

Analiza działalności Wigierskiego Parku Narodowego w roku 2008

Analizę działalności Wigierskiego Parku Narodowego za rok 2007 opracował Jarosław Borejszo –
kierownik Działu Ochrony Przyrody, na podstawie materiałów uzyskanych od kierowników komórek
organizacyjnych i stanowisk WPN-u, **zatwierdził Jacek Łoziński – Dyrektor Wigierskiego Parku**
Narodowego

KRZYWE 2009

Spis treści

1. WSTĘP	4
1.1. Powierzchnia parku	4
1.1.1. Stan prawny gruntów	5
1.2. Wykupy gruntów i budynków	6
1.3. Przejmowanie nieruchomości Skarbu Państwa	7
1.4. Natura 2000	7
1.5. Plan ochrony i plan zadań ochronnych	8
1.6. Łączność	9
2. ZAGROŻENIA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU	10
3. ANALIZA I OCENA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU	15
3.1. Ochrona ekosystemów leśnych	15
3.1.1. Ochrona lasu	15
3.1.2. Redukcja zwierząt podlegających regulacji ilościowej	17
3.1.3. Hodowla lasu	19
3.1.4. Pozyskanie i sprzedaż drewna	22
3.1.5. Ochrona przeciwpożarowa	26
3.2. Ochrona lądowych ekosystemów nieleśnych	30
3.2.1. Ochrona różnorodności biologicznej w rolnictwie	31
3.3. Ochrona ekosystemów wodnych	31
3.4. Ochrona gatunków roślin i zwierząt	34
3.4.1. Czynna ochrona roślin	34
3.4.2. Ochrona stanowisk zwierząt zagrożonych wyginięciem	35
3.4.3. Obserwacje rzadkich gatunków zwierząt	35
3.4.4. Obserwacje ptaków na jeziorze Wigry w 2008 r.	36
3.4.5. Opieka nad chorymi i rannymi zwierzętami	38
3.5. Działalność edukacyjna	43

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

3.6. Udostępnienie parku.....	51
3.6.1 Obsługa ruchu turystycznego i promocja	51
3.6.2. Infrastruktura turystyczna i edukacyjna	69
3.7. Działalność naukowa.....	73
3.8. Monitoring środowiska i przyrody	75
3.9. Ochrona krajobrazu	80
3.9.1. Zagospodarowanie przestrzenne	80
3.9.2. Zadrzewienia	82
3.10. Ochrona wartości kulturowych.....	83
3.11. Ochrona przed szkodnictwem	84
4. FINANSE	87
4.1. Budżet.....	87
4.2. Gospodarstwo pomocnicze.....	89
4.3. Dochody i wydatki własne	91
4.4. Fundusze celowe	91
5. INWESTYCJE I REMONTY	92
6. INFORMATYKA	93
7. ANALIZA STANU BHP	94
8. RADA NAUKOWA WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO	97
ZAŁĄCZNIKI.....	98

1. WSTĘP

1.1. Powierzchnia parku

Dorota Zaborowska

W 2008 roku powierzchnia całkowita parku nie uległa zmianie i wynosiła 14.999,5 ha (według stanu na 31.12.2008 r.). Nastąpiły zmiany powierzchni niektórych kategorii gruntów, które nie miały wpływu na powierzchnię ogólną.

Powierzchnia gruntów Skarbu Państwa w granicach parku obejmuje 12.337,02 ha. Wokół parku utworzona jest strefa ochronna, zwana otuliną, o powierzchni 11.283,81 ha.

Park wykonuje swoje zadania statutowe w oparciu o podział organizacyjny wprowadzony w 1996 roku, według którego park dzieli się na dwa leśne obręby ochronne:

1. Obręb Ochronny Wigry o powierzchni 4653,61 ha,
 2. Obręb Ochronny Maćkowa Ruda o powierzchni 4954,32 ha,
- oraz Wydzielony Wodny Obwód Ochronny o pow. 2695,54 ha.

W Obrębie Ochronnym Wigry funkcjonuje 5 obwodów ochronnych:

- 1) Obwód Ochronny Lipniak - o pow. 923,33 ha;
- 2) Obwód Ochronny Krzywe - o pow. 974,25 ha;
- 3) Obwód Ochronny Leszczewek - o pow. 869,86 ha;
- 4) Obwód Ochronny Gawarzec - o pow. 906,17 ha;
- 5) Obwód Ochronny Słupie - o pow. 980,00 ha;

Obręb Ochronny Maćkowa Ruda składa się także z 5 obwodów ochronnych:

- 1) Obwód Ochronny Powały - o pow. 598,75 ha;
- 2) Obwód Ochronny Krusznik - o pow. 1098,13 ha;
- 3) Obwód Ochronny Lipowe - o pow. 1011,72 ha;
- 4) Obwód Ochronny Mikołajewo - o pow. 1117,11 ha;
- 5) Obwód Ochronny Wysoki Most - o pow. 1128,61 ha

Powierzchnie obrębów leśnych i obwodów ochronnych podano na podstawie danych BULiGL z uwzględnieniem gruntów wykupionych od 1996 r.

Powierzchnia Wydzielonego Wodnego Obwodu Ochronnego została podana zgodnie z Ewidencją Gruntów, w jej skład wchodzi następujące jeziora:

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

(1) Wigry	- 2098,6700 ha;
(2) Pierty	- 233,2800 ha;
(3) Białe	- 101,5000 ha;
(4) Długie	- 80,3845 ha;
(5) Krusznik	- 26,7100 ha;
(6) Muliczne	- 25,6400 ha;
(7) Leszczewek	- 22,0224 ha;
(8) Mulaczysko	- 18,1900 ha;
(9) Omułówek	- 17,8000 ha;
(10) Postaw	- 15,7628 ha;
(11) Okrągłe	- 14,3906 ha;
(12) Suchar Wielki	- 10,4800 ha;
(13) Królówek	- 10,3528 ha;
(14) Czarne k. Bryzga	- 6,3800 ha;
(15) Białe k. Piert	- 6,1663 ha;
(16) Klonek	- 5,0200 ha;
(17) Czarne k/ Gawrych Rudy	- 2,7969 ha.

1.1.1. Stan prawny gruntów

W 2008 roku uregulowano stan prawny gruntów w obrębie ewidencyjnym Sarnetki, gminie Giby. Do istniejącej księgi wieczystej nr 1060 w Sądzie Rejonowym w Sejnach dołączono 145 działek o łącznej powierzchni 3.186,94 ha. Ponadto do ksiąg wpisano zakupione nieruchomości o łącznej powierzchni 5,1486 ha (KW 39920 – 0,0750 ha, KW 19875 – 5,0736 ha).

Powierzchnia gruntów Skarbu Państwa wynosi 12.337,02 ha, z tego 11.206,2994 ha (90,8%) posiada założone księgi wieczyste w Sądach Rejonowych w:

– Suwałkach	– KW 39920, 40623, 33148	– 6.557,2203 ha;
– Sejnach	– KW 1060	– 3.479,5273 ha;
– Augustowie	– KW 20328, 19875, 19475	– 1.169,5518 ha.

W Powiecie Suwalskim 98,2% gruntów będących w zarządzie WPN posiada już księgi wieczyste, w powiecie augustowskim 99,6%, a w sejneńskim 77,5%.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

W listopadzie 2007 r. weszła w życie ustawa z dnia 7 września 2007 r. o ujawnieniu w księgach wieczystych prawa własności nieruchomości Skarbu Państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego, w której wyznaczono termin złożenia wniosków we właściwych sądach rejonowych do 18.11.2008 r. W maju 2008 r. ustawę zmieniono i termin ten został przedłużony do 18.11.2009 roku.

1.2. Wykupy gruntów i budynków

Dorota Zaborowska

W 2008 roku WPN kontynuował realizację, przedsięwzięcia pn.: „Ochrona walorów krajobrazowych Wigierskiego Parku Narodowego – wykup gruntów” sfinansowanego ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (99,17%). Zakupiono 5 nieruchomości (9 działek) o łącznej powierzchni 5,1486 ha za kwotę 399.366,00 zł. Tabela 1 przedstawia wykaz nieruchomości zakupionych w ramach całego przedsięwzięcia w latach 2007-2008.

Tabela 1. Wykaz nieruchomości zakupionych w ramach przedsięwzięcia „Ochrona walorów krajobrazowych Wigierskiego Parku Narodowego – wykup gruntów” (2007-2008)

Lp.	Nr działki	Pow. ha	Obręb, gmina	Nr aktu not. data	Pkt./nazwa obszaru w „Wykazie gruntów prywatnych cennych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym proponowanych do wykupu przez Wigierski Park Narodowy”
1.	555	1,3634	Leszczewek, Suwałki	9272/2007 29.10.2007r.	Pkt. 26 - "Brzegi jezior"
2.	295	0,2483	Nowa Wieś, Suwałki	8956/2007 19.10.2007 r.	Pkt. 1 - "Wiatrołuża"
3.	297	0,2164	Nowa Wieś, Suwałki	8950/2007 19.10.2007 r.	Pkt. 1 - "Wiatrołuża"
4.	311	0,6314	Nowa Wieś, Suwałki	8938/2007 19.10.2007 r.	Pkt. 1 - "Wiatrołuża"
Razem 2007 r.		3,2421			
5.	315	0,0750	Nowa Wieś, Suwałki	3515/2008 01.04.2008 r.	Pkt. 1 - "Wiatrołuża"
6.	19/1	1,0300	Bryzgiel, Nowinka	3555/2008 01.04.2008 r.	Pkt. 17 - "Wyspy na jez. Wigry"
	46/1	0,3500			Pkt. 19 - "Jezioro Czarne – bory i zabagnienia"
7.	248/6	0,7936	Krusznik, Nowinka	4757/2008 02.09.2008 r.	Pkt. 22 - "Jezioro Klonek"
8.	82	0,6600	Krusznik, Nowinka	10319/2008 07.11.2008 r.	Pkt. 20 - "Jurkowy Róg"
	189	0,2400			Pkt. 21 - "Sucharki"
	257	0,2600			Pkt. 20 - "Jurkowy Róg"
9.	105	1,1600	Krusznik, Nowinka	10306/2008 07.11.2008 r.	Pkt. 20 - "Jurkowy Róg"
	136	0,5800			Pkt. 26 - "Brzegi jezior"
Razem 2008 r.		5,1486			
Ogółem:		8,3907			

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Całkowity koszt zrealizowanego zadania wyniósł 594.687, 54 zł (plan – 600.000 zł), w tym dotacja NFOŚiGW 589.722,00 zł. Zakupione grunty zostały przyłączone do istniejących ksiąg wieczystych nr KW 39920 w Sądzie Rejonowym w Suwałkach i KW 19875 w Sądzie Rejonowym w Augustowie.

Zgodnie z przysługującym Parkowi prawem pierwokupu nieruchomości położonych w granicach parku (art. 10 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody) do WPN-u wpłynęło 17 zawiadomień z kancelarii notarialnych, dotyczących zawarcia warunkowych umów sprzedaży nieruchomości na terenie Parku. Dotyczyły one sprzedaży gruntów położonych w Leszczewku (8), Magdalenowie (2), Leszczewie (1), Gawrych Rudzie (1), Czerwonym Krzyżu (1), Kruszniku (1), Piertaniach (1), Bryzglu (1) i Mikołajewie (1). Spośród wymienionych, WPN był zainteresowany wykupem dwóch nieruchomości. W jednym przypadku Park, korzystając z przyznanej dotacji NFOŚiGW, wykonał prawo pierwokupu – dz. 248/6 w Kruszniku (pkt. 7 tabeli), a w drugim – został złożony wniosek do NFOŚiGW na wykup nieruchomości w Magdalenowie – dz. nr 14/6 i 14/7 w styczniu 2009 r. Pozostałe grunty będące przedmiotem umów stanowiły w większości działki budowlane lub zabudowane w granicach zabudowy wsi oraz tereny rolne położone wśród innych gruntów prywatnych, których nie umieszczono w „Wykazie gruntów prywatnych cennych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym proponowanych do wykupu przez Wigierski Park Narodowy”.

1.3. Przejmowanie nieruchomości Skarbu Państwa

Dorota Zaborowska

W 2008 roku zakończyła się procedura rozpoczęta w 2007 r. na wniosek Parku, dotycząca przejęcia w trwały zarząd części drogi nr 41 w Czerwonym Folwarku, będącej własnością Skarbu Państwa, prowadzącej do gruntów rolnych i leśnych Parku (baza rybacka, osady pracowników Parku). W wyniku postępowania Starostwo Powiatowe w Suwałkach dokonało podziału drogi na dwie działki 41/1 i 41/2.

Na podstawie decyzji Starosty Suwalskiego z dnia 19.05.2008 r. dz. nr 41/1 o pow. 0,4869 ha została przekazana w trwały zarząd Parku. Droga jest własnością Parku od wschodniej granicy działek WPN-u o nr 1/2 i 1/7 położonych po obu stronach drogi do końca pierwotnej działki 41.

Działka 41/2 – niewielki odcinek od skrzyżowania do granicy z dz. 41/1, stanowi własność Skarbu Państwa i pozostaje w zasobie nieruchomości Starostwa.

1.4. Natura 2000

Jarosław Borejszo

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 roku w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U. nr 229, poz. 2313), Wigierski Park Narodowy jest położony w granicach obszaru specjalnej ochrony ptaków (w skrócie OSO) „Puszcza Augustowska” (kod obszaru PLB 200002). Jednocześnie planuje się zaliczenie naszego parku do kategorii specjalnego obszaru ochrony siedlisk (w skrócie SOO) pod nazwą „Ostoja Wigierska” (kod PLH 200004). Do czasu oficjalnego zatwierdzenia „Ostoja Wigierska” posiada status „obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty”.

W wyniku nowelizacji ustawy o ochronie przyrody z 3 października 2008 r. (Dz. U. 08.201.1237 z dnia 13 listopada 2008 r.), dyrektorzy parków narodowych zostali „sprawującymi nadzór” nad obszarami Natura 2000 przynajmniej częściowo pokrywającymi się z parkiem. Zatem dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego został sprawującym nadzór nad obszarem specjalnej ochrony ptaków „Puszcza

Augustowska”.

1.5. Plan ochrony i plan zadań ochronnych

Jarosław Borejszo

Pierwszy plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego stracił ważność 2 lutego 2002 roku.

W związku z brakiem planu ochrony Park funkcjonuje na podstawie zadań ochronnych, corocznie zatwierdzanych przez Ministra Środowiska. W 2008 roku podstawę działalności statutowej parku stanowiły:

- a) załączniki do zarządzenia nr 1 Ministra Środowiska z dnia 28 stycznia 2008 roku w sprawie zadań ochronnych dla Wigierskiego Parku Narodowego;
- b) zarządzenie nr 66 Ministra Środowiska z dnia 19 czerwca 2008 roku zmieniające zarządzenie w sprawie zadań ochronnych dla Wigierskiego Parku Narodowego.

Wigierski Park Narodowy przygotowuje się do rozpoczęcia prac nad projektem planu ochrony. W 2008 roku trwały starania o zdobycie środków na rozpoczęcie prac nad planem ochrony. Niezależna firma dysponująca aktualnymi zdjęciami satelitarnymi terenu Parku przygotowała wspólny projekt dotyczący wszystkich parków województwa podlaskiego. Efektem tego projektu miało być przede wszystkim wykonanie nowej ortofotomapy, digitalizacja map tematycznych znajdujących się w zasobach parku oraz przygotowanie baz danych. Niestety do końca 2008 roku nie udało się pozyskać funduszy.

W 2008 roku trwały prace nad nowelizacją ustawy o ochronie przyrody, która miała przynieść istotne zmiany w zapisach prawa, w tym dotyczących sporządzania planów ochrony. W związku z tym nie można było precyzyjnie ustalić zakresu prac i treści samego planu dla Wigierskiego Parku Narodowego. Nowelizacja ustawy o ochronie przyrody nastąpiła 3 października 2008 roku (Dz. U. 08.201.1237 z dnia 13 listopada 2008 r.). Pod koniec 2008 roku trwały prace nad dokumentami wykonawczymi, których celem było:

- ustalenie zakresu prac nad planami ochrony (lub planami zadań ochronnych) dla obszarów Natura 2000;
- integracja planów ochrony dla parków narodowych z planami ochrony (lub planami zadań ochronnych) dla obszarów Natura 2000.

Do końca 2008 roku prace te nie zostały zakończone.

Przy sporządzaniu planu ochrony dla parku narodowego w całości lub części pokrywającego się z obszarem Natura 2000, obowiązkowe jest uwzględnienie albo zakresu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 albo zakresu planu ochrony dla obszaru Natura 2000 (art. 20 ust 5 ustawy). Wigierski Park Narodowy zamierza sporządzić plan ochrony zawierający zakres planu ochrony dla obszaru Natura 2000.

Zgodnie z Art. 8. USTAWY z dnia 3 października 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 08.201.1237 z dnia 13 listopada 2008 r.), Wigierski Park Narodowy jest zobowiązany sporządzić plan ochrony w terminie 5 lat od dnia wejścia w życie tej ustawy czyli do 15 listopada 2013 roku.

Zgodnie z Art. 28. wymienionej powyżej ustawy dla obszaru Natura 2000 sprawujący nadzór nad

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

obszarem sporządza projekt planu zadań ochronnych w terminie 6 lat od dnia wyznaczenia obszaru specjalnej ochrony ptaków. Wynika z tego, że dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego musi sporządzić plan zadań ochronnych dla OSO „Puszcza Augustowska” do 4 listopada 2010 roku.

1.6. Łączność

Piotr Pieczyński

Wigierski Park Narodowy posiada pozwolenie radiowe wydane przez Prezesa Urzędu Regulacji Telekomunikacji i Poczty na używanie urządzeń radiowych wraz z ustaleniem warunków wykorzystywania częstotliwości. Pozwolenie ważne jest do 29 grudnia 2015 r.

Komponenty sieci rrl:

a) częstotliwości:

- 48,3000 MHz
- 160,55000 MHz.

b) stacje radiowe w sieci rrl:

- główna stacja bazowa (GSB - Dyrekcja WPN),
- stacje przekaźnikowe (Krzywe, Królówek, Lipowe),
- lokalne stacje bazowe (LSB) - 17 sztuk,
- radiotelefony przewoźne – 19 sztuk,
- radiotelefony nasobne – 32 sztuki;

c) kanały radiowe:

- kanał 1 – roboczy: łączność bezpośrednia dla wszystkich radiotelefonów w sieci pozostających w zasięgu
- kanał 2 i 3 – łączność z GSB poprzez stacje przekaźnikowe w sytuacji braku łączności na kanale 1,
- kanał 3, 4, 5 – łączność ze strażą pożarną, kanały wykorzystywane wyłącznie przez Punkt Alarmowo Dyspozycyjny WPN i Służbę Ochrony Przeciwpożarowej Parku;

d) sprzęt radiokomunikacyjny:

- radiotelefony Motorola P200, GP340 – nasobne
- M216, Yaesu FTL-1011 – bazowe i przewoźne.

2. ZAGROŻENIA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU

Jarosław Borejszo

Tabele poniżej przedstawiają zidentyfikowane w 2008 roku zagrożenia wypełniania podstawowych funkcji parku. W ostatniej kolumnie przedstawiono możliwe do zastosowania sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków, niekoniecznie zastosowane w 2007 roku.

Tabela 2. Zagrożenia wewnętrzne istniejące

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Urbanizacja parku: degradacja walorów przyrodniczych i krajobrazowych, wzrost zanieczyszczenia środowiska i innych form antropopresji	Dążenie do jak najszybszego opracowania i uzgodnienia planu ochrony parku. Wprowadzenie do planu ochrony, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i planów zagospodarowania przestrzennego województwa zapisów ograniczających zabudowę terenu parku, w szczególności obszarów położonych poza granicami skupionej zabudowy miejscowości, oraz innych zasad i wytycznych dotyczących gospodarowania przestrzenią i budownictwa na terenie parku narodowego. Wykupy gruntów zagrożonych urbanizacją.
2	Zanieczyszczenie wód	Rozbudowa systemu oczyszczania ścieków i kanalizacji wsi; wprowadzenie systemu oczyszczania ścieków burzowych; utrzymanie i odtwarzanie trwałej pokrywy roślinnej w strefie brzegowej wód; zachowanie nieużytków i innych gruntów z trwałą pokrywą roślinną, położonych w zlewniach bezpośrednich wód; wpływanie na ograniczanie stosowania nawozów mineralnych i środków ochrony roślin w zlewniach bezpośrednich jezior; wykupy gruntów położonych w zlewniach bezpośrednich; prowadzenie badań naukowych i monitoringu jakości wód; ograniczanie skutków eutrofizacji jezior poprzez sterowanie strukturą i liczebnością zespołów ryb (biomanipulację); zachęcanie rolników z terenu parku i otuliny do uczestnictwa w programach rolno-środowiskowych.
3	Zmiany stosunków wodnych	Utrzymanie właściwego poziomu (stanu) wód powierzchniowych i gruntowych; zapobieganie osuszaniu terenów podmokłych i likwidacji drobnych zbiorników wodnych; odtwarzanie śródpolnych oczek wodnych, utrzymanie naturalnej zmienności przepływów w ciekach, prowadzenie monitoringu hydrologicznego.
4	Wysychanie i murszenie torfowisk	Utrzymanie w stanie naturalnym lub renaturalizacja terenów torfowiskowych, również dzięki ich wykupom.
5	Zanieczyszczenie powietrza	Modernizacja systemów ogrzewania poprzez wprowadzanie i popularyzację technologii wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz termo-modernizację budynków.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

6	Zanieczyszczenie powierzchni ziemi	Wprowadzenie zbiórki, segregacji i wywozu odpadów stałych (zadanie samorządów lokalnych). Likwidacja starych składowisk odpadów i rekultywacja terenu.
7	Obniżenie naturalnej odporności ekosystemów leśnych na działanie czynników wewnętrznych i zewnętrznych oraz degradacja siedlisk w lasach przekształconych antropogenicznie	Renaturalizacja drzewostanów poprzez regulację struktury przestrzennej, gatunkowej i wiekowej: przebudowa drzewostanów, dolesianie wybranych luk i przerzedzeń; porządkowanie powierzchni i przygotowanie gleby pod odnowienia, odnowienie lasu w drodze samosiewu, siewu lub sadzenia; zalesienia; poprawki i uzupełnienia; pielęgnacja upraw; wprowadzanie podszytów; kształtowanie stabilnej struktury zbiorowiska leśnego; cięcia pielęgnacyjno-hodowlane i ochronne; przerzedzanie wyznaczonych partii drzewostanów.
8	Zagrożenia drzewostanów ze strony owadów	Diagnozowanie występowania owadów; wykładanie pułapek; wyszukiwanie i usuwanie drzew zasiedlonych; usuwanie części drzew iglastych przewróconych lub złamanych w wyniku działania czynników abiotycznych; korowanie drewna; mechaniczne rozdrabnianie gałęzi i resztek po wyróbce drewna, z pozostawieniem ich na powierzchni.
9	Zagrożenia drzewostanów przez grzyby pasożytnicze	Ograniczanie występowania huby korzeniowej poprzez zabezpieczanie pni po ściętych drzewach preparatami biologicznymi; usuwanie części drzew porażonych.
10	Szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne	Regulacja liczebności oraz struktury wiekowej i płciowej; zabezpieczanie upraw leśnych przed zgryzaniem; zwiększenie bazy żerowej poprzez uprawę poletek z uprawami rolnymi; okresowe obserwacje uszkodzeń drzewostanów.
11	Uszkodzenia w drzewostanach w wyniku działania wiatru, śniegu i lodu	Kształtowanie wewnętrznej struktury lasu w celu zwiększania stabilności (odporności) drzewostanów na działanie czynników abiotycznych. Usuwanie części drzew połamanych i wywróconych, których pozostawienie groziłoby zasiedleniem przez owady zagrażające trwałości drzewostanów.
12	Deficyt rozkładającego się drewna w ekosystemach leśnych	Pozostawienie zamierających i martwych drzew, które nie niosą ryzyka zasiedlenia przez owady zagrażające trwałości drzewostanów.
13	Pożary	Wykonanie i odnawianie pasów przeciwpożarowych; utrzymanie wyznaczonych dróg w stanie przejezdności dla samochodów gaśniczych; stała kontrola terenu w okresie zagrożenia pożarowego.
14	Niepożądany kierunek zmian w zbiorowiskach nieleśnych	Powstrzymywanie (na wybranych obszarach) sukcesji zbiorowisk nieleśnych poprzez eliminowanie drzew i krzewów, utrzymanie gruntów uprawnych – zespołów upraw; realizacja programów rolno-środowiskowych; wykupy przyrodniczo cennych gruntów nieleśnych.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

15	Spadek różnorodności gatunkowej, zmiany struktury gatunkowej i liczebności ryb	Zarybienia wybranych wód parku wylęgiem i narybkiem gatunków zagrożonych wyginięciem oraz wykazujących niską liczebność; restytucja gatunków, które wyginęły w wyniku antropopresji; odłowy regulacyjne i kontrolne; badania naukowe i monitoring zmian zachodzących w strukturze i liczebności zespołów ichtiofauny; zwalczanie kłusownictwa rybackiego, dostosowanie zasad wędkowania do potrzeb ochrony ekosystemów wodnych.
16	Wzrastająca presja kormorana czarnego na zespoły ryb	Zarybienia, uwzględnianie wzrastającej presji kormorana na zespoły ryb przy ustalaniu wielkości odłowów regulacyjnych, postulowanie zmiany statusu ochronnego kormorana.
17	Pogorszenie warunków sanitarnych i tlenowych w strefie trzcinowisk jezior	Zimowe koszenie części trzcinowisk i częściowe usuwanie skoszonej roślinności wynurzonej z wybranych akwenów.
18	Zmniejszanie się liczebności (bogactwa) rodzimych gatunków roślin	Ochrona aktywna stanowisk cennych gatunków i restytucja siedlisk, eliminacja inwazyjnych gatunków obcych, zachowanie gospodarki ekstensywnej i tradycyjnych sposobów użytkowania gruntów rolnych; restytucja tradycyjnych odmian roślin uprawnych; zachęcanie rolników z terenu parku i otuliny do korzystania z programów rolno-środowiskowych; wykupy gruntów z cennymi gatunkami roślin.
19	Pojawienie się obcych gatunków roślin	Usuwanie mechaniczne obcych (inwazyjnych) gatunków roślin.
20	Zanikanie i przekształcanie siedlisk gatunków zwierząt	Zachowanie różnorodności, powierzchni i właściwego środowiska życia zwierząt; sterowanie zagęszczeniem, strukturą gatunkową, wiekową i przestrzenną wybranych populacji zwierząt; tworzenie siedlisk zastępczych.
21	Rozprzestrzenianie się obcych gatunków zwierząt	Ograniczanie liczebności gatunków pierwotnie nie występujących, a stanowiących zagrożenie dla istnienia gatunków rodzimych.
22	Spadek różnorodności gatunkowej zwierząt	Restytucja i reintrodukcja gatunków zwierząt, które dawniej występowały na terenie parku; zasilanie populacji gatunków rzadkich i zagrożonych nowymi osobnikami; odtwarzanie siedlisk; restytucja rodzimych ras zwierząt gospodarskich poprzez realizację programów rolno-środowiskowych.
23	Utrudnienia w przemieszczaniu się zwierząt przez drogi	Budowa bezkolizyjnych przejść dla zwierząt przez ciągi komunikacyjne.
24	Nieszczęśliwe zdarzenia losowe, którym ulegają zwierzęta	Okresowe przetrzymywanie i leczenie zwierząt wymagających opieki w celu ich powrotu do naturalnego środowiska.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

25	Zużycie techniczne obiektów kultury materialnej	Konserwacja i rewaloryzacja obiektów znajdujących się w zarządzie parku; wspieranie ochrony zabytków i obiektów zabytkowych obcej własności poprzez pomoc w pozyskiwaniu środków finansowych; wykupy obiektów kultury materialnej.
26	Niekontrolowana penetracja ludzka	Egzekwowanie zakazu wstępu do stref wyłączonych z turystyki; budowa urządzeń służących kanalizowaniu ruchu turystycznego; prowadzenie działalności edukacyjnej.
27	Wykroczenia przeciwko przyrodzie i środowisku parku	Zwalczanie przestępstw i wykroczeń, prowadzenie powszechnej, wielokierunkowej i różnorodnej edukacji środowiskowej; rozwój polityki informacyjnej parku oraz rozwijanie form komunikacji społecznej; współdziałanie z organizacjami pozarządowymi; budowa ośrodków edukacji przyrodniczej i kulturowej.

Tabela 3. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Zanieczyszczenie środowiska spowodowane intensyfikacją rolnictwa	Wdrażanie programów rolno-środowiskowych.
2	Erozja gleb (wodna i wietrzna) związana z intensyfikacją rolnictwa	Dążenie do: utrzymania i odtwarzania trwałej pokrywy roślinnej na stokach i powierzchniach otwartych; prowadzenia zabiegów agrotechnicznych w poprzek stoku; wpływania na minimalizowanie czasu, w którym uprawiana gleba pozostaje pozbawiona roślinności; zmiany kierunków produkcji rolnej w stronę "zdrowej żywności" i upraw specjalnych; zachowania obecnej mozaikowej struktury użytków rolnych; zabezpieczanie mechaniczne stoków; realizacja programów rolno-środowiskowych; wykupy gruntów zagrożonych erozją.
3	Przerwanie powiązań przyrodniczych parku, a w wyniku tego doprowadzenie do degeneracji (zubożenia gatunkowego) flory i fauny parku	Dążenie do: - utrzymania obecnych klas dróg wojewódzkich i powiatowych przecinających park. Dotyczy to zwłaszcza drogi wojewódzkiej nr 563 Suwałki – Sejny; - oznakowanie i ograniczenie szybkości na drogach przecinających park

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Tabela 4. Zagrożenia zewnętrzne istniejące

Lp	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji i minimalizacji zagrożeń i ich skutków
1	Urbanizacja niektórych obszarów otuliny parku mająca wpływ na przyrodę i krajobraz terenów wewnątrz parku	Starania o wprowadzenie do planu ochrony parku, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i planów zagospodarowania przestrzennego województwa zapisów ograniczających zabudowę w wybranych miejscach w pobliżu granic parku.
2	Zmiany stosunków wodnych w otulinie parku	Dążenie do: <ul style="list-style-type: none"> - utrzymania właściwego poziomu (stanu) wód powierzchniowych w otulinie parku; - zabezpieczenia przed osuszeniem terenów podmokłych hydrograficznie powiązanych z terenem parku; - niedopuszczenia do lokalizacji kopalni kruszyw w takim pobliżu granic parku, które może spowodować obniżenie poziomu wód gruntowych wewnątrz parku.
3	Zanieczyszczenie wód w otulinie parku	Dążenie do rozbudowy systemu oczyszczania ścieków i kanalizacji wsi wokół parku.
4	Zanieczyszczenie powietrza	Zachęcanie do: <ul style="list-style-type: none"> - modernizacji systemów ogrzewania poprzez wprowadzanie i popularyzację technologii wykorzystania odnawialnych źródeł energii; - termomodernizacji budynków.
5	Zanikanie i przekształcanie siedlisk gatunków roślin i zwierząt	Dążenie do wykupienia i objęcia ochroną gruntów przylegających do granic parku, z cennymi siedliskami roślin i zwierząt. Dotyczy to zwłaszcza gruntów hydrogenicznych położonych m.in. w następujących miejscach: <ul style="list-style-type: none"> - przy północno-wschodnim brzegu jeziora Pierty; - na cyplu pomiędzy jeziorami Czarne i Krzywe; - przylegających do jezior Długie i Okrągłe wzdłuż zachodniej granicy parku; - przy południowo-wschodniej granicy parku we wsi Sarnetki.
6	Ekspansja obcych gatunków roślin i	Zachęcanie do:

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

	zwierząt	- Uprawy i hodowli rodzimych roślin i zwierząt w otulinie parku; - w uzasadnionych przypadkach usuwania obcych gatunków roślin; - w uzasadnionych przypadkach ograniczania liczebności gatunków zwierząt stanowiących zagrożenie dla istnienia gatunków rodzimych.
--	----------	--

Tabela 5. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Zanieczyszczenie środowiska powodowane przez nowe obiekty przemysłowe lub inwestycje drogowe	Starania o wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i planów zagospodarowania przestrzennego województwa zapisów ograniczających budowę w otulinie parku obiektów przemysłowych lub inwestycji drogowych mogących negatywnie wpływać na środowisko wewnątrz parku

3. ANALIZA I OCENA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU

3.1. Ochrona ekosystemów leśnych

3.1.1. Ochrona lasu

Dorota Zaborowska

W celu zabezpieczenia ekosystemów leśnych przed czynnikami abiotycznymi i biotycznymi, w 2008 roku wykonano następujące zabiegi.

1. Prognozowanie wystąpienia zagrożenia ze strony owadów liściożernych polegające na:
 - a. próbnym odłowach samców brudnicy mniszki do 52 pułapek feromonowych, w których zastosowano feromon o nazwie Lymodor;
 - b. obserwacjach intensywności lotów samic brudnicy mniszki wykonanych metodą transektu (10 drzew). Samice zaobserwowano w obwodach ochronnych: Powały, Krusznik, Wysoki Most (po jednym osobniku) i Lipowe (2 osobniki);
 - c. jesiennych poszukiwaniach owadów zimujących w ściółce na powierzchniach podokapowych. Zebrano i oznaczono materiał z 57 partii kontrolnych, wyznaczonych w 2007 roku nową metodą „10 ramek”.
2. Ograniczanie występowania owadów kambiofagicznych polegające na:
 - a. wykładaniu drzew pułapkowych, tzw. pułapek klasycznych (14 sztuk). Wykorzystano w tym celu głównie wiatrołomy i wywroty oraz drzewa uszkodzone;

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

- b. wykładaniu pułapek feromonowych (215 sztuk). Zastosowano w większości pułapki Theysohna oraz pułapki lejkowe IBL3 i rury Bohregarda. Do zwabienia chrząszczy wykorzystano feromon Ipsodor;
 - c. wyszukiwaniu drzew trocinkowych zasiedlonych przez kornika drukarza i inne owady (od początku maja do końca sierpnia). W wyniku tych czynności usunięto 2369 m³ drewna świerkowego i 2192 m³ drewna sosnowego zasiedlonego przez owady. Prowadzono także systematyczną kontrolę i czyszczenie wyłożonych pułapek. Zajmowało się tym 10 osób, które przepracowały łącznie 6680 godzin;
 - d. rozdrabnianiu gałęzi po usuniętych świerkach (1160 rbh).
3. Ograniczanie szkód wyrządzanych w drzewostanach przez duże ssaki roślinożerne polegające na:
- a. zabezpieczeniu upraw repelentem o nazwie WAM Extra na powierzchni 81,53 ha. Ochronę stosowano tylko na części sadzonek, zapewniając utrzymanie bazy żerowej zwierząt. Na jednym hektarze powierzchni smarowano ok. 1,5-2 tys. sadzonek;
 - b. mechanicznym zabezpieczeniu upraw na powierzchni ok. 6,5 ha. Wiosną zdjęto i jesienią ponownie założono 7,4 tys. osłonek spiralnych, założono 1,3 tys. szt. osłon indywidualnych (głównie na dęby i inne gatunki liściaste), systematycznie naprawiano też uszkodzone osłony (4,5 tys. szt.);
 - c. wykonaniu nowych ogrodzeń z użyciem siatki o wys. 2 m (2300 m), w celu ochrony 2,95 ha upraw. Naprawiano także stare grodzienia (516 rbh);
 - d. uprawie 7,16 ha poletek zaporowych (owies, saradela, gryka, proso). Poletka wykorzystano w celu zatrzymania zwierzyny w lesie w okresie nasilonych szkód w uprawach rolnych.

Zakres wymienionych czynności od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie z wyjątkiem:

- liczby pułapek feromonowych na kornika drukarza – wystawiono o 59 mniej niż w roku poprzednim, z uwagi na obserwowane od kilku sezonów, mniej intensywne występowanie tego owada,

- rozmiaru zabezpieczenia upraw przy pomocy osłonek spiralnych – w latach poprzednich zakładano i zdejmowano 34,5 tys. sztuk, a w 2008 r. zmniejszono tę liczbę do 7,4 tys. szt. pozostawiając 27,1 tys. szt. na sadzonkach w celu ochrony strzał drzewek przed spalowaniem,

- rozmiaru zabezpieczenia przy pomocy osłon indywidualnych – w roku poprzednim – 3,5 tys. sadzonek zabezpieczono tym sposobem, a w 2008 - 1,3 tys. sztuk, w zamian zastosowano grodzienie nowych upraw.

W zakresie oceny zagrożenia lasów WPN kontynuowana była ścisła współpraca z Zespołem Ochrony Lasu w Olsztynie, gdzie zgodnie z Instrukcją Ochrony Lasu przesłano następujące materiały :

- wykazy posuszu, złomów i wywrotów pozyskanych – stan na 30.09.2008 r.;
- karty wyników i materiały z jesiennych poszukiwań szkodników sosny;
- kwestionariusz występowania i ograniczania chorób drzew leśnych spowodowanych przez czynniki abiotyczne i antropogeniczne oraz grzyby patogeniczne.

Na podstawie powyższych materiałów ZOL stwierdził zagrożenie strzygonią choinówką w stopniu

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

słabym w obwodzie ochronnym Wysoki Most.

W dniu 28 maja 2008 r. ZOL w Olsztynie przeprowadził lustrację terenową, której celem była ocena stanu sanitarnego wybranych drzewostanów Parku. Lustracją objęto 9 wydziełów w obwodach ochronnych: Leszczewek, Krusznik, Mikołajewo i Wysoki Most. Po dokonaniu oceny ustalono sposób postępowania dotyczący m.in. drzewostanów na gruntach porolnych, posuszu świerkowego, posuszu dębowego i sposobu monitorowania występowania owadów na dębach.

W 2008 r., podobnie jak w latach poprzednich, zakup materiałów oraz koszty usług z zakresu ochrony lasu w 95% były dotowane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

3.1.2. Redukcja zwierząt podlegających regulacji ilościowej

W związku z potrzebą ochrony upraw, młodników i naturalnych odnowień przed zgryzaniem oraz ograniczeniem szkód w uprawach rolnych wyrządzanych przez zwierzynę, działając zgodnie z *Zarządzeniem nr 1/2006 Dyrektora Parku z dnia 16 stycznia 2006 roku w sprawie redukcji niektórych gatunków fauny na terenie Wigierskiego Parku Narodowego oraz Zasadami selekcji osobniczej i populacyjnej zwierząt łownych na terenie Puszczy Augustowskiej*, zaplanowano na rok 2008 redukcję populacji zwierzyny grubej na terenie Wigierskiego Parku Narodowego w liczbie 91 osobników, w tym 26 jeleni, 15 saren i 50 dzików. Dokonano redukcji 71 osobników (78 % założonego planu), w tym:

- 19 jeleni (73% planu redukcji), w liczbie tej ujęto również 4 upadki: byk zrogowany przez innego byka (O.O. Lipowe), 2 łanie – jedna potrącona przez samochód, druga zagryziona przez wilki (O.O. Wysoki Most) i cielę (resztki tuszy – O.O. Krusznik),
- 8 saren (53% planu redukcji), w tym 3 upadki: rogacz i kozę potrącone przez samochód (O.O. Powały), koza zagryziona przez wilki (O.O. Wysoki Most),
- 44 dziki (88% planu redukcji).

Obliczone teoretycznie plany nie zostały wykonane, ponieważ skala oddziaływania zwierzyny na ekosystemy leśne została uznana za nie budzącą obaw o kondycję tych ekosystemów. Również szkody w uprawach rolnych utrzymywały się na przewidywanym poziomie.

W 2008 roku liczebność zwierzyny łownej ustalono na podstawie całorocznych obserwacji. W związku z brakiem pokrywy śnieżnej nie przeprowadzono inwentaryzacji metodą liczenia tropów na transektach. Metoda ta była stosowana od 2000 r., z wyjątkiem 2004 r., gdy w całym Rejonie Puszczy Augustowskiej zastosowano metodę pędzeń. Wyniki inwentaryzacji od 2000 r. przedstawiają się następująco:

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

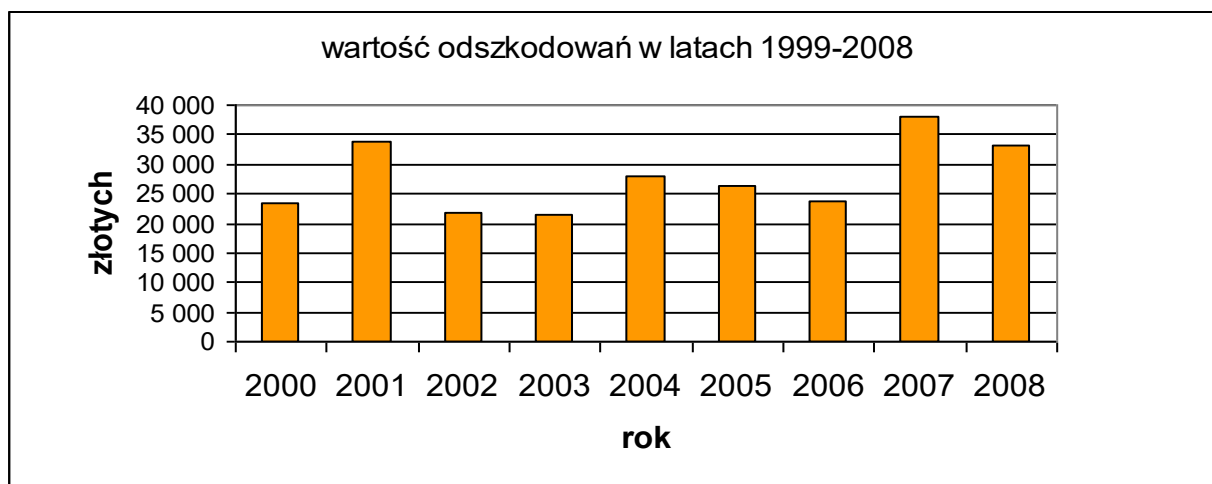
Tabela 6. Liczebność zwierzyny w latach 2000 – 2008

Gatunek	Rok								
	2000	2001	2002	2003	2004 (pędzenia)	2005	2006	2007	2008 (obserwacje)
Łoś	17	22	14	31	14	32	37	30	31
Jeleń	129	150	128	113	152	152	165	174	139
Sarna	142	215	149	250	275	185	239	205	199
Dzik	97	62	102	88	80	98	123	116	120
Wilk	3	0	0	4	0	6	10	7	4

Od kwietnia do września komisja składająca się z pracowników terenowych parku szacowała szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną w uprawach i plonach rolnych. Powierzchnia zredukowana szkód nieznacznie wzrosła w porównaniu do roku ubiegłego (23,99 ha) i wynosiła 24,86 ha. Natomiast łączna kwota wypłaconych odszkodowań wyniosła 33.094 zł i była niższa niż w roku ubiegłym (37.982 zł) z powodu niższych cen rynkowych zbóż. Największe szkody wyrządziły jelenie i dziki w uprawach zbóż (15,95 ha pow. zred.), następnie dziki na łąkach i pastwiskach (7,43 ha pow. zred.). Powierzchnia zredukowana uszkodzonych upraw ziemniaków wynosiła 1,48 ha.

Wartość wypłaconych odszkodowań w latach 1999-2008 przedstawia wykres:

Rysunek 1. Wartość odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną w latach 1999-2008

W maju oszacowano szkody wyrządzone przez zwierzynę w lasach parku (uprawach i młodnikach). Łącznie uszkodzenia wystąpiły na pow. 30,41 ha (18,82 – uprawy, 11,59 ha – młodniki), z czego na pow. 23,89 ha odnotowano uszkodzenia do 20 %, a na pow. 6,52 ha w przedziale 21-50%. Uszkodzenia powyżej 50 % wystąpiły na nieznacznej powierzchni (0,10 ha). W porównaniu do lat

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

ubiegłych rozmiar szkód w ekosystemach leśnych wyraźnie zmniejsza się, a w stosunku do roku poprzedniego powierzchnia szkód zmniejszyła się o ponad 20 ha.

3.1.3. Hodowla lasu

Piotr Pieczyński

1. Zabiegi ochronne

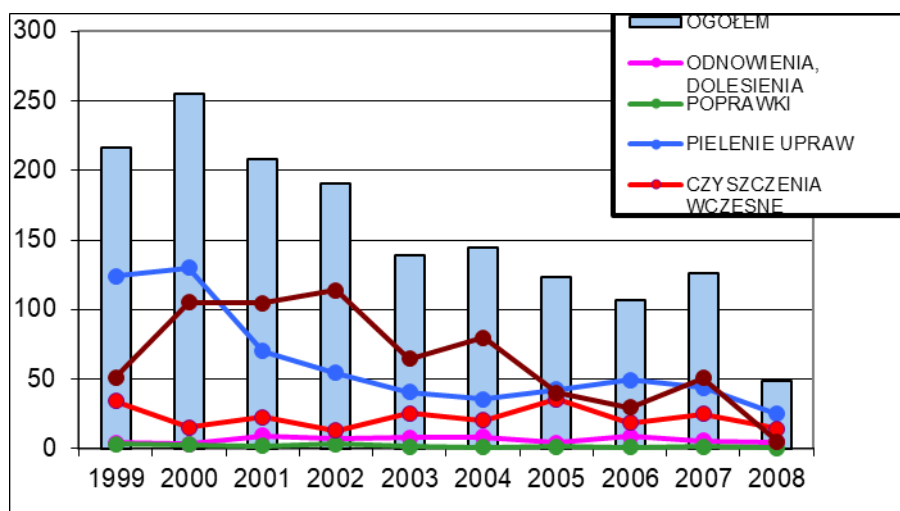
a) zabiegi ochronne

W roku 2008 wykonano następujące zabiegi ochronne z zakresu hodowli lasu:

- odnowienia, dolesienia luk i przerzedzeń na powierzchni 4,49 ha;
- poprawki i uzupełnienia, na powierzchni 0,49 ha;
- wyprzedzające przygotowanie gleby pod odnowienia w roku 2009 na powierzchni 3,10 ha;
- pielęgnowanie gleby, niszczenie chwastów na uprawach na powierzchni 24,72 ha;
- czyszczenia wczesne na powierzchni 14,17 ha;
- czyszczenia późne na powierzchni 5,08 ha;
- melioracyjne przygotowanie powierzchni pod odnowienia na powierzchni 3,20 ha.

Zabiegi ochronne finansowane były ze środków Fundacji EkoFundusz w ramach przedsięwzięcia pt: „Przebudowa drzewostanów Wigierskiego Parku Narodowego – etap III”. Przedsięwzięcie to obejmuje okres dwu lat (2008-2009) i jest kontynuacją projektu, dotyczącego przebudowy drzewostanów w parku realizowanego od 2000 r. Koszt wykonania ww. zadań wyniósł EKOFUNDUSZ – 62846,40 zł (netto) i środki własne 7332,53 zł (netto).

Rysunek 2. Analiza wykonania głównych prac z zakresu hodowli lasu w latach 1999– 2008 [ha]

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Tabela 7. Wykorzystanie materiału sadzeniowego w 2008 r.

Gatunek	Liczba w tys. sztuk
Św 3/0	10,25
So 2/0	0,40
Db 5/0	13,40
Gb 1/2	3,50
Gb 2/0	0,60
Kl 2/0	3,18
Jrz 1/2	0,30
Brz 2/0	0,27
Śl.T 1/2	0,22
Razem	32,12

Tabela 8. Wykorzystanie materiału sadzeniowego w latach 1999 – 2008 r.

Rok	Odnowienia, poprawki i uzupełnienia, dolesienia [ha]	Liczba sadzonek [tys. sztuk]
1999	7	47
2000	5,4	32
2001	10,6	70
2002	10,4	57
2003	9,7	63
2004	9,1	61
2005	5,5	34
2006	9,6	53
2007	6,7	40
2008	5,0	32

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

b) Ocena udatności upraw

W 2008 roku ocenie udatności podlegały uprawy z roku 2004 (ocena w piątym roku istnienia uprawy – ocena końcowa) i z 2007 (ocena w drugim roku istnienia uprawy – ocena wstępna). Przy ocenie brano pod uwagę następujące elementy: stopień pokrycia powierzchni przez uprawę, oznaki chorobowe i uszkodzenia wywołane przez czynniki przyrody żywej i nieożywionej, formę zmieszania gatunków, skład gatunkowy uprawy. Udatność każdej ocenianej uprawy oceniono w czterostopniowej skali: uprawa bardzo dobra, dobra, zadowalająca i przepadła.

Wyniki oceny udatności upraw dokonanej w roku 2008 są następujące:

- uprawy z roku 2004, ocena końcowa:

Obręb Ochronny	Ilość upraw ocenianych	Pow. upraw ocenianych ogółem	Ocena: powierzchnia upraw/ilość upraw			
			bardzo dobra	dobra	zadowalająca	przepadła
WIGRY	13	5,40	5,4/13	-	-	-
M.RUDA	12	2,60	2,5/11	0,1/1	-	-
WPN razem	25	8,0	7,9/24	0,1/1	-	-

- uprawy z roku 2007, ocena wstępna:

Obręb Ochronny	Ilość upraw ocenianych	Pow. upraw ocenianych ogółem	Ocena: powierzchnia upraw/ilość upraw			
			bardzo dobra	dobra	Zadowalająca	przepadła
WIGRY	20	4,05	4,05/20	-	-	-
M.RUDA	8	1,25	1,25/8	-	-	-
WPN razem	28	5,3	5,3/28	-	-	-

3.1.4. Pozyskanie i sprzedaż drewna

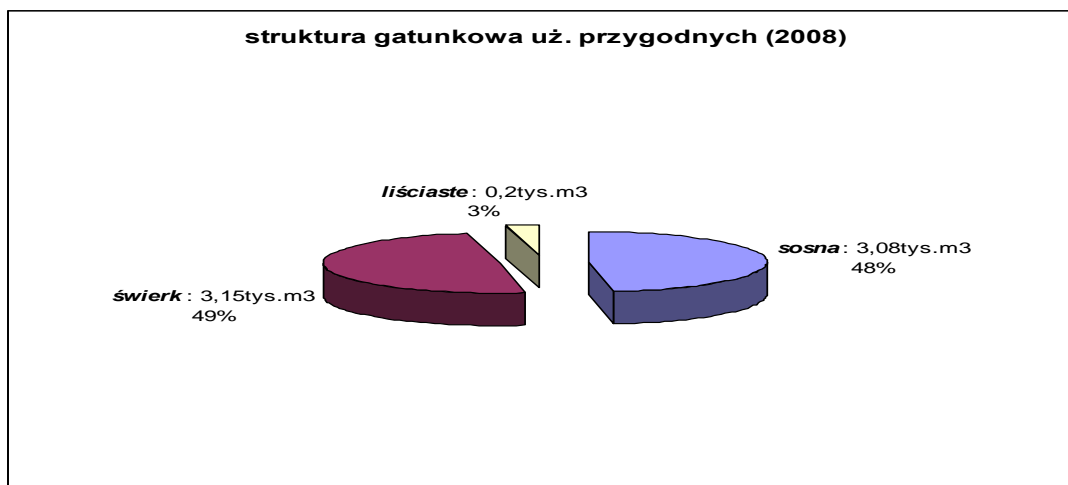
Wojciech Kamiński

Użytki przygodne

W ramach przeprowadzonych w 2008 roku zabiegów ochronnych – cięć pielęgnacyjnych i przygodnych, pozyskano drewno o łącznej masie 9,49 tys. m³, w tym 9,23 tys. m³ grubizny, tj. przeciętnie 1 m³ z 1 ha powierzchni leśnej parku.

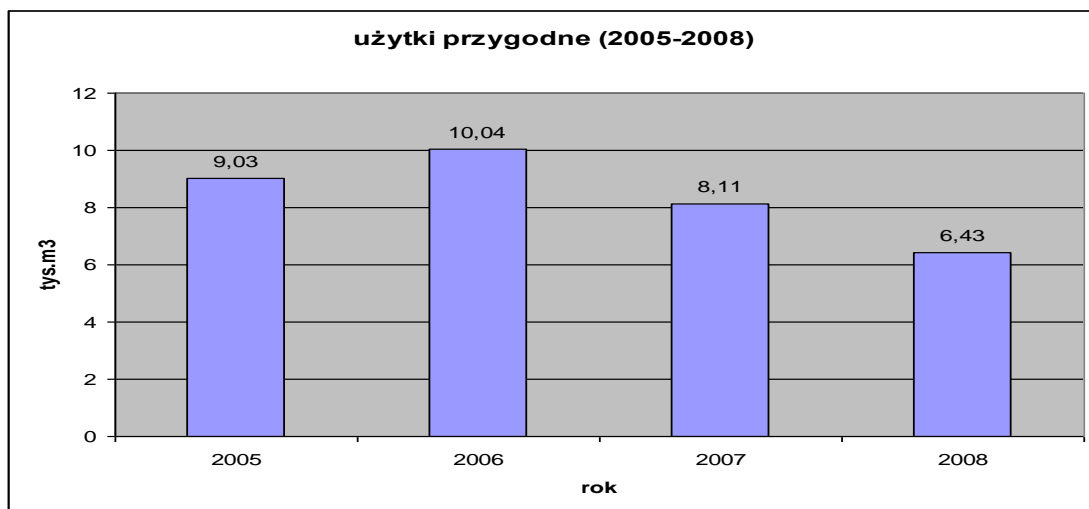
W ramach cięć przygodnych pozyskanie grubizny na 2008 rok zaplanowano w rozmiarze 7,71 tys. m³, natomiast wykonano 6,42 tys. m³ (83% planu) i była to masa o 21% mniejsza niż w roku 2007. Usunięciu podlegały przede wszystkim gatunki iglaste (rys. 3) – złomy, wywroty i drzewa zasiedlone przez przyplaszczka, korniki i ściigi. Drewno gatunków liściastych, z wyjątkiem opanowanego przez opiętki dębu, pozostawiano w lesie do naturalnego rozkładu. Podlegało ono usunięciu jedynie w przypadku konieczności zapewnienia przejezdności szlaków komunikacyjnych. W przypadku dębu zachodziła konieczność usunięcia drzew zasiedlonych o łącznej masie 38 m³. Ich pozostawienie w drzewostanie zagrażało stanowi sanitarnemu pozostałych drzew tego gatunku.

Rysunek 3. Struktura gatunkowa drewna pozyskanego w 2008 r. w użytkach przygodnych

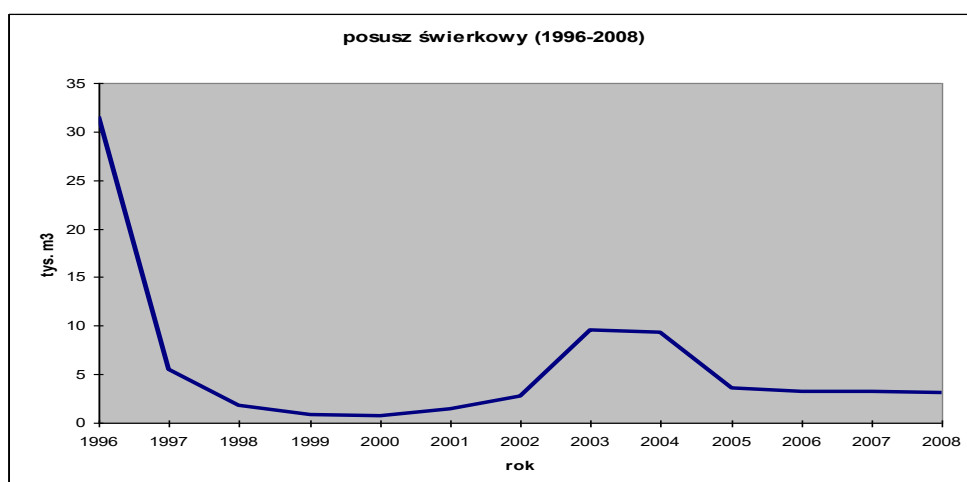
Generalnie rozmiar zabiegów ochronnych w 2008 w ramach cięć przygodnych, w stosunku do poprzednich trzech lat wykazuje tendencję spadkową (rys. 4). Świadczy to o dobrej kondycji drzewostanów parku. Brak wzrostu szkód, szczególnie od czynników biotycznych (owadów, grzybów) potwierdza, że zabiegi związane z utrzymaniem odpowiedniego stanu sanitarnego lasu zostały w minionych latach przeprowadzone prawidłowo. W stosunku do lat ubiegłych nie stwierdzono wzrostu populacji kornika drukarza zagrażającego drzewostanom świerkowym (rys. 5) oraz przyplaszczka granatka zasiedlającego sosnę.

Rysunek 4. Masa drewna pozyskanego w ramach użytków przygodnych w latach 2005-2008

Obecnie największym zagrożeniem dla drzewostanów Parku są szybko następujące zmiany klimatyczne. W każdej chwili można spodziewać się znacznych szkód spowodowanych silnie wiejącymi wiatrami, czy gwałtownymi burzami. Szczególnie narażony na taki rodzaj szkód jest płytko ukorzeniony świerk, ale coraz starsza, mniej sprężysta sosna również może ucierpieć na skutek działania czynników abiotycznych. Innym zagrożeniem dla drzewostanów sosnowych w kolejnych latach może być strzygonia choinówka. Zakładu Ochrony Lasu w Olsztynie ocenił materiał zebrany w 2008 r. podczas „jesiennych poszukiwań szkodników pierwotnych sosny”. Wyniki tej oceny wskazują na zagrożenie w stopniu „słabym” w Obwodzie Ochronnym Wysoki Most. Ocena ZOL jest niepokojąca, ponieważ zagrożony teren jest częścią zwartych, sosnowych kompleksów leśnych Puszczy Augustowskiej. W związku z powyższym pracownicy terenowej Służby Parku zostali zobligowani do zwrócenia szczególnej uwagi w 2009 roku na ewentualne, wyraźne zwiększenie populacji strzygoni choinówki i niezwłocznego reagowania w przypadku wystąpienia szkód powodowanych przez tego motyla.

Rysunek 5. Masa zasiedlonego drewna świerkowego usuniętego w latach 1996-2008

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Cięcia pielęgnacyjne

Zabiegami pielęgnacyjnymi w 2008 roku objęto powierzchnię 155,54 ha. Plan powierzchniowy zabiegów został wykonany w 100%, w tym w trzebieżach wczesnych 61,69 ha i trzebieżach późnych 93,85 ha. Rozmiar masowy trzebieży został przekroczony o 3% w stosunku do przyjętego planu. Wykonanie masowe cięć pielęgnacyjnych przedstawia tabela nr 8.

Tabela 9. Wykonanie masowe cięć pielęgnacyjnych (trzebieży) w 2008 r.

Rodzaj cięć	Plan [tys.m ³]	Wykonanie [m ³]	Procent wykonania planu
Ogółem	2,73	2,81	103%
w tym:			
trzebieże wczesne	1,06	1,10	104%
trzebieże późne	1,67	1,71	102%

Drzewa pozostawione do naturalnego rozkładu

W 2008 roku zarejestrowano i pozostawiono w lesie **839 sztuk** drzew martwych, nie zagrażających sanitarnemu stanowi ekosystemów leśnych (tabela 9).

Tabela 10. Zestawienie drzew pozostawionych do naturalnego rozkładu w 2008 r.

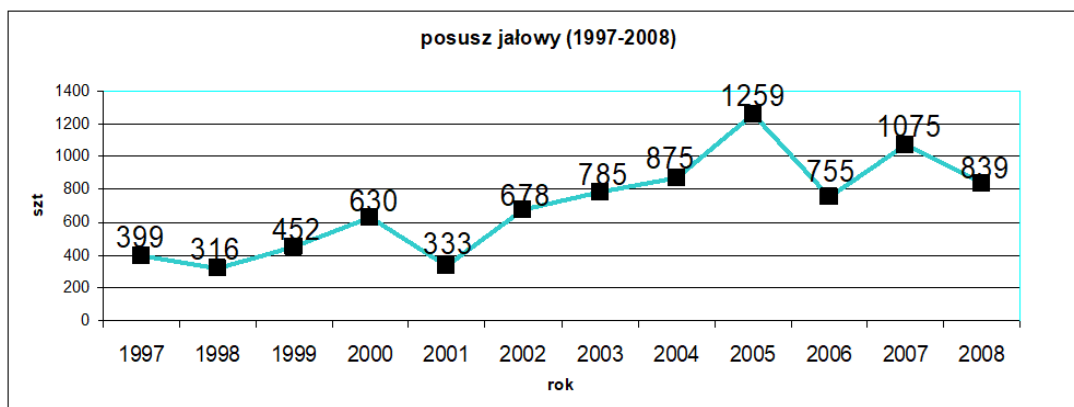
Obwód Ochronny	Sosna	Świerk	Liściaste	Razem
LIPNIAK	31	7	0	38
KRZYWE	18	12	31	61
LESZCZEWEK	44	16	42	102
GAWARZEC	46	0	48	94
SŁUPIE	40	42	14	96
POWAŁY	8	6	15	29
KRUSZNIK	37	6	27	70
LIPOWE	85	34	50	169

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

MIKOŁAJEWO	50	34	16	100
WYSOKI MOST	72	2	6	80
RAZEM WPN	431	159	249	839

Łącznie w latach 1997 - 2008 wyznaczono i pozostawiono do naturalnego rozkładu **8396** sztuk drzew stanowiących posusz jałowy (rys. 6).

Rysunek 6. Liczba drzew pozostawionych do naturalnego rozkładu w latach 1997-2008

Struktura sortymentowa pozyskania

Strukturę sortymentową pozyskania przedstawia tabela nr 11.

Tabela 11. Struktura sortymentowa pozyskania w 2008 roku

Sortyment	Masa ogółem [m3]
M1, M2 iglaste	236
WB0 SO	5
WC0 SO	909
WD SO	629
WC0 SW	1163
WD SW	703
S2A SO	1007
S2B SO	1168
S2A SW	58
S2B SW	267
S4 iglaste	2541
S3B iglaste	10
S10 iglaste	192
RAZEM IGLASTE	8888

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

M1, M2 liściaste	26
WC0 DB	1
WD DB	1
WC0 OS	12
WD OS	13
WB0 BRZ	1
WC0 BRZ	17
WC0 JS	2
S2A BRZ	3
S2B BRZ	114
S2A/B DB	71
S2A/B pozostałe	44
S4 liściaste	302
RAZEM LIŚCIASTE	606
RAZEM MASA	9494

Sprzedż drewna

Dobra kondycja drzewostanów Parku była przyczyną mniejszego niż planowano rozmiaru pozyskania drewna w ramach cięć przygodnych. Pozyskano o 1200 m³ drewna mniej. Zmienił się również udział pozyskanych sortymentów w stosunku do założonego na 2008 rok planu. Wzrósł z 59% do 63% udział drewna średniowymiarowego kosztem surowca wielkowymiarowego. Mniejszy rozmiar pozyskania przełożył się na efekt finansowy parku, a mianowicie poniesiono mniejsze o 62,6 tys. zł koszty, ale równocześnie o 121,7 tys. zł zmalały przychody ze sprzedaży drewna. Ponadto ze względu na złą koniunkturę na rynku spadł popyt na drewno, a w konsekwencji jego ceny. Taki stan rzeczy może utrzymać się w 2009 roku.

W 2008 roku sprzedano ogółem 9493 tys. m³ drewna. Szczegółowo strukturę sprzedaży według sortymentów przedstawia tabela "Sprzedż drewna" – załącznik nr 10a do analizy. Na koniec analizowanego okresu, na gruncie pozostał nie sprzedany zapas drewna o masie 1 m³ (WC0 Db).

3.1.5. Ochrona przeciwpożarowa

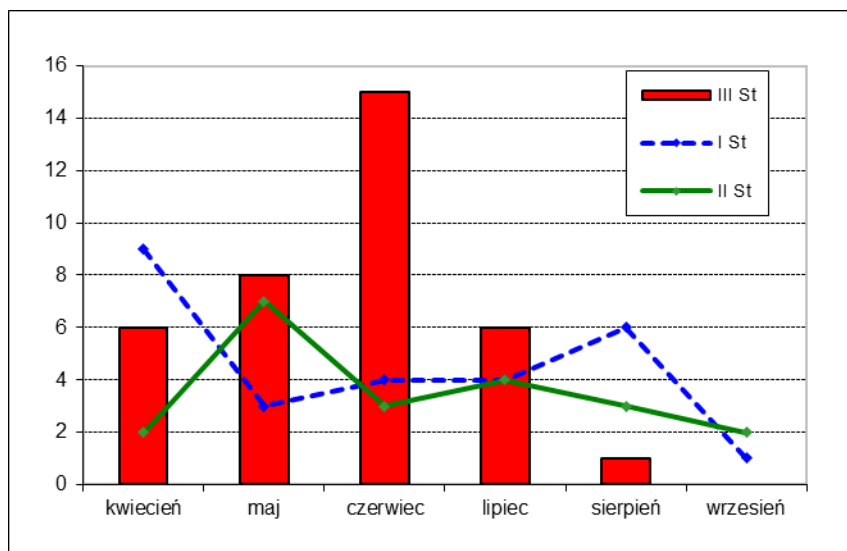
Piotr Pieczyński

1. Analiza zagrożenia pożarowego w lasach

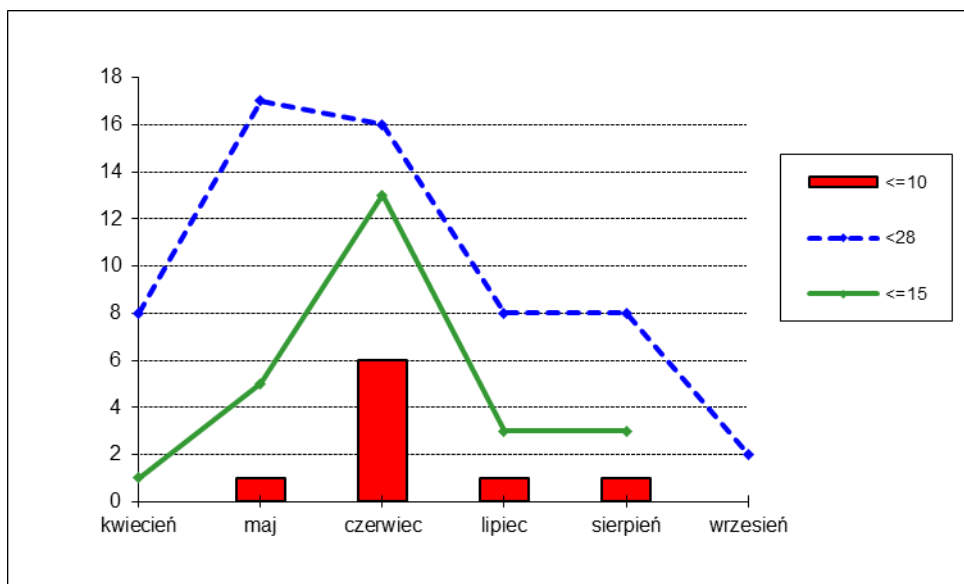
W roku 2008 odnotowano 57 dni z II i III stopniem zagrożenia pożarowego, w tym 36 dni o najwyższym III stopniu zagrożenia. Wilgotność ściółki mierzona o godzinie 9⁰⁰ spadała poniżej 10% 9 razy a poniżej 28% 59 razy. Najniebezpieczniejszym pożarowo miesiącem był czerwiec. W tym miesiącu odnotowano 18 dni w II i III stopniu zagrożenia pożarowego i 6 dni z utrzymującą się wilgotnością ściółki poniżej 10%.

Rysunek 7. Liczba dni w stopniach zagrożenia pożarowego w okresie 1.04–31.09.2008 r.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Rysunek 8. Liczba dni w zakresach wilgotności ściółki mierzonej o godz. 9 w okresie 1.04–31.09.2008 r.

2. Realizacja zadań bieżących z ochrony przeciwpożarowej:

- konserwowano 0,1 km pasów izolacyjnych;
- na bieżąco konserwowano sprzęt łączności bezprzewodowej, przeciwpożarowy i punkty czerpania wody;
- porządkowano pobocza dróg pod względem ochrony przeciwpożarowej na powierzchni 190,70 ha;
- powiększono prześwity na odcinku 16,8 km dróg.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

3. Dane statystyczne występowania pożarów oraz poniesionych strat

Tabela 12. Pożary na terenie WPN w latach 2003-2008 odnotowane przez Służby Parku.

Lp	Rok	Charakter pożaru	Pow. [ha]	Przyczyna	Wielkość strat skarbu państwa [zł]
1	2003	Pokrywy gleby – trawa, wł. Prywatna	0,01	Zaproszenie ognia niedopałkiem	-
2	2003	Budynki gospodarcze, wł. Prywatna	-	Podpalenie	-
3	2004	Podpowierzchniowy, obszar leśny	Zasięg punktowy	Podpalenie	-
4	2004	Budynek stacji hydrobiologicznej WPN	-	Zaproszenie ognia niedopałkiem	Wypalone elementy przeznaczone do rozbiórki
5	2004	Powierzchniowy, obszar leśny	Zasięg punktowy	Zaproszenie ognia niedopałkiem	-
6	2005	Nie odnotowano pożarów			
7	2006	Powierzchniowy, obszar leśny	0,07	Prawdopodobnie zaproszenie ognia niedopałkiem	-
8	2006	Powierzchniowy, obszar leśny	0,02	Zaproszenie ognia niedopałkiem	-
9	2006	Budynek mieszkalny, wł. Prywatna	-	Od grilla	-
10	2007	Powierzchniowy, obszar leśny	0,15	Zaproszenie ognia	-
11	2008	Podpowierzchniowy, obszar leśny	Zasięg punktowy	Zaproszenie ognia	-

4. Służba Ochrony Przeciwpożarowej Parku

Na terenie WPN działa Służba Ochrony Przeciwpożarowej Parku: patroluje teren, zabezpiecza miejsca zdarzenia do działań ratowniczych, pomaga jednostkom ochrony przeciwpożarowej w prowadzeniu akcji, uczestniczy w działaniach edukacyjnych parku. W okresie zagrożenia pożarowego służba prowadzi dyżury w oparciu o samochód patrolowo -gaśniczy wyposażony w wysokociśnieniowy moduł gaśniczy.

SOPP od powstania (2002 r.) przeprowadziła 38 akcji bezpośrednich, głównie związanych z pożarami i dogaszaniem pożarzysk. Służba brała również udział w zajęciach edukacyjnych i ćwiczeniach taktyczno – bojowych organizowanych wspólnie ze strażakami z PSP i OSP.

Działania SOPP w 2008 roku:

- dyżury przeciwpożarowe dwuosobowe na telefon pełnione w godzinach od 15 do 23 w dni powszednie i od godziny 8 do 23 w dni świąteczne, dyżury te prowadzono od 15 kwietnia do 30 września,
- dyżury przeciwpożarowe w PAD pełnione jednoosobowo na umowę – zlecenie,
- akcje bezpośrednie:

Tabela 13. Akcje SOPP w 2008 roku

Data	Godzina rozpoczęcia	Godzina zakończenia	Miejsce działania	Opis działania
27.04	17.00	18.30	O.O. Krzywe, Oddz. 48h	Wyjazd do pożaru, tłący się torf, ugaszono w zarodku siłami własnymi
27.04	20.00	20.30	O.O. Krzywe, Oddz. 48h	Kontrola pożarzyska
09.06	15.30	17.30	O.O. Krusznik, Oddz. 261f – granica z nadleśnictwem	Dogaszanie pożarzyska, pożar powierzchniowy, ok. 5 ar, zagrożony młodnik świerkowy w oddz. 261f

3.2. Ochrona lądowych ekosystemów nieleśnych

Dorota Zaborowska

W 2008 r. powierzchnia gruntów nieleśnych w zarządzie Parku wynosiła 482,4 ha. W porównaniu do roku ubiegłego nieznacznie wzrosła z powodu wykupu nieruchomości, w których grunty nieleśne stanowiły powierzchnię 1,5536 ha.

Podział gruntów nieleśnych według kategorii użytkowania przedstawia się następująco:

grunty orne	- 188,3 ha
łąki i pastwiska	- 113,9 ha
nieużytki	- 180,2 ha

W ramach ochrony czynnej w 2008 roku wykonano zabiegi polegające na:

- usuwaniu zakrzaczeń i koszeniu podmokłych łąk na pow. 10,23 ha, wraz z usuwaniem biomasy poza powierzchnię, w celu przeciwdziałania ich zarastaniu i utrzymania obecnie istniejących zbiorowisk roślinnych;
- 2-krotnym koszeniu zarośli trojeści amerykańskiej *Asclepias syriaca* (gatunek obcego pochodzenia) na pow. 0,50 ha, w celu osłabienia siły życiowej i w konsekwencji wyeliminowania z flory WPN-u.

Zabiegi te zostały sfinansowane przez NFOŚiGW

Grunty rolne o pow. 127,6 ha (42%) były użytkowane rolniczo:

- przez pracowników WPN-u w formie użyczenia i dzierżawy – 49,63 ha;
- przez miejscowych rolników na podstawie umów dzierżawnych – 51,91 ha;
- na potrzeby parku – 26,06 ha.

WPN uprawiał owies, żyto, proso, grykę i łubin. Zabiegi te prowadzi się w celu utrzymania gruntów w odpowiedniej kulturze, zachowania różnorodności biologicznej, zapewnienia materiału siewnego na poletka zaporowe oraz zapobiegania zarastaniu gruntów rolnych przez roślinność drzewiastą i krzewy.

W maju 2008 r. WPN złożył kolejny wniosek do ARiMR o przyznanie płatności obszarowej, uzupełniającej oraz z tytułu ONW (obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania) do gruntów rolnych o powierzchni 26,06 ha i otrzymał decyzję w sprawie przyznania tych płatności w kwocie 12.766,41 zł.

3.2.1. Ochrona różnorodności biologicznej w rolnictwie

Joanna Górecka

W 2008 roku kontynuowany był projekt pod nazwą „Rodzime rasy zwierząt gospodarskich pomagają zwiększyć dochód rolników z Wigierskiego Parku Narodowego”, finansowany przez Fundację Heifer Project International, koordynowany przez Stowarzyszenie Konferencja Służb Ochrony Przyrody Zielonych Płuc Polski, przy współpracy parku. W 2008 roku w ramach tego projektu zakupiono jeszcze jedną jałówkę rasy polska czerwona, która trafiła do gospodarstwa w otulinie parku oraz przekazano pierwszą jałówkę polską czerwoną urodzoną na terenie parku w ramach projektu HPI, rolnicy ze wsi Rosochaty Róg przekazali ją do gospodarstwa we wsi Mikołajewo.

Ponadto realizując działania wynikające z zakończonego już projektu „Zachowanie i ochrona różnorodności biologicznej w rolnictwie na terenie WPN” park wraz ze Stowarzyszeniem KSOP ZPP koordynował przekazanie z gospodarstw rolnych, które otrzymały koniki polskie, dwóch klaczy konika polskiego do kolejnych gospodarstw, klacze otrzymali rolnicy z otuliny parku.

W październiku 2008 roku przekazano rolnikom ostatnie sadzonki jabłoni i grusz zaplanowane w projekcie. Przekazano 140 sadzonek, w tym 100 sadzonek jabłoni i 40 sadzonek grusz. Sadzonki posadzone zostały w 28 sadach należących do mieszkańców Wigierskiego Parku Narodowego i otuliny parku. Łącznie w czasie trwania projektu (lata 2005-2008) przekazano około 450 sadzonek drzew owocowych tradycyjnych odmian, które posadzono w 68 sadach na terenie parku i w otulinie.

W dniu 9 lutego 2008 roku odbyło się spotkanie szkoleniowe dla rolników z terenu parku i otuliny. Wykład nt. „Programy rolnośrodowiskowe na lata 2007-2013” prowadził doradca rolnośrodowiskowy, podsumowanie dotychczasowych działań w ramach projektu „Rodzime rasy zwierząt gospodarskich pomagają zwiększyć dochód rolników z Wigierskiego Parku Narodowego” - Joanna Górecka. Wśród uczestników oprócz rolników byli także przedstawiciele: Urzędu Gminy, Fundacji HPI, Tygodnika Suwalskiego, osoby współpracujące – hodowcy i lekarz weterynarii oraz inni zainteresowani tematem.

3.3. Ochrona ekosystemów wodnych

Michał Osewski

W 2008 r. w wybranych ekosystemach wodnych parku kontynuowano program ochrony zespołów ryb i raków. Zabiegi ochronne wykonywano w jeziorach Wigry, Pierty, Postaw, Gałęziste, Mulaczysko, Białe Wigierskie, Suchar I, Suchar II, Suchar III, Suchar IV, Suchar V, Suchar VI, Suchar VII o łącznej powierzchni 2478,33 ha, oraz na rzece Czarnej Hańczy. Polegały one na:

I. zarybieniach wód gatunkami:

- zagrożonymi skutkami eutrofizacji wód (sielawa, sieja),
- drapieżnymi (szczupak, sum), w celu zwiększania ich liczebności i wzmacniania w ten sposób efektów biomanipulacji,
- zagrożonymi spadkiem liczebności (pstrąg potokowy, lin);

II. odłowach rybacko-wędkarskich, w tym:

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

1. odłowach regulacyjnych:
 - ryb o krótkim cyklu życiowym, w celu zapobiegania wtórnemu zanieczyszczeniu jezior przez snące ryby (sielawa),
 - ryb karpiowatych, w celu utrzymywania ich liczebności na odpowiednio niskim poziomie (płoc, leszcz),
 - ryb migrujących poza obszar WPN (węgorz);
 2. odłowach tarlaków do wychowu materiału zarybieniowego (sielawy, siei, szczupaka),
 3. odłowach wędkarskich,
 4. odłowach kontrolnych raków,
 5. odłowach kontrolnych ryb,
- III. lokalnym wykaszaniu trzcinowisk w celu poprawy warunków tarliskowych dla ryb oraz polepszenia warunków sanitarnych w strefie brzegowej;
- IV. obserwacji stanu zdrowotnego ryb.

I. Zarybienia

W 2008 r. dokonano zarybień jezior Wigry, Białe Wigierskie, Pierty, Mulaczysko, a także fragmentu rzeki Czarnej Hańczy. Łącznie zarybiono 2451,63 ha jezior oraz 2-kilometrowy odcinek rzeki. Ilości materiału zarybieniowego z podziałem na gatunki i ich sortymenty wielkościowe wprowadzone do wybranych wód parku zawarte są w załączniku 13.

Wpuszczony do jezior parku wylęg sielawy, siei oraz szczupaka w całości pochodził z wylęgarni ryb WPN. Z własnych tarlaków wyhodowano 30 640 000 szt. wylęgu sielawy (z czego 2 460 000 szt. sprzedano rybackim użytkownikom jezior), 225 000 szt. wylęgu siei oraz 802 500 szt. wylęgu szczupaka. W ramach wykonywanych usług wylęgarniczych, z których korzystało w sezonie 2007/2008 siedem podmiotów, uzyskano dodatkowo 8 320 000 szt. wylęgu sielawy, 165 000 szt. wylęgu siei oraz 2 440 000 szt. wylęgu szczupaka. Za inkubację ikry sielawy i siei park obciążył podmioty kwotą 11 627,30 zł. oraz przejął w rozliczeniu 1 500 000 szt. wylęgu sielawy; za inkubację ikry szczupaka przejął 1 220 000 szt. uzyskanego wylęgu.

II. Odłowy

1. **Odłowy regulacyjne** wykonywano w jeziorze Wigry (powierzchnia 2098,66 ha) oraz Postaw (powierzchnia 15,77 ha.) przy wykorzystaniu rybackiego sprzętu biernego oplatającego (wontony sielawowe, siejowe, okoniowo-płociowe, leszczowe), biernego klatkowego (żaki, kozaki, mieroże, przestawa węgorzowa) oraz w niewielkim stopniu ciągnionego (przywłoka). W ramach odłowów regulacyjnych odłowiono 16 147,5 kg ryb. Dane dotyczące struktury odłowów zawarte są w załączniku.
2. **Odłowy tarlaków.** W kwietniu przeprowadzono na jeziorze Wigry odłowy tarlaków szczupaka, w listopadzie oraz grudniu odłowy tarlaków sielawy i siei. Odłowiono i pozyskano następujące ilości tarlaków (w kg) i zapłodnionej ikry (w litrach):

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

- szczupaka – 913 kg / 40,25 l,
- sielawy – 3049 kg / 353,5 l,
- siei – 28 kg / 3,75 l.

Z ikry szczupaka wyhodowano 802 500 szt. wylęgu żerującego, który wpuszczono do parkowych jezior.

Ikra sielawy i siei jest inkubowana w wylęgarni ryb WPN, a wylęganie narybku nastąpi w marcu 2009 r. W wylęgarni zgromadzono także 70,25 litra ikry sielawy oraz 1,0 litr ikry siei, którą dostarczyły 3 spółki rybackie z poza terenu parku.

3. **Odłowy wędkarskie.** Presja wędkarska w roku 2008 była nieco mniejsza niż w roku 2007, co było wynikiem całkowitego braku złodzenia jezior w roku 2008. Wędkarze odłowili w przybliżeniu ok. 15000 kg ryb, głównie leszcza, płoci oraz okonia. W 2008 roku sprzedano **3189** licencji wędkarskich. Liczby sprzedanych licencji z podziałem na poszczególne kategorie przedstawiały się następująco:

- licencje roczne – 106;
- licencje półroczne – 276;
- licencje miesięczne – 2;
- licencje dwutygodniowe – 12;
- licencje tygodniowe – 21;
- licencje dzienne – 2772;

4. **Odłowy kontrolne raków.** W 2008 r. Instytut Rybactwa Śródlądowego przy współpracy z parkiem przeprowadził odłowy kontrolne raków w następujących jeziorach: Wigry, Białe Wigierskie oraz Gałęziste. Odłowy kontrolne potwierdziły obserwacje z poprzednich lat – liczebność raka pręgowatego, z niewiadomych przyczyn, jest nadal bardzo niska. Ponadto, w jeziorze Gałęzistym, do którego kilkakrotnie wpuszczano raka szlachetnego, stwierdzono występowanie jedynie raka pręgowatego, co dowodzi niepowodzenia restytucji raka szlachetnego w tym jeziorze.

5. **Odłowy kontrolne ryb.** W 2008 r. Instytut Rybactwa Śródlądowego przy współpracy z parkiem przeprowadził odłowy kontrolne ryb w następujących jeziorach: Suchar I, Suchar II, Suchar III, Suchar IV, Suchar V, Suchar VI i Suchar VII. Zebrane materiały zostaną wykorzystane do opracowania planu ochrony tych ekosystemów.

III. Stan zdrowotny ryb, śnięcia, zagrożenia

W 2008 r. nie wystąpiły w żadnym z jezior WPN-u zjawiska wywołujące masową śmiertelność ryb (przyduchy, epizooecje). Podobnie jak w latach ubiegłych obserwowano silnie negatywny wpływ kormorana czarnego na liczebność ichtiofauny.

IV. Pozostała działalność

W 2008 roku WPN przy finansowym wsparciu NFOŚiGW dokończył projekt „Czynna ochrona zespołów ryb w ekosystemach wodnych Wigierskiego Parku Narodowego w roku 2007” oraz zrealizował projekt „Czynna ochrona zespołów ryb w ekosystemach wodnych Wigierskiego Parku Narodowego w roku 2008”.

W ramach obu projektów sfinansowano ze środków NFOŚiGW następujące zadania wspomagające czynną ochronę ichtiofauny:

1. remont i przebudowa pomostu cumowniczego w Bryzglu (jez. Wigry).
2. remont pomostu cumowniczego zlokalizowanego w zatoce Jastrzęby (jez. Wigry).
3. zakup narybku jesiennego pstrąga potokowego – 4000 szt.
4. zakup narybku jesiennego suma – 5500 szt.
5. zakup narybku jesiennego czystej genetycznie siei – 5000 szt.
6. zakup narybku (kroczek) lina – 500 kg.

Koszt dotacji wyniósł 63 559,82 zł.

3.4. Ochrona gatunków roślin i zwierząt

Lech Krzysztofiak, Wojciech Misiukiewicz

3.4.1. Czynna ochrona roślin

W ramach ochrony zagrożonych gatunków roślin kontynuowano badania dotyczące oceny efektu ekologicznego projektu związanego z czynną ochroną storczyków. Głównym celem rozpoczętego w 2003 roku projektu była ochrona dwóch zagrożonych gatunków storczyków umieszczonych w “Polskiej czerwonej księdze roślin naczyniowych” oraz na “Liście roślin wymierających i zagrożonych w Polsce” – miodokwiatu krzyżowego *Herminium monorchis* i kukuczki kapturkowej *Neottianthe cucullata*. Po kilkadziesiąt osobników z obu gatunków storczyków przeniesionych zostało z macierzystych stanowisk (znad Rospudy i Kanału Augustowskiego) na stanowiska zastępcze wytypowane w granicach parku.

W 2008 kontynuowano monitoring stanowisk zastępczych dwu gatunków storczyków: *Neottianthe cucullata* i *Herminium monorchis*. Aby uniknąć zadeptywania stanowisk, częstotliwość obserwacji została ograniczona do jednego spisu w sezonie.

W przypadku *Herminium monorchis* stwierdzono bardzo znaczny spadek liczebności osobników w stosunku do lat poprzednich. Spadek dotyczył zarówno ilości osobników generatywnych, jak i wegetatywnych. Obecnie nie można określić czy spowodowany jest naturalnymi cyklami rozwojowymi (u storczyków bardzo znaczne fluktuacje liczebności są naturalne), czy jest to efekt zamierania przeniesionych osobników w wyniku niewłaściwego siedliska zastępczego.

Obserwacje zastępczych stanowisk *Neottianthe cucullata* również nie są jednoznaczne. Dwie lokalizacje można uznać za wymarłe, cztery wydają się być zamierające (choć również może być to wynik cykli życiowych tego gatunku). Cztery następne, w chwili obecnej nie wydają się być zagrożone. Na 5

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

stanowiskach stwierdzono obecność siewek.

3.4.2. Ochrona stanowisk zwierząt zagrożonych wyginieciem

Na terenie parku wyznaczone są trzy strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania. Wszystkie dotyczą bielika (*Haliaeetus albicilla*). W 2008 roku 1 para bielików wyprowadziła 2 młode, w pozostałych gniazdach nie było sukcesu lęgowego.

3.4.3. Obserwacje rzadkich gatunków zwierząt

Poniżej przedstawiono tabelę zawierającą informacje o obserwacjach gatunków zwierząt uznawanych na terenie parku za nieliczne bądź rzadko obserwowane.

Tabela 14. Obserwacje rzadkich gatunków zwierząt w 2008 r.

Lp.	Gatunek	Nazwa lokalizacji	Data	Liczebność	Zachowanie, obserwator	
1.	Biegus zmienny <i>Calidris alpina</i>	Sobolewo	1-08-08	4		MS
2.	Czapla biała <i>Casmerodius albus</i>	Sobolewo	31-07-08	1		MS
		Jez. Wigry	07-08	5	Przelatujące	WM
		Jez. Wigry	13-08-08	4		DZ
		Ostoja Wigierska	20-08-08	1	Przelatujący	MS
3.	Derkacz <i>Crex crex</i>	Rosochaty Róg	5-06-08	1	Tokujący	MS
4.	Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i>	Wiatrołuża	5-06-08	Obecny	Żerujący	MS
		Rosochaty Róg	14-05-08	Obecny		MS
5.	Krackwa <i>Anas strepera</i>	Jez. Wigry	23-05-08	3		DZ
		Czarna Hańcza	05-08	2		WM
6.	Łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i>	Jez Wigry - plos Bryzgielski	21-01-08	3	Odпочywający	MS
7.	Mewa srebrzysta <i>Larus argentatus</i>	Ostoja Wigierska	20-08-08	1	Pływający	MS
		Sobolewo	1-08-08	4		MS
8.	Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>	Sobolewo	6-08-08	2	Przelatujący	MS
		Leszczewo	6-05-08	1	Polujący	MS
		Królówek	07-08	1	Przelatujący	WM
9.	Perkoz rdzawoszyi <i>Podiceps grisegena</i>	Jez. Wigry - plos Słupiański	4-07-08	2		MS
		Jez. Wigry - plos Słupiański	19-06-08	5	Pływający	MS
		Cimochowizna	29-05-08	1	Odzywający się	MS
		Stary Folwark	16-05-08	3	Odzywający się	MS
10.	(Perkoz) Zausznik <i>Podiceps nigricollis</i>	Jez. Wigry - plos Słupiański	4-07-08	2		MS
11.	Perkozek	Jez. Wigry	13-08-08	1		DZ

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

	<i>Tachybaptus ruficollis</i>					
12.	Podgorzałka <i>Aythya nyroca</i>	Jez. Wigry	23-05-08	1		DZ
		Jez. Wigry - plos bryzgielski	08-08	8		WM
13.	Rybitwa białoskrzydła <i>Chlidonias leucopterus</i>	Jez. Wigry	23-05-08	3		DZ
14.	Rybołów <i>Pandion haliaetus</i>	Jez Wigry - plos Bryzgielski	1-05-08	1	Polujący	MS
15.	Sieweczka obrożna <i>Charadrius hiaticula</i>	Sobolewo	1-08-08	4		MS
16.	Włochatka <i>Aegolius funereus</i>	Wysoki Most	06-08		Gniazdo w dziupli w So	WM
17.	Zimorodek <i>Alcedo atthis</i>	Wysoki Most	06-08	2	Gniazdo w skarpie nad Cz. Hańczą	WM
18.	Żuraw <i>Grus grus</i>	Sarnetki	04-08	2 + 2 młode	Gniazdo na rzece przy wsi Sarnetki	WM
19.	Łasica łąska <i>Mustela nivalis</i>	Krzywe	08.2008	1		WM

Obserwatorzy: MS – Marek Stankiewicz, DZ – Dorota Zawadzka, WM – Wojciech Misiukiewicz

3.4.4. Obserwacje ptaków na jeziorze Wigry w 2008 r.

Dorota i Jerzy Zawadzcy

W 2008 r. wykonano 4 pełne kontrole (pływanie wzdłuż całej linii brzegowej jeziora) w maju, lipcu, sierpniu i wrześniu (tab. 15) oraz prowadzono obserwacje punktowe z ambon w Kruszniku i Bryzglu, na Piaskach, z 3 punktów od strony Mikołajewa i Rosochatego Rogu oraz z mostu na Postawie, i półwyspu Wigierskiego.

Ocena reprezentatywności danych

Za względnie reprezentatywne można uznać dane z monitoringu o liczebności oraz o rozrodzie perkoza dwuczubego i łabędzia niemego. Wstępne porównanie danych o rozrodzie perkoza w 2008 i 2007 r. pokazuje wyższą produktywność i sukces lęgowy w 2008 r. Również wyraźnie wyższa była produktywność łabędzia niemego. W zatoce Wigierki dwukrotnie obserwowano parę wodzącą pisklęta odmiany polskiej („immutabilis”), noszące białą szatę pisklęcą. W lęgu były 2 białe i 3 szare pisklęta.

Liczebność krzyżówki oraz nurogęsia prawdopodobnie jest nieco zaniżona, natomiast dla gągoła wydaje się być wiarygodna. Prawidłowy jest trend sezonowy liczebności łyski (rosnący od maja do września) z względnie wiarygodną liczebnością ok. 3300 osobników jesienią. Podobnie jest w przypadku kormorana, którego liczebność na Wigrach silnie wzrasta po skończeniu lęgów.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Gatunki rzadkie

W trakcie liczeń stwierdzono obecność gatunków rzadkich:

- perkozek *Tachybaptus ruficollis*: 1 osobnik 13.08
- krakwa *Anas strepera*: 3 osobniki 23.05
- podgorzałka *Aythya nyroca* – 1 samica 23.05
- rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucopterus* 3 osobniki 23.05.
- czapla biała *Egretta alba* – 4 osobniki 13.08

Tabela 15. Monitoring ptaków Wigier w 2008 r. **Wytłuszczono gatunki lęgowe**

Gatunek	23.05	11.07	13.08	27.09
Perkoz dwuczuby	122	333+308juv.	348+333juv.	209
Perkozek			1	
Kormoran	78	152	227	1266
Bąk				
Czapla siwa	13		11	
Czapla biała			4	
Łabędź niemy	48	41+32juv.	71+33juv.	68+50juv.
Łabędź krzykliwy				
Krzyżówka	67	43	135	53
Głowienka	4			15
Czernica				
Krakwa	3			
Podgorzałka		1		
Gągoł	77	110+5juv.	66	241
Nurogęs	18	33+22juv.	24	67
Bielik	7		3	5
Blotniak stawowy	4	3♀	1	
Myszołów		2		5
Jastrząb			1	
Krogulec				1
Kania czarna	1			
Trzmielojad	2	1		
Lyska	35	1031+107juv.	2942	3289
Kruk	5			2
Zimorodek				2
Śmieszka	174	156	136	64
Mewa pospolita		14	32	4
Mewa srebrzysta	1	2	13	19
Rybitwa rzeczna	23	42	26	

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Rybitwa białoczelna				
Rybitwa czarna	1	4		
Rybitwa białoskrzydła	3			
Słowik szary	2			
Świerszczak	1			
Trzciniak	31			
Trzcinniczek	6			
Potrzos	1	4		
Dymówka				18
Razem	727	1972+474juv.	4041+366juv.	5328+50 juv.
Razem ad.+juv.	727	2446	4407	5378

3.4.5. Opieka nad chorymi i rannymi zwierzętami

W 2008 roku, w ośrodku rehabilitacji w Maćkowej Rudzie zapewniono opiekę zwierzętom rannym w wypadkach losowych. Zestawienie tych zwierząt przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Ewidencja zwierząt przetrzymywanych w ośrodku rehabilitacji zwierząt w Maćkowej Rudzie w 2008 r.

Lp	GATUNEK	HISTORIA PRZYJĘCIA	STAN ZWIERZĘCIA	WYPUSZCZENIE PRZEKAZANIE
1	Gacek brunatny (Plecotus auritus)	Zgłoszony przez lekarza weterynarii p. Duszyńską z lecznicy przy ul. Andersa w Suwałkach 11.02.2008 r	Młody osobnik	Wypuszczony na wolność 06.05.2008 r
2	Łabędź niemy (Cygnus olor)	Przywiziony przez pracowników WPN 29.02.2008 r	Młody osobnik	Przekazany do „Azylu dla ptaków” w warszawskim ZOO 01.04.2008 r
3	Sarna (Capreolus capreolus)	Zgłoszona przez Policję. Potracona przez samochód 19.04.2008 r	Połamane nogi. Uszkodzenia wewnętrzne	Zwierzę uśpione 21.04.2008 r
4	Puszczyk (Strix aluco)	Zgłoszony przez p. J. Dąbrowską zam. Piertanie 02.05.2008 r	Młody osobnik wypadł z gniazda	Wypuszczony na wolność 18.07.2008 r
6	Puszczyk (Strix aluco)	Zgłoszony przez p. Stankiewicz, zam. ul. Reja 74/6 w Suwałkach 05.05.2008 r	Młody osobnik przebywał na balkonie	Wypuszczony na terenie O.O. Lipowe WPN 16.08.2008r
7	Borsuk (Meles meles)	Zgłoszony przez Straż Pożarną w Raczkach 09.05.2008 r	Zwierze z podejrzeniem wścieklizny	Borsuk przekazany do lekarza weterynarii w Raczkach 09.05.2008 r

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

8	Gawron (<i>Corvus frugilegus</i>)	Zgłoszony przez p. A. Parafinowicza, zam. Morgi 20 23.05.2008 r	Młody osobnik wypadł z gniazda	Wypuszczony na wolność 13.06.2008 r
9	Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony i przywieziony przez Straż WPN 26.05.2008 r	Młody osobnik z połamanymi nogami	Ptak uśpiony 26.05.2008 r
10	Kuny leśne (<i>Martes martes</i>) 2 szt.	Zgłoszone przez p. S. Jaśkiewicz, zam. Krzywólka 14 27.05.2008 r	Młode osobniki w dobrej kondycji	Kuny wypuszczone na wolność 11.07.2008 r
11	Bóbr (<i>Castor fiber</i>)	Zgłoszony i przywieziony przez W. Misiukiewicza 31.05.2008 r	Dorosły osobnik odłowiony z basenu wylęgarni ryb PZW w Gawrych Rudzie	Wypuszczony na rzekę Czarną Hańczę 01.06.2008 r
12	Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Sejnach 03.06.2008 r	Młody osobnik, wypadł z gniazda	Ptak odleciał z woliery 04.09.2008 r
13	Tracz nurogęs (<i>Mergus merganser</i>)	Zgłoszony przez pracownika WPN K. Bulkowskiego 05.06.2008 r	Młody osobnik znaleziony w m. Tartak	Wypuszczony na j. Wigry 07.07.2008 r
14	Bóbr (<i>Castor fiber</i>)	Zgłoszony przez pracowników wylęgarni ryb PZW w Gawrych Rudzie 10.06.2008 r	Dorosły osobnik, uwięziony w basenie z pstrągami	Bóbr odłowiony i wypuszczony na j. Wigry 12.06.2008 r
15	Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez Straż Pożarną w Sejnach 13.06.2008 r	Młody osobnik, wypadł z gniazda	Odleciał z woliery 04.09.2008 r
16	Zając szarak (<i>Lepus europaeus</i>)	Zgłoszony przez p. M. Rakowskiego, zam. Buda Ruska 14.06.2008 r	Młody osobnik odebrany kłusującemu psu	Wypuszczony na wolność 11.07.2008 r
17	Sarna rogacz (<i>Capreolus capreolus</i>)	Zgłoszony przez rolnika z m. Filipowów 24.06.2008r	Dorosły osobnik potrącony przez samochód	Zwierzę uśpione 25.06.2008r
18	Lis (<i>Vulpes vulpes</i>)	Zgłoszony przez p. Cichanowicz, zam. Czerwony Krzyż 27.06.2008 r	Młody osobnik z podejrzeniem wścieklizny	Lis odstrzelony i przekazany do Państwowego Inspektoratu Weterynarii w Suwałkach 30.06.2008 r

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

19	Łabędź niemy (Cygnus olor)	Zgłoszony przez mieszkańca m. Bryzgiel 36 03.07.2008 r.	Młody osobnik z wędkarskim haczykiem w dziobie	Ptak odłowiony, Po usunięciu haczyka wypuszczony na j. Wigry 13.07.2008r
20	Bocian biały (Ciconia ciconia)	Zgłoszony przez sołtysa wsi Leszczewo p. Nowosadko 03.06.2008 r	Młody osobnik z otwartymi złamaniami nóg	Ptak uśpiony 03.06.2008r
21	Łabędź niemy (Cygnus olor)	Zgłoszony przez p. M. Rakowskiego, zam. Zakąty 04.06.2008 r	Dorosły osobnik odłowiony wśród zabudowań wsi Zakąty	Ptak wypuszczony na j. Wigry 07.07.2008 r
22	Jenot (Nyctereutes procyonoides)	Zgłoszony przez sołtysa wsi Bryzgiel 05.07.2008 r	Młody osobnik, poruszał się po drodze miejscowości Bryzgiel	Wypuszczony na wolność 11.07.2008 r
23	Bocian biały (Ciconia ciconia)	Zgłoszony przez p. M. Suchockiego, zam Monkinie 07.07.2008 r	Młody osobnik ze złamanym skrzydłem. Skrzydło amputowane przez lekarza weterynarii	Bocian przekazany do „Azylu dla ptaków” w warszawskim ZOO 29.09.2008 r
24	Jerzyk (Apus apus)	Zgłoszony i przywieziony przez mieszkańca Suwałk 11.07.2008 r	Młody osobnik wypadł z gniazda	Podłożony do gniazda jerzyków w osadzie WPN w Maćkowej Rudzie 11.07.2008 r
25	Bocian biały (Ciconia ciconia)	Zgłoszony przez p. Chmielewską, zam. Gryszkańce koło Sejn 13.07.2008 r	Młody osobnik ze złamanym skrzydłem oraz nogą	Ptak uśpiony 14.07.2008 r
26	Bocian biały (Ciconia ciconia)	Zgłoszony przez Straż Pożarną w Suwałkach, przywieziony z m. Żyliny 14.07.2008 r	Młody osobnik zaplątany za sznurek od sнопowiązałki	Ptak wypuszczony na wolność 04.09.2008 r
27	Bocian biały (Ciconia ciconia)	Zgłoszony przez p. Gliszczyńską, zam. Czerwony Folwark 20.07.2008 r	Młody osobnik wypadł z gniazda	Ptak odleciał z woliery 04.09.2008 r
28	Jerzyk (Apus apus)	Zgłoszony przez lekarza weterynarii p. Ewę Duszyńską z lecznicy przy ul. Andersa w Suwałkach 21.07.2008 r	Młody osobnik wypadł z gniazda	Podłożony do gniazda jerzyków w osadzie WPN w Maćkowej Rudzie 21.07.2008 r.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

29	Bocian biały (Ciconia ciconia)	Zgłoszony przez Straż Pożarną w Suwałkach. Ptak przebywał u p. Czeszkiewicz, zam. Żłobin 17, 22.07.2008 r	Młody osobnik ze złamanymi nogami. Ptak potrącony przez samochód	Bocian uśpiony 22.07.2008 r.
30	Bocian biały (Ciconia ciconia)	Zgłoszony przez mieszkańca wsi Potasznia 23.07.2008 r	Młody osobnik, połamane skrzydła oraz prawa noga	Bocian uśpiony 24.07.2008 r.
31	Bocian biały (Ciconia ciconia)	Zgłoszony przez p. J. Czartolińskiego, zam. Łanowicze 17, 29.07.2008	Dorosły osobnik z połamanymi skrzydłami	Ptaka uśpiony 30.07.2008 r.
32	Myszołów zwyczajny (Buteo buteo)	Zgłoszony przez p. Krawczyk, zam. ul Reja w Suwałkach, 03.08.2008 r	Młody osobnik	Wypuszczony na wolność 02.09.2008 r.
33	Bocian biały (Ciconia ciconia)	Zgłoszony przez p. Z. Mackiewicz, zam. Osinki 39, 04.08.2008 r	Młody osobnik	Wypuszczony na wolność 15.08.2008 r.
34	Bocian biały (Ciconia ciconia)	Zgłoszony przez sołtysa z m. Remieńkin 36 07.08.2008 r	Młody osobnik	Wypuszczony na wolność 04.09.2008 r.
35	Pustułka (Falco tinnunculus)	Zgłoszona przez p. M. Grzędzińskiego, zam. ul. R. Śmigłego 6 w Suwałkach 08.08.2008 r	Młody osobnik	Ptaka wypuszczony na wolność 13.09.2008 r.
36	Bocian biały (Ciconia ciconia)	Zgłoszony przez Straż Pożarną w Sejnach 08.08.2008 r	Młody osobnik	Ptaka odleciał z woliery 23.08.2008 r.
37	Bocian biały (Ciconia ciconia) 2 szt.	Zgłoszone przez p. Czarkowskiego, zam. Grudzewszczyzna 09.08.2008 r	Młode osobniki	Ptaki odleciały z woliery 23.08.2008 r.
38	Bocian biały (Ciconia ciconia)	Zgłoszony przez p. J. Sitko, zam. Babańce 09.08.2008 r	Młody osobnik	Wypuszczony na wolność 23.08.2008 r.
39	Bocian biały (Ciconia ciconia)	Zgłoszony przez p. R. Sieńko, zam. Olszanka 28 18.08.2008 r	Młody osobnik	Bocian przekazany do „Azylu dla ptaków” w warszawskim ZOO 29.09.2008 r.
40	Puszczyk (Strix aluco)	Zgłoszony przez p. Hołubowicza, zam. Tobiłowo 24.08.2008 r	Młody osobnik	Wypuszczony na wolność 02.09.2008 r.
41	Bocian biały (Ciconia ciconia)	Zgłoszony przez leśniczego nadleśnictwa Giby 20.08.2008 r	Młody osobnik	Wypuszczony na wolność

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

42	Wiewiórka (<i>Sciurus carolinensis</i>)	Zgłoszona przez pracowników lecznicy weterynarii przy ul. Utrata w Suwałkach 27.08.2008 r	Młody osobnik	Wypuszczona na wolność 01.10.2008 r.
43	Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez p. Sokołowskiego, zam. Wilkopedzie 6 28.08.2008 r	Młody osobnik porzucony w gnieździe przez rodziców	Bocian przekazany do „Azylu dla ptaków” w warszawskim ZOO 29.09.2008 r.
44	Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez p. Chmielewskiego, zam. Mikołajewo 10.09.2008 r	Młody osobnik	Bocian przekazany do „Azylu dla ptaków” w warszawskim ZOO 29.09.2008 r.
45	Sarna koźlak (<i>Capreolus capreolus</i>)	Zgłoszona przez p. L. Świackiego, zam. Płociczno 10.09.2008 r	Sarna potrącona przez samochód	Zwierze uśpione 15.09.2008 r.
46	Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez pracownika WPN p. W. Misiukiewicza 16.09.2008 r	Młody osobnik	Bocian przekazany do „Azylu dla ptaków” w warszawskim ZOO 29.09.2008 r.
47	Łabędź niemy (<i>Cygnus olor</i>)	Zgłoszony przez p. Zaniewską, zam. Kopanica, 19.09.2008 r	Młody osobnik przebywał na posesji	Wypuszczony na rz. Czarną Hańczę 20.09.2008 r.
48	Myszołów zwyczajny (<i>Buteo buteo</i>)	Zgłoszony przez p. Bargłowską, zam. Wysoki Most 23.09.2008 r	Dorosły osobnik uderzył w linię energetyczną	Ptak padł 23.09.2008 r.
49	Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez mieszkańca Sejn. 06.10.2008 r	Młody osobnik porzucony przez rodziców	Wypuszczony na wolność 28.10.2008 r.
50	Łabędź niemy (<i>Cygnus olor</i>)	Zgłoszony przez p. Chałko, zam. Maćkowa Ruda 13.10.2008 r	Młody osobnik	Wypuszczony na wolność na j. Wigry 19.10.2008 r.
51	Gawron (<i>Corvus frugilegus</i>)	Zgłoszony przez pracownika WPN p. W. Misiukiewicza, 04.11.2008 r	Młody osobnik odebrany kotu	Ptak odleciał 11.12.2008 r.
52	Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony i przywieziony przez pracownika WPN Z. Huszczę, 26.11.2008 r	Młody osobnik	Ptak pozostaje w ośrodku rehabilitacji zwierząt WPN w Maćkowej Rudzie
53	Bóbr (<i>Castor fiber</i>)	Zgłoszony przez pracowników WPN. Bóbr przebywał w m. Strzelcowizna 28.11.2008 r	Dorosły osobnik przebywał na posesji	Wypuszczony na wolność na j. Tobałowo 28.11.2008 r.
54	Myszołów zwyczajny (<i>Buteo buteo</i>)	Zgłoszony przez p. Buczyńskiego, zam. Tartak, 28.12.2008 r	Dorosły osobnik przebywał na posesji	Wypuszczony na wolność 28.12.2008 r.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

55	Łabędź niemy (Cyggnus olor)	Zgłoszony przez Straż Pożarną w Sejnach 30.12.2008 r	Młody osobnik przebywał na ulicach Suwałk	Ptaka odłowiony i wypuszczony na wolność 30.12.2008 r.
----	--------------------------------	--	---	--

3.5. Działalność edukacyjna

Joanna Adamczewska, Katarzyna Łukowska

Dział Edukacji w 2008 roku realizował zadania na podstawie rocznego *Planu pracy na rok 2008*. Zadania z zakresu edukacji były realizowane w trzech pierwszych kwartałach roku przez 8-osobowy zespół: kierownika, sześciu specjalistów ds. edukacji oraz specjalistę ds. promocji i wydawnictw. W IV kwartale, w związku z przygotowaniem do uruchomienia nowego obiektu jakim jest Muzeum Wigier zmieniono strukturę organizacyjną Działu Edukacji, wydzielając Zespół ds. Muzeum Wigier. Według formularza pt. *Ewidencja aktywnych form edukacji* odnotowano udział 9000 osób w działaniach edukacyjnych w 2008r. W 2008 roku prowadzono następujące działania edukacyjne:

1. Zajęcia stacjonarne i terenowe w Ośrodku Edukacji Środowiskowej (OeŚ) nad Zatoką Słupiańską jeziora Wigry oraz na ścieżkach edukacyjnych i w siedzibie parku w Krzywem.

W 2008 roku od 8 maja do 22 października odbyło się 29 spotkań w OeŚ Słupie, w tym warsztaty dla nauczycieli „Znam i chronię” oraz „Letnia Akademia Przyrody – Sowy Polski”. Pozostałe imprezy to Podlaski Festiwal Nauki i Sztuki, 7 spotkań Letniej Akademii Przyrody oraz 19 zajęć z poznawania makrofauny dennej jeziora Wigry, badania chemizmu wody, poznawania walorów ścieżki edukacyjnej „Jeziora”, poznawania bioróżnorodności lasu oraz impreza „Świat przygody – świat przyrody”. Jedne zajęcia były prowadzone w języku angielskim. W tych 19 zajęciach uczestniczyły 604 osoby.

W Ośrodku Edukacji Środowiskowej latem mieszkali naukowcy, studenci i ich pomocnicy prowadzący badania jeziora Wigry. Od maja do września było w sumie 41 osób.

W 2008 r. kontynuowano rozpoczęte w listopadzie 2007 r. zajęcia koła ekologicznego pt. „Wigierski Tropiciel”. W zajęciach uczestniczyła dziesięcioosobowa grupa dzieci z suwalskich szkół. Zorganizowano 9 spotkań w okresie od stycznia do maja, o następującej tematyce: „Dokarmiamy ptaki zimą”, „Ptaki zimujące w Polsce” „Tropy zwierząt” „Zimowe dokarmianie zwierząt” „Ostoje zwierząt” „Ptaki środowiska wodnego” „Migracje ptaków” „Wabienie i obserwacja ptaków”.

2. Współpraca ze szkołami różnych szczebli kształcenia w zakresie prowadzenia zajęć, prelekcji i organizacji imprez.

Prowadzono prelekcje i zajęcia w szkołach na terenie parku i poza nim, wzięło w nich udział 800 osób (30 spotkań). Pracownicy Działu Edukacji aktywnie uczestniczyli w wydarzeniach i imprezach szkolnych. Ponadto w ciągu całego roku do rozmaitych placówek oświatowych dostarczano wydawnictwa własne i pozyskane z innych ośrodków. Przykłady prowadzonej w 2008 współpracy ze szkołami:

- cykl spotkań pt. „Cztery pory roku” w SP Nr 11 w Suwałkach;
- współorganizacja pikniku ekologicznego w Przedszkolu Nr 3 w Suwałkach;
- wystawa posterowa w Liceum Ogólnokształcącym w Sejnach – konkurs fotograficzny „Poznajemy sejneńską Amazonię”

3. Programy edukacyjne.

3.1. Program edukacji regionalnej.

W ramach edukacji regionalnej prowadzono zajęcia edukacyjne z dwóch tematów:

- „Nie święci garnki lepią” czyli warsztaty ceramiczne, w których uczestniczyło: 170 uczniów, w tym 20 uczniów niewidomych oraz 15 uczniów z różnym stopniem niepełnosprawności psychomotorycznej;
- warsztaty tkackie, w których wzięło udział 70 osób.

Ponadto w dniach 6 -11 marca 2008 r. w siedzibie Wigierskiego Parku Narodowego odbyły się warsztaty z plastyki obrzędowej, związanej ze Świątami Wielkanocnymi. Dzieci i młodzież z okolicznych miejscowości pod okiem instruktorów wykonywała świąteczne dekoracje ludowe. Uczniowie z Gimnazjum w Raczkach wycinali papierowe firanki, które zgodnie z naszą tradycją były przygotowywane do wiosennej dekoracji okien. Prace były wykonywane pod okiem pani Anastazji Sidor. Dzieci ze Szkoły Podstawowej w Kaletniku przygotowały wielkanocne palmy i uczyły się malować pisanki. 11 marca 2008 roku odbyły się warsztaty z wykonywania pisanek. Pod fachowym okiem pani Krystyny Cieśluk uczyły się ludowych wzorów w ozdabianiu wielkanocnych pisanek. W warsztatach uczestniczyło w sumie około 85 osób.

W ramach edukacji regionalnej wspólnie ze Stowarzyszeniem Pastwisko oraz firmą AquaEl przed świątami Bożego Narodzenia dzieci z okolic Starego Folwarku i Krzywego uczestniczyły w warsztatach związanych ze świątecznym zdobnictwem. Uczniowie z czterech szkół wysłuchali wykładów o tradycjach świątecznych w naszym regionie, a następnie pod okiem instruktora wykonali własnoręcznie ozdoby. Na bombkach, namalowane zostały tradycyjne motywy o charakterze przyrodniczym. W warsztatach uczestniczyło 140 osób.

3.2. Program edukacji ekologicznej pt. „Program Ekozespołów”.

W 2008 roku kontynuowano współpracę ze szkołami zaangażowanymi w realizację *Programu Ekozespołów*. W pierwszej połowie roku kontynuacja dotyczyła edycji programu ogłoszonej na rok szkolny 2007/2008. W roku szkolnym 2007/2008 do programu przystąpiło 150 uczniów z 9 placówek. W konkursie na najlepiej i najefektywniej działający ekozespół pod tytułem „Nasze działania na rzecz Ziemi – czyli ekozespoły w naszej szkole i przedszkolu” wybrano następujące placówki, które zgłoszone zostały do konkursu ogólnopolskiego: Przedszkole Nr 3 w Suwałkach, SP w Starym Folwarku, SP w Monkiniach, SP w Karolinie, SP Nr 4 w Suwałkach. W drugiej połowie roku 2008 ogłoszono nabór zainteresowanych szkół do edycji programu i konkursu na rok szkolny 2008/2009. Do programu przystąpiło 10 instruktorów z 6 szkół (łącznie liczba zgłoszonych uczniów – 120 osób). Realizacja programu w roku szkolnym 2008/2009 polegała na organizacji kampanii szkolnych na rzecz zmniejszania tzw. śladu ekologicznego, konkurs natomiast nosił tytuł: „Ekozespoły zmniejszają swój ślad ekologiczny”. Rozstrzygnięcie konkursu i podsumowanie programu nastąpi w czerwcu 2009 roku. Park, jako lokalny koordynator programu przekazał wszystkim instruktorom i uczestnikom materiały dydaktyczne – poradniki, podręczniki, ankiety, plakaty, biuletyny, które zostały wydane przez Fundację GAP Polska w Warszawie.

Ponadto 5 maja 2008 roku zawarto kolejne porozumienie z Fundacją GAP Polska – Plan Globalnego Działania na rzecz Ziemi w Warszawie, w zakresie współpracy przy wdrażaniu i koordynacji Programu Ekozespołów na terenie parku i okolic. Porozumienie zawarto do dnia 30 czerwca 2009 r.

3.3. Program edukacji przyrodniczej pt. „Czym skorupka za młodu nasiąknie czyli jak pokochać przyrodę, żeby ona pokochała nas”.

Jest to program edukacyjny o zasięgu ogólnopolskim, opracowany przez Gorczański Park Narodowy, adresowany do uczniów klas I – III szkół podstawowych. Obejmuje on trzy lata nauczania zintegrowanego i jest zgodny z podstawą programową. Roczny cykl zajęć dla każdej klasy składa się z dziesięciu tematów, przeznaczonych do realizacji w kolejnych miesiącach roku szkolnego. Wigierski Park Narodowy jest koordynatorem tego programu w szkołach z terenu powiatów: augustowskiego, sejneńskiego i suwalskiego. W ramach kontynuacji tego programu edukacyjnego zostały przeprowadzone warsztaty dla nauczycieli klas I – III i dla nauczycieli przedszkoli, w których uczestniczyło 15 nauczycieli zainteresowanych prowadzeniem programu.

Prowadzone są również zajęcia edukacyjne dla uczniów ze szkół zaangażowanych w realizację programu od roku 2006. W zajęciach terenowych uczestniczyło 40 uczniów.

4. Warsztaty dla nauczycieli

Wigierski Park Narodowy w dniach 9-10 maja 2008 r. zorganizował dwudniowe warsztaty dla nauczycieli pt. „Znam i chronię”. Warsztaty zorganizowano we współpracy z Ligą Ochrony Przyrody i miały one na celu propagowanie wiedzy o ochronie gatunkowej roślin i zwierząt oraz o cennych przyrodniczo siedliskach i programach ochrony czynnej. W programie warsztatów uwzględniono m.in. następujące wykłady i zajęcia praktyczne: „Programy czynnej ochrony wybranych gatunków roślin i zwierząt w Wigierskim Parku Narodowym”; „Płazy Wigierskiego Parku Narodowego” – wykład i zajęcia praktyczne w terenie na ścieżce edukacyjnej „Płazy” – mgr inż. Aleksandra Mackiewicz; „Ekosystemy wodne Wigierskiego Parku Narodowego”, zajęcia praktyczne – „Badanie makrofauny dennej jeziora Wigry”; „Bóbr – powrót hydroarchitekta” – wykład, film i zajęcia praktyczne w terenie”.

5. Imprezy i akcje

5.1. Ferie z Wigierskim Parkiem Narodowym

W dniach 22 – 25.01.2008 zorganizowano „Ferie z Wigierskim Parkiem Narodowym”. Zajęcia trwały od godziny 10.00 do 14.00. Pierwszego dnia uczestnicy obejrzeli prezentację o ptakach zimą oraz wykonywali karmniki dla ptaków pod okiem rzeźbiarza z Nowej Wsi – pana Czesława Tarasiewicza. Dodatkową atrakcją warsztatów była nauka wykonywania drewnianych ozdób. Następny dzień rozpoczął się prezentacją o śladach i tropach zwierząt. Dzieci i młodzież mogły również nauczyć się rozpoznawania śladów i tropów w czasie terenowej wycieczki. Kolejny dzień ferii był związany z obróbką papieru. Warsztaty przebiegały w dwóch grupach tematycznych po cztery godziny zajęć. Warsztaty były przygotowaniem do wykonywania wielkanocnych dekoracji świątecznych. Dzieci pod okiem instruktora z Muzeum Regionalnego w Węgorzewie miały okazję nauczyć się wykonywania kwiatów z papieru jako dekoracji z okazji Świąt Wielkanocnych. W warsztatach uczestniczyły dzieci z okolic Krzywego i Starego Folwarku. W ramach ferii zorganizowano też konkurs plastyczny pt. „Zima jaką widzimy”. Na zakończenie ferii zostały zorganizowane gry i zabawy zimowe. Łącznie w feriach wzięło udział 175 dzieci z okolicznych miejscowości.

5.2. Dzień Ziemi

W dniu 30 kwietnia w WPN zorganizowano obchody Międzynarodowego Dnia Ziemi. W imprezie wzięło

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

udział około 500 osób. W programie imprezy były m.in.:

- wycieczki terenowe z przewodnikami – piesze i rowerowe;
- wiosenna akcja porządkowania szlaków i ścieżek;
- projekcje filmów i prezentacje;
- zwiedzanie wystaw;
- gry i zabawy ruchowe;
- gra terenowa;
- warsztaty plastyczne i z papieroplastyki.

Wigierski Park Narodowy przygotował i obsługiwał stoisko podczas obchodów Dnia Ziemi na Polach Mokotowskich w Warszawie, które miały miejsce 27 kwietnia 2008 r.

5.3. Podlaski Festiwal Nauki

Wigierski Park Narodowy przyłączył się po raz szósty do organizacji Festiwalu Nauki i Sztuki. W bieżącym roku gospodarzem VI Festiwalu była Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku. Festiwal w WPN miał miejsce 27 i 28 maja. Program obejmował cykl wykładów, zajęć terenowych, laboratoryjnych i warsztatowych o następujących tematach: *Ptaki Suwalszczyzny*, *Stacja Edukacyjna Wigry w Starym Folwarku*, *Inwazyjne gatunki roślin Wigierskiego Parku Narodowego*. W pierwszym dniu uczestniczyło ok. 40 osób. W drugim dniu odbywała się edukacja w terenie i na zajęciach laboratoryjnych.: *Badanie makrofauny dennej jeziora Wigry w Ośrodku Edukacji Środowiskowej nad Zatoką Słupiańską*; *Badanie chemizmu wód Jeziora Czarnego i Suchara II*, *Zwierzęta bagien i torfowisk na ścieżce edukacyjnej Plazy w Rosochatym Rogu*; *Widzę i rozpoznaję - co rośnie na torfowisku przy Sucharze III i IV*; *Słucham i rozpoznaję - kto tak śpiewa w lesie* na ścieżkach edukacyjnych *Las* i *Suchary*, konkursy wiedzy przyrodniczej i zabawy ruchowe. W zajęciach uczestniczyło ok. 120 osób.

5.4. Letnia Akademia Przyrody

Celem przedsięwzięcia było opracowanie i wdrożenie oferty spędzania wolnego czasu dzieci i młodzieży wraz z opiekunami, na łonie przyrody, w sposób aktywny i twórczy. Ideą, która nam przyświecała było objęcie dzieci i młodzieży, a także osób dorosłych procesem edukacji ekologicznej w sposób kompleksowy – nie tylko poprzez udział w zajęciach zorganizowanych w czasie roku szkolnego, ale także w okresie wakacyjnym.

Realizację zadania rozpoczęto od zadań związanych z promocją Letniej Akademii Przyrody:

1. Opracowano ulotkę informacyjną o Letniej Akademii Przyrody w formie składanej broszury i plakatu.
2. Materiały te powielono metodą „małej poligrafii” na tzw. ryzografie oraz na kolorowym ksero w ilości około 2000 sztuk i dystrybuowano je przez cały okres trwania przedsięwzięcia. Ulotka została rozesłana m.in. do osób i instytucji w regionie świadczących usługi w zakresie turystyki (kwaterodawcy, wypożyczalnie sprzętu turystycznego, ośrodki i pensjonaty, centra informacji turystycznej). Materiały informacyjne dostępne były także w Centrum Informacji Turystycznej Wigierskiego Parku Narodowego, w wersji elektronicznej rozesłano je do portali internetowych, będących źródłem

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

informacji o regionie oraz o ofercie turystycznej. Ulotki informujące o poszczególnych wydarzeniach w ramach Letniej Akademii Przyrody (Zielone Kino, Zielony Autobus, Poznaj WPN na rowerze) były także rozdawane podczas imprez lokalnych, na stoisku informacyjnym Wigierskiego Parku Narodowego (m.in. Jarmark Wigierski, Święto Siei, etc.). Ponadto ulotki w formie plakatów, dzięki uprzejmości Przedsiębiorstwa Komunikacji Miejskiej w Suwałkach, rozwieszono we wszystkich autobusach i na przystankach autobusowych na terenie miasta Suwałki.

3. Przygotowano materiały informacyjne dla lokalnych mediów (Gazeta Współczesna, Radio Białystok, Radio 5, Tygodnik Suwalski, TVP Białystok, TV Vectra w Suwałkach), ponadto uzyskano patronat medialny Tygodnika Suwalskiego i Radia 5. Na antenie radia odbył się cykl spotkań z organizatorami Letniej Akademii Przyrody, promujący poszczególne wydarzenia zaplanowane na okres wakacyjny.
4. Pełna informacja o wszystkich działaniach w ramach Letniej Akademii Przyrody była na bieżąco zamieszczana na stronie internetowej Wigierskiego Parku Narodowego <http://www.wigry.win.pl>.

Istotną formą promocji Letniej Akademii Przyrody było spotkanie informacyjne w formie dwudniowych warsztatów dla nauczycieli z placówek oświatowych z regionu, które odbyły się w dniach 13-14 czerwca 2008 r. Uczestnicy warsztatów otrzymali komplety materiałów informacyjnych o imprezach zaplanowanych na wakacje, natomiast do szkół, z których nie było uczestników, materiały rozesłano drogą korespondencyjną. Warsztaty miały także na celu prezentację metod i technik edukacji ekologicznej oraz oferty edukacyjnej Wigierskiego Parku Narodowego. W czasie warsztatów prezentowano tematy zajęć możliwe do realizacji z uczniami na terenie Wigierskiego Parku Narodowego, w tym m.in.: *Świat mrówek Wigierskiego Parku Narodowego*, *Metody bioindykacji stanu środowiska na podstawie skali porostowej* oraz *Inwazyjne gatunki roślin Wigierskiego Parku Narodowego*, były to wykłady połączone z zajęciami praktycznymi w terenie. W drugim dniu warsztatów odbyły się wykłady poświęcone ornitofaunie WPN-u oraz wykorzystaniu pakietu edukacyjnego „Sowy” na zajęciach praktycznych z uczniami. Uczestnicy warsztatów otrzymali materiały pomocnicze w postaci zbioru materiałów prezentowanych i przygotowanych przez prowadzących poszczególne bloki tematyczne w czasie warsztatów oraz zaświadczenia o udziale w warsztatach w formie dyplomów.

W okresie wakacyjnym (lipiec, sierpień) zrealizowano następujące działania:

I. Warsztaty przyrodnicze pt. *Zielony Autobus*

Zorganizowano 8 spotkań, w formie 3-godzinnych warsztatów otwartych dla wszystkich chętnych w Ośrodku Edukacji Środowiskowej nad Zatoką Słupiańską jeziora Wigry. Osoby zainteresowane udziałem w warsztatach przyrodniczych mogły skorzystać z tzw. Zielonego Autobusu czyli przedłużonej linii komunikacji miejskiej. Autobus linii nr 4 w każdy piątek dojeżdżał z Suwałk aż do Ośrodka Edukacji Środowiskowej nad jeziorem Wigry. W zajęciach licznie uczestniczyła zarówno młodzież jak i dzieci młodsze wraz z opiekunami – rodzicami, dziadkami. Zajęcia prowadzono w sali wykładowej i laboratoryjnej Ośrodka oraz w terenie. Każde spotkanie było poświęcone innej tematyce, w tym m.in.: badaniu wody, rozpoznawaniu organizmów łąkowych, leśnych i wodnych. Zrealizowano zajęcia pt.: *Leśna ścieżka przygód*, *Młodzi reporterzy przyrody*, *Co żyje na dnie jeziora Wigry?*, *Poznajemy jezioro*, *Różnorodność biologiczna*, *Łąka – zielony mikroświat*, *Co w trawie piszczy?*, *Tropem bobra*. Zajęcia terenowe i laboratoryjne prowadzono z wykorzystaniem różnorodnych pomocy dydaktycznych, których część została zakupiona ze środków WFOŚiGW w Białymstoku. Uczestnicy zajęć brali także udział w konkursach wiedzy, otrzymując nagrody, także sfinansowane ze środków funduszu. W spotkaniach wzięło udział około 165 osób.

II. Zajęcia edukacyjne pt. *Poznaj Wigierski Park Narodowy na rowerze*

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

W każdy czwartek wakacji organizowano wyprawy rowerowe pod opieką przewodnika dla wszystkich chętnych. W sumie odbyło się 8 wycieczek rowerowych, których tematyka związana była z walorami przyrodniczymi parku narodowego oraz zagadnieniami ochrony przyrody i krajobrazu. W spotkaniach wzięło udział około 60 uczestników. Podczas zajęć zorganizowano także konkursy wiedzy przyrodniczej, a najaktywniejsi uczestnicy zostali nagrodzeni. Zakup nagród sfinansowano ze środków WFOŚiGW w Białymstoku.

III. Pokazy filmów przyrodniczych pt. *Zielone Kino*

Zorganizowano otwarte, wieczorne pokazy filmów o tematyce przyrodniczej. Zaplanowano zorganizowanie trzech pokazów, jednak z uwagi na duże zainteresowanie i frekwencję uczestników zorganizowano dodatkowy, czwarty pokaz. Ze względu na sprzyjającą aurę pogodową, pokazy filmów organizowano na otwartym powietrzu, na stacji początkowej Wigierskiej Kolejki Wąskotorowej w Płocicznie. Wyświetlano głównie filmy dokumentalne i przyrodnicze, w których główne role grali ludzie z terenu Suwalszczyzny i piękne suwalskie pejzaże. Były to: *Powrót bobra* J. i B. Walencików, *Żywoł Mateusza* Witolda Leszczyńskiego, *Zemsta głuszca*, *Biały walc nad Czarną Hańczę* Waldemara Karwata i Andrzej Pankiewicza, *Kopalnia nad Czarną Hańczę* Leszka Skrzydło oraz *Piasek jest drapieżnikiem* Krystiana Matyska i Doroty Adamkiewicz. W pokazach wybranych filmów wzięli udział także ich twórcy bądź bohaterowie, co przyczyniło się wzbogacenia pokazów o dyskusję. W spotkaniach wzięło udział ponad 200 osób.

IV. Warsztaty fotograficzne *Oko w oko z przyrodą* i konkurs fotograficzny pt. *Wśród lasów i jezior*

Wraz z początkiem wakacji ogłoszono konkurs fotograficzny, w który mogli wziąć udział wszyscy chętni, w kilku kategoriach wiekowych. Dla tych, którzy chcieli wzbogacić swój warsztat pracy zorganizowano dwa dwudniowe warsztaty fotograficzne (łącznie 4 spotkania), podczas których odbywały się zajęcia teoretyczne i praktyczne dotyczące techniki fotografii cyfrowej i kompozycji. Prowadzący (w tym m.in. znany i ceniony fotografik Piotr Malczewski) prezentowali swoje prace jako przykłady wybranych technik, odbył się także przegląd prac uczestników warsztatów wraz z ich omówieniem. Konkurs fotograficzny rozstrzygnięto w drugiej połowie września 2008 r. Celem konkursu było utrwalenie na fotografiach najpiękniejszych zakątków Wigierskiego Parku Narodowego i tych elementów przyrody, kultury i krajobrazu, które są najbardziej charakterystyczne dla terenu parku, a także uwrażliwianie młodzieży i dorosłych na piękno naszego regionu. W konkursie mogły wziąć udział wszystkie osoby amatorsko zajmujące się fotografowaniem. Uczestników oceniano w trzech grupach wiekowych: I – do lat 15, II – 16 - 20 lat, III – powyżej 20 lat. Na konkurs napłynęły 43 prace (część jednak napłynęła po terminie końcowym lub też nie spełniła wymogów konkursu). W dniu 24 września 2008 r. komisja konkursowa w składzie: prof. Andrzej Strumiłło – przewodniczący, Radosław Krupiński (pracownik Domu Pracy Twórczej na Wigrach) oraz Maciej Kamiński, Jarosław Borejszo i Piotr Fiedorowicz (pracownicy Wigierskiego Parku Narodowego) oceniła nadesłane prace i przyznała nagrody. Uroczyste wręczenie nagród odbyło się podczas Święta Siei w Domu Pracy Twórczej na Wigrach. Nagrody zostały zakupione m.in. ze środków WFOŚiGW w Białymstoku, o czym poinformowano wszystkich uczestników imprezy i laureatów konkursu. We wszystkich działaniach związanych z warsztatami i konkursem fotograficznym (warsztaty, konkurs, uroczyste wręczenie nagród, wystawa prac) wzięło w sumie udział około 250 osób.

V. Wydanie broszury pt. *Wśród lasów i jezior*

Ze środków WFOŚiGW w Białymstoku wydana została broszura informacyjnej o formach edukacji ekologicznej oferowanych przez Wigierski Park Narodowy, w nakładzie 2000 egzemplarzy z tzw. „wkładką czasową” czyli ulotką z bieżącymi informacjami, aktualnymi na rok 2008. Broszura jest

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

dystrybuowana do szkół w naszym regionie.

5.3. Akcja „Sprzątanie Świata”

Tegoroczną akcję zorganizowano w WPN już po raz 14, w dniu 17 września oraz w dniach 21-27 września 2009 r. , wzięło w niej udział około 665 osób – uczniów okolicznych szkół podstawowych, gimnazjów, szkół średnich, pracowników parku. Zebrano ok. 1,5 tony śmieci – na szlakach turystycznych i ścieżkach edukacyjnych, na poboczach głównych dróg, polach biwakowych, na obrzeżach lasów. Sprzątano także szlak wodny na rzece Czarnej Hańczy i brzegi jeziora Wigry – Zatokę Zadworze. Wszystkim uczestnikom zorganizowano wspólne ogniska z poczęstunkiem. W porównaniu z poprzednimi latami ilość śmieci pozostawianych na szlakach znacznie zmniejszyła się.

5.4. Święto Siei

W 2008 r. WPN włączył się aktywnie w organizację Święta Siei (4 edycja), cyklicznej imprezy na terenie Domu Pracy Twórczej w Wigrach. „Święto Siei” jest imprezą, która ma na celu prezentację zagadnień związanych z rybołówstwem i ochroną ryb oraz promocję walorów regionu. W programie jednodniowej imprezy znalazły się m.in.: degustacje potraw – Targ Rybny, wycieczki z przewodnikiem do wystawy *Historia i tradycje rybołówstwa i rybactwa nad Wigrami* w Czerwonym Folwarku, gry, konkursy o tematyce „wędkarskiej i rybnej”, prezentacje multimedialne i wykłady o dawnych technikach połowu spod lodu, o tajemniczych głąbielach z Wigier (czyli naszej siei i sielawie), wręczenie nagród laureatom konkursu fotograficznego i zwycięzcom Loterii Wigierskiej.

6. Konkursy

6.1. Ogólnopolski konkurs ekologiczny pt. „Bioróżnorodność i formy ochrony przyrody w Polsce”.

Wigierski Park Narodowy włączył się w organizację ogólnopolskiego konkursu wiedzy ekologicznej, koordynowanego przez Białowiecki Park Narodowy. Ogólny Konkurs Wiedzy Ekologicznej w roku 2008 miał już swoją drugą edycję. Do konkursu zaprosiliśmy szkoły z terenu trzech powiatów: augustowskiego, sejneńskiego i suwalskiego. W etapie szkolnym, regionalnym i wojewódzkim (koordynowanych przez Wigierski Park Narodowy) wzięło udział w sumie 160 osób z 13 gimnazjów. W styczniu 2008 r. w siedzibie WPN odbyło się uroczyste wręczenie nagród laureatom etapu regionalnego (w randze wojewódzkiego). W etapie regionalnym wzięło udział 29 uczniów. W maju br. w siedzibie BPN w Białowieży odbył się finał (etap ogólnopolski) edycji 2007/2008 r. Wigierski Park Narodowy zgłosił do tego etapu czworo uczniów: Karol Staniszewski (Gimnazjum w Przerośli), Szymon Murawski (Gimnazjum w Rutce Tartak), Agnieszka Szmyt z Zespołu Szkół w Nowince i Karolina Tkaczuk (Zespół Szkół Samorządowych w Augustowie).

We wrześniu 2008 roku ogłoszono III edycję konkursu. W 13 gimnazjach przeprowadzono etap szkolny (uczestniczyło około 200 uczniów). Dalsze etapy konkursu będą prowadzone w roku 2009.

7. Imprezy zewnętrzne, wystawy.

Dział Edukacji uczestniczył w następujących imprezach organizowanych poza terenem parku (wybrano najważniejsze):

- 14 luty – wykład *Bagna* w Zespole szkół Techniczno – Rolniczych na podsumowaniu projektu *Poznajemy sejneńską „Amazonię”*;
- 21 Luty – Prezentacja Muzeum Wigier na *Podlaskiej Marce Roku 2007* w białostockich Spodkach;

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

- 1 – 4 maja – stoisko WPN w Domu pracy Twórczej na Wigrach podczas Majówki Wigierskiej;
- 15 maja – Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Ekologicznej w Bydgoszczy – prezentacja Wigierskiego Parku Narodowego – wystawa posterowa, prelekcje, pokaz filmu o WPN oraz zajęcia ceramiczne;
- 21 maja – dworzec PKP w Białymstoku – otwarcie wystawy Wigierski Park Narodowy w starej pocztówce. Prezentacja o Muzeum Wigier;
- 14 – 17 sierpnia – stoisko WPN na terenie Domu Pracy Twórczej na Wigrach podczas „V Jarmarku Wigierskiego”;
- 20 – 21 Listopada – konferencja w Kampinoskim Parku Narodowym *Edukacja na terenach chronionych. Referat Budowanie akceptacji społecznej dla form i metod ochrony przyrody - 20 lat doświadczeń Wigierskiego Parku Narodowego* (E. Perkowska).

W 2008 r. czynne były następujące wystawy:

- stała wystawa „Nad Wigrami” w siedzibie WPN w Krzywem;
- stała wystawa „Historia i tradycje rybołówstwa nad Wigrami” w Czerwonym Folwarku (odnowiono i uzupełniono aranżację);
- stała wystawa etnograficzna pt. „Ocalić od zapomnienia”;
- wystawa czasowa pt. „Wigierski Park Narodowy” w Sejnach;
- wystawa czasowa pt. „Nawigierskie militaria” w Czerwonym Folwarku;
- 11.03 – 15.04 – wystawa powarsztatowa plastyki obrzędowej: palmy i firanki w holu siedziby dyrekcji WPN;
- 15.04 – 15.09 – wystawa *Poznajemy sejneńską „Amazonię”* w holu siedziby dyrekcji WPN;
- 15.09 – 15.11 – wystawa *Letnia Akademia Przyrody*, w tym wystawa prac nagrodzonych w konkursie fotograficznym *Wśród lasów i jezior* w holu siedziby dyrekcji WPN.

8. Udzielanie informacji i pomoc osobom zainteresowanym oraz przekazywanie materiałów do szkół.

Do Działu Edukacji wpłynęło 47 pism z prośbą o przesłanie materiałów informacyjnych i promocyjnych. Wszystkim zainteresowanym udzielono odpowiedzi i przesłano, bądź przekazano wydawnictwa WPN. Materiały przekazywano także osobom zgłaszającym się bezpośrednio do Działu Edukacji – głównie nauczycielom, uczniom i studentom.

9. Wydawnictwa, materiały promocyjne.

W 2008 roku Wigierski Park Narodowy przygotował następujące wydawnictwa i materiały promocyjne:

- - broszura edukacyjna „Wśród lasów i jezior”;
- - ulotka informacyjna „Muzeum Wigier”;

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

- materiały promocyjne z nadrukiem Muzeum Wigier – torby bawełniane, koszulki, długopisy, ołówki, widokówki;
- ulotki z ofertą edukacyjną WPN („Edukacja regionalna” i „Ośrodek Edukacji Środowiskowej”);
- komplet ulotek (tzw. wziętków do Muzeum Wigier, które dostępne są w wybranych punktach wystaw w muzeum. Ulotki – tytułów wydano w czterech wersjach językowych: polskiej, angielskiej, niemieckiej i litewskiej).

10. Przygotowanie i realizowanie wniosków o dotacje na działalność edukacyjną

W 2008 roku przygotowano:

- wniosek do NFOŚiGW pt. *Edukacja w Wigierskim Parku Narodowym 2008-2009*. Wniosek w pierwszym etapie oceny nie otrzymał dofinansowania, umieszczono go na liście rankingowej. W drugiej połowie roku przy ponownym rozpatrzeniu wniosek otrzymał dofinansowanie, realizacja zadań jest kontynuowana w 2009 roku.
- wniosek do Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007 -2013 – V oś priorytetowa, w ramach konkursu 6/2008 na działania edukacyjne na obszarach chronionych – *Kwartalnik Wigry jako narzędzie edukacji mieszkańców terenu Wigierskiego Parku Narodowego i jego okolic*. Wniosek przeszedł pozytywną ocenę formalną i merytoryczną I stopnia.
- do WFOŚiGW w Białymstoku z dziedziny edukacji ekologicznej pt. *Letnia Akademia Przyrody* – wniosek rozpatrzono pozytywnie, zadania zrealizowano.
- do WFOŚiGW w Białymstoku z dziedziny edukacji ekologicznej pt. *Wydanie materiałów edukacyjnych do Muzeum Wigier* – wniosek rozpatrzono pozytywnie, zadanie zrealizowano.
- do WFOŚiGW w Białymstoku z dziedziny edukacji ekologicznej pt. *Edukacja w Wigierskim Parku Narodowym.2008-2009* (wnioskowano o sfinansowanie wydanie numeru specjalnego kwartalnika Wigry w formie albumu z okazji XX-lecia WPN”. W 2008 r. podpisano umowę, zadanie będzie realizowane w 2009 r.

We współpracy z Augustowsko – Suwalskim Towarzystwem Naukowym pracownicy Działu Edukacji przygotowali wniosek pt. *Epoka lodowcowa – inicjatywy lokalne jako przejaw demokratycznych przemian społecznych* do programu RITA 2008. Wniosek został rozpatrzony negatywnie.

3.6. Udostępnienie parku

3.6.1 Obsługa ruchu turystycznego i promocja

Barbara Perkowska, Adam Januszewicz

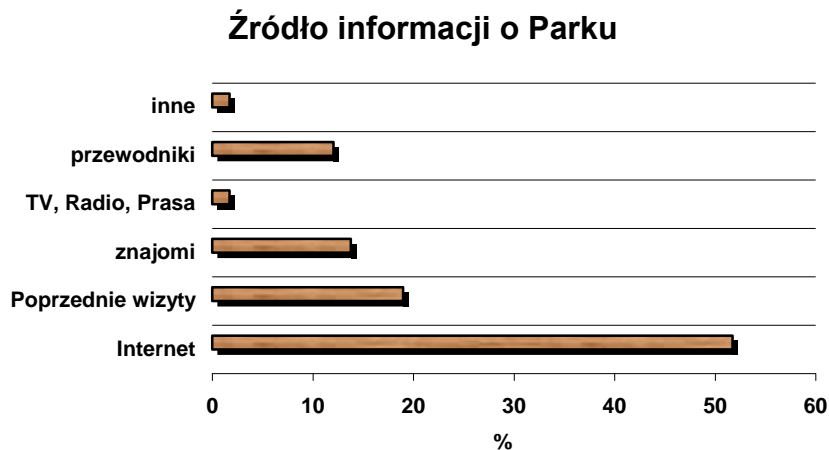
1. Struktura odwiedzających

Od 2006 roku park prowadzi monitorowanie ruchu turystycznego metodą badań ankietowych. Ankietyzację przeprowadzili pracownicy zespołu ds. udostępnienia parku, osoby obsługujące pokoje gościnne w leśniczówkach oraz studenci odbywający praktyki w parku. Turystów ankietowano na szlakach turystycznych, kąpieliskach, przy kolejce wąskotorowej, polach namiotowych, leśniczówkach, kwaterach

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

prywatnych, Domu Pracy Twórczej i innych. W wyniku ankietyzacji uzyskano wiele cennych informacji, poniżej zostały przedstawione niektóre z nich.

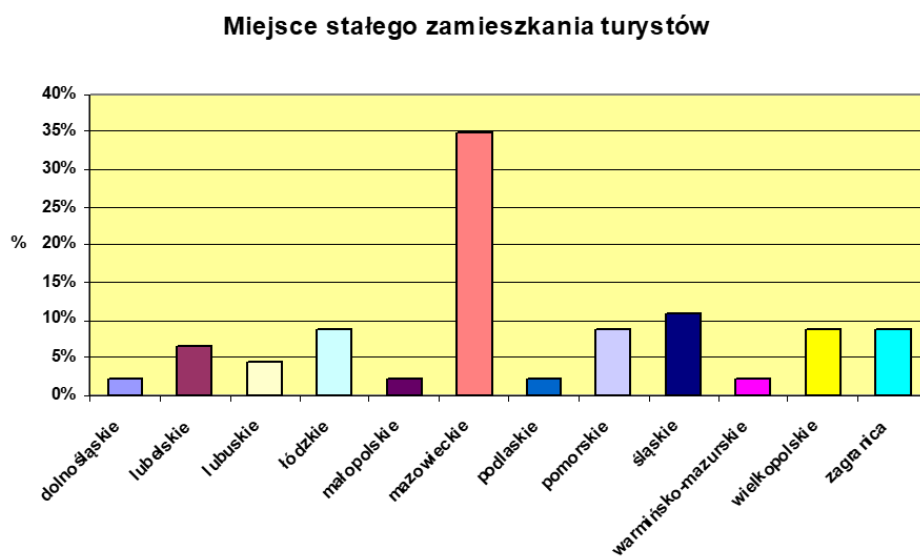
Rysunek 9. Źródła informacji o parku

Ponad 50% badanych osób uzyskało informacje o parku z Internetu. Na kolejnych miejscach znalazły się: poprzednie wizyty oraz znajomi lub krewni. Sprawdza się więc zasada, że zadowolony turysta wraca i jest najtańszą formą promocji – inwestycja w kosztowne reklamy nie zawsze się sprawdza podobnie jak udział w targach turystycznych.

Turyści odwiedzający park to w większości Polacy. Najczęściej są to mieszkańcy Warszawy i województwa mazowieckiego (ponad 30%). Duży odsetek stanowią mieszkańcy woj. śląskiego. Około 70% turystów pochodzi z miast o wielkości ponad 100 tys. mieszkańców. Podobnie jak w innych parkach narodowych województwa podlaskiego turyści zagraniczni stanowili około 10% wszystkich odwiedzających. Zagraniczni goście parku pochodzili przede wszystkim z Niemiec, Szwajcarii, Litwy, Wielkiej Brytanii, Włoch, Holandii, USA, Australii, Japonii oraz z RPA.

Rysunek 10. Miejsca stałego zamieszkania turystów odwiedzających WPN

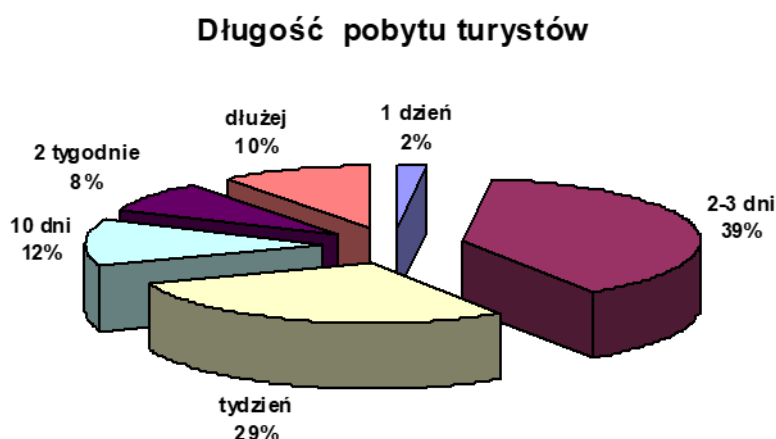

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Największą grupę turystów stanowiły rodziny z dziećmi, kolejną grupy zorganizowane i wycieczki szkolne oraz osoby młode do 30 roku życia. Ludzie w tym wieku są bardzo aktywni i poszukują przede wszystkim aktywnych form spędzenia czasu. Największym powodzeniem cieszą się od lat takie formy zakwaterowania jak: nocleg w kwaterze prywatnej, leśniczówce, u znajomych, na polu namiotowym, więc takie, które nie wymagają wydatkowania dużej kwoty pieniędzy. Jest to również kontrast dla położonych z dala od parku wielkich hoteli i apartamentów związanych z turystyką masową. Liczbę miejsc noclegowych na terenie Parku szacuje się na ok. 2600, z tego 80% jest sezonowych.

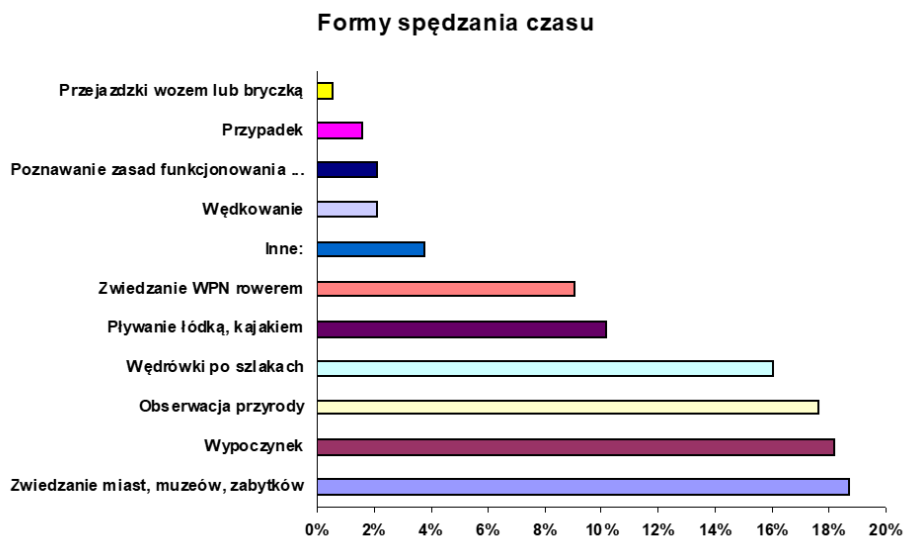
Turyści przyjeżdżają do parku na dłuższe pobyty, bo około 60% przebywało w parku tydzień lub dłużej. Pobyty jednodniowe to przede wszystkim wycieczki do szkoły, spływy kajakowe oraz wycieczki zakładowe, pielgrzymki udające się do Wilna, dla których pobyt w Parku jest jednym z etapów wycieczki. Najwięcej grup zorganizowanych pochodziło z biur podróży: Orbis z Augustowa, Fokus z Warszawy, Junior z Białegostoku, Fundacji Hobbit z Wrocławia, PKP „Przewozy Regionalne” z Białegostoku. Gościliśmy pracowników Gorczańskiego i Poleskiego Parku Narodowego, 12 grup leśników, po kilkanaście grup – gości Domu Pracy Twórczej w Wigrach i Wigierskiej Kolejki Wąskotorowej, słuchaczy Uniwersytetu III wieku z Suwałk i Białegostoku.

Rysunek 11. Długość pobytu turystów na terenie WPN

Turyści przyjechali do parku przede wszystkim uprawiać turystykę aktywną. Piękne krajobrazy, jeziora i rzeki to powody, dla których turyści zdecydowali odwiedzić nasz region. Podobnie jak w latach ubiegłych największym zainteresowaniem cieszyły się wycieczki piesze, rowerowe i kajakowe. Dla wielu turystów Wigierski Park Narodowy był jednym z etapów zwiedzania Suwalszczyzny, turyści chętnie zwiedzali zabytki Sejnu i Suwałk, uczestniczyli w imprezach kulturalnych proponowanych przez Dom Pracy Twórczej w Wigrach. Niewielkim zainteresowaniem cieszyła się jazda konna, związane jest to prawdopodobnie z tym, że jest to nadal droga forma wypoczynku. Bardzo niewielki jest też odsetek osób, które przyjechały przypadkowo, co oznacza, że ludzie świadomie planują swój wypoczynek, coraz częściej unikają miejsc zatłoczonych, mających problemy z zanieczyszczeniem. Coraz więcej ludzi pragnie wypoczywać nie czyniąc szkody środowisku. Turyści wielokrotnie wysuwali wniosek: w parku powinniśmy rozwijać takie formy turystyki, które nie zniszczą naszych największych bogactw: przyrody, krajobrazów i bogatej kuchni regionalnej. Wśród innych powodów, dla których odwiedzano park był biznes i konferencja.

Rysunek 12. Dominujące formy spędzania czasu

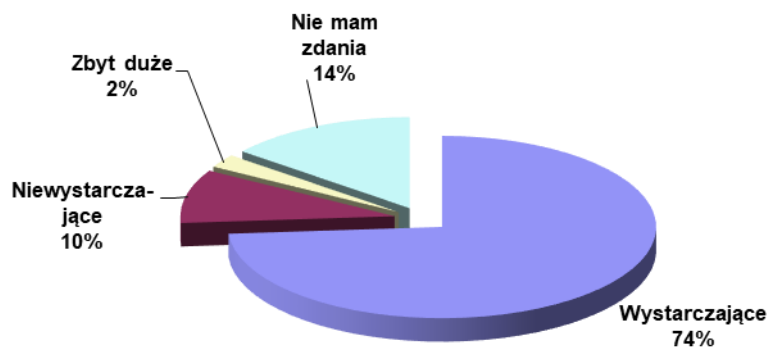
2. Jak turyści oceniają park i jego zagospodarowanie

W omawianej ankiecie turyści również udzielali odpowiedzi na pytania dotyczące samego parku i jego zagospodarowania. Poniższe wykresy przedstawiają ocenę zagospodarowania i obsługi turystycznej parku.

Rysunek 13 Ocena stanu szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych

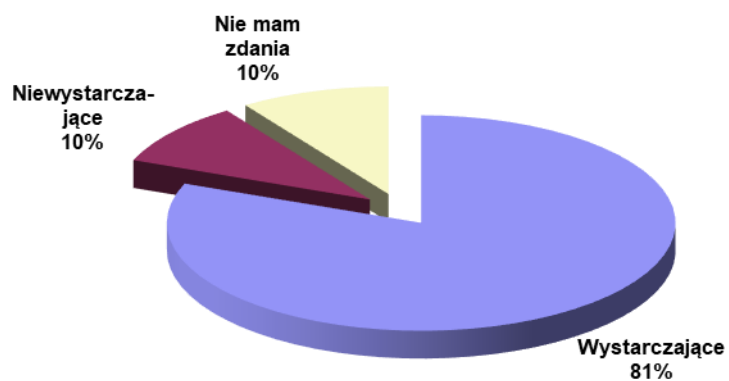

Ścieżki edukacyjne

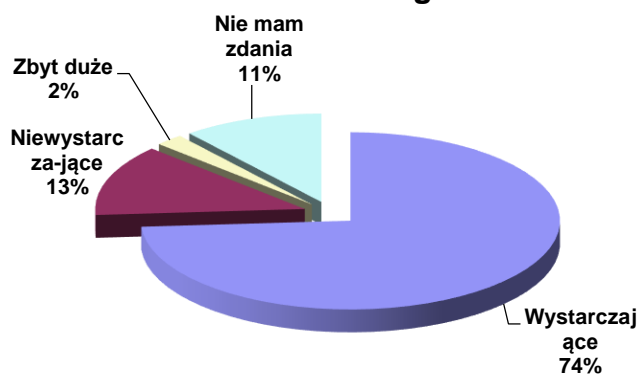
Rysunek 14. Ocena stanu miejsc odpoczynku i wież widokowych

Miejsca odpoczynku i wieże widokowe

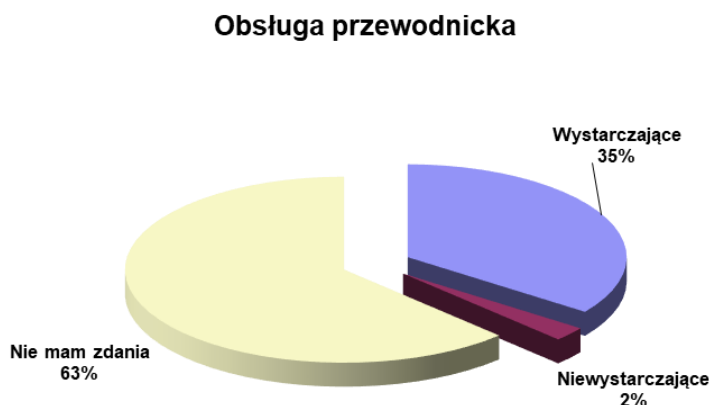

Rysunek 15. Ocena stanu bazy noclegowej

Baza noclegowa

Rysunek 16. Ocena obsługi przewodnickiej

Rysunek 17. Ocena informacji turystycznej

Turyści generalnie pozytywnie ocenili zagospodarowanie turystyczne Parku. Do najlepszych doświadczeń podczas pobytu w Wigierskim Parku Narodowym turyści zaliczyli przede wszystkim: obcowanie z przyrodą, wspaniałymi widokami, wycieczkę rowerową dookoła Wigier z przewodnikiem, spływ kajakowy Czarną Hańczą, wędrowkę ścieżką Suchary, możliwość zobaczenia bobra, rosiczki, padalca i innych zwierząt, pobyt w leśniczówkach WPN, gościnność miejscowej ludności, wspaniałe jedzenie oraz ciszę i czystość.

Cudzoziemcy na pierwszym miejscu wymienili kontakt z przyrodą, jakiej dotąd nie widzieli, możliwość aktywnego wypoczynku, dobre zagospodarowanie turystyczne, udane wędrowanie oraz możliwość porozumiewania w językach obcych w Centrum Informacji Turystycznej Wigierskiego Parku Narodowego.

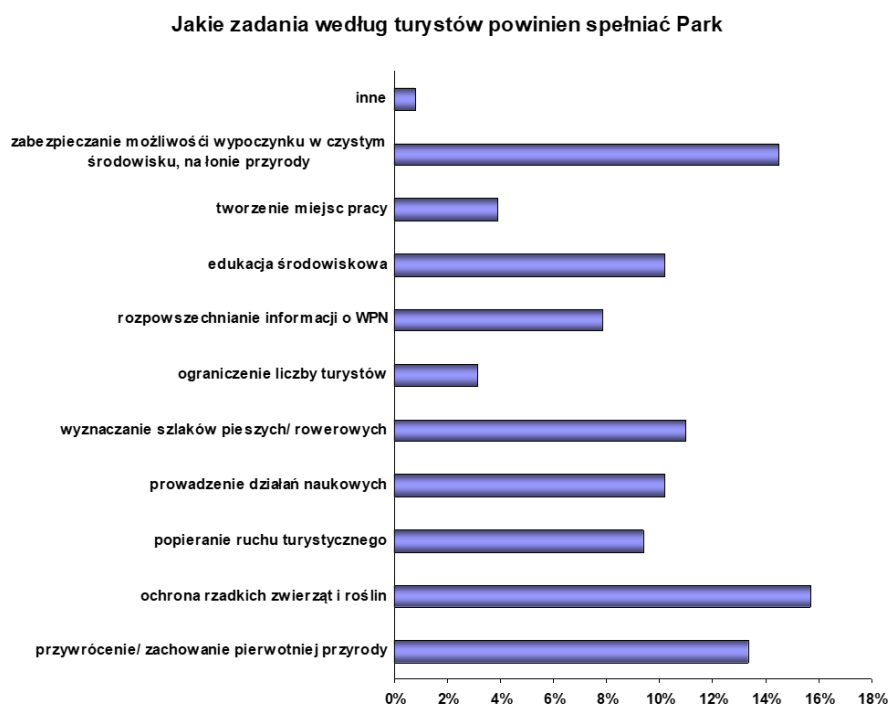
Jeżeli chodzi o **proponowane zmiany**, turyści proponowali:

- złagodzenie przepisów dotyczących możliwości uprawiania turystyki, a przede wszystkim wydłużenie sezonu turystycznego na wodzie od 1 maja;
- zachowanie pięknego krajobrazu parku dla przyszłych pokoleń (dlaczego w parku buduje się tak dużo nowych domów?),

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

- przestrzeganie prawa wodnego (gospodarze blokują swobodny dostęp do jeziora),
- lepszą dostępność w kwaterach agroturystycznych do informacji o walorach przyrodniczych i ofercie turystycznej parku,
- lepsze oznakowanie dróg publicznych – po których można poruszać się samochodami,
- całkowite wyeliminowanie samochodów ze szlaków turystycznych,
- oznaczenie odcinków szlaków, które są bardzo trudne dla rowerów,
- zmianę napędu Wigierskiej Kolei Wąskotorowej (zanieczyszcza środowisko),
- zapewnienie możliwości wykupienia karty wstępu na statku,
- informowanie przez organizatorów spływów o obowiązujących kartach wstępu do parku,
- zapewnienie możliwości kupna świeżej ryby lub zjedzenia jej w restauracji/barze,
- oznakowanie miejscowości na trasie spływu Czarna Hańcza,
- możliwość zakupu znaczka metalowego z logo WPN,
- poprawa komunikacji w Parku (busy?).

Rysunek 18 Opinie turystów na temat zadań jakie park ma do wykonania

Turyści zagraniczni zwrócili uwagę na zły stan kwater agroturystycznych, w których nocowali, „opłakany” stan zabytków, złe tłumaczenia wydawnictw, niewielką liczbę punktów informacji turystycznej, w których można porozumieć się w języku obcym. Zaproponowali również poprawienie warunków na kempingach

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

oraz polach namiotowych, większą liczbę wypożyczalni sprzętu turystycznego, wprowadzenie zakazu grillowania na kąpieliskach, zadbanie o ciszę na polach namiotowych – zwłaszcza nocą. Na koniec trochę o wiedzy i świadomości turystów na temat zadań jakie ma do wypełnienia park narodowy. Zdecydowana większość ankietowanych była świadoma potrzeby istnienia parku i zadań jakie ma do spełnienia. Według ankietowanych turystów najważniejsze funkcje, jakie powinny spełniać parki narodowe to: ochrona rzadkich zwierząt i roślin, zapewnienie możliwości wypoczynku w czystym środowisku oraz przywrócenie pierwotnej przyrody. W bardzo podobny sposób odpowiadali turyści w roku 2006 i 2007.

3. Dane liczbowe dotyczące ruchu turystycznego

Liczba turystów obsługanych przez zespół ds. udostępnienia parku w 2008 r. była mniejsza w porównaniu do roku 2007.

Zespół ds. udostępniania Parku obsłużył 281 grup zorganizowanych czyli w sumie 9190 osób, które skorzystały z przewodnictwa po Parku i Suwalszczyźnie oraz około 5 tys. turystów indywidualnych. Dla porównania w 2007 roku obsłużono 354 a w 2006 roku 306 grup zorganizowanych.

Tabela 17. Liczba godzin przewodnictwa po WPN w 2008 r.

Lp	Rodzaj	Lata	
		2007	2008
1	Przewodnictwo w języku polskim	1000 godzin	756 godzin
2	Przewodnictwo w języku obcym (niemiecki, angielski, rosyjski)	68 godzin	37 godzin
3	Ogółem	1068 godzin	793 godziny

Liczba udzielonych godzin przewodnictwa spadła o około 25% w porównaniu do 2007 roku.

Liczba wykupionych w 2008 roku kart wstępu wzrosła nieznacznie, bo o 614 kart w porównaniu do roku 2007 i wyniosła niecałe 36 tys. Wciąż jest to tylko około 30% ogólnej liczby turystów odwiedzających park. Mimo prowadzenia akcji informacyjnej o obowiązku wnoszenia opłat za wstęp do parku, liczba sprzedanych kart jest niezadowalająca. Istnieje nadal ogromna potrzeba jeszcze skuteczniejszej informacji zarówno o obowiązku posiadania kart jak i miejscach ich sprzedaży. W 2008 roku karty wstępu i materiały informacyjne sprzedawało w sumie 45 podmiotów i osób prywatnych.

Podobnie jak w latach ubiegłych ogromnym zainteresowaniem cieszyły się spływy kajakowe Czarną Hańczą. Przez 34 dni sezonu letniego (lipiec i sierpień) na wodach jeziora Postaw monitorowano ruch kajakowy, w czasie akcji informacyjnej „Karty wstępu do WPN dla kajakowiczów”. Ustalono, że z jeziora Wigry na szlak Czarnej Hańczy dziennie wypływało średnio około 100 osób. Maksymalna odnotowana liczba kajakarzy, którzy w ciągu jednego dnia przepłynęli kajakami przez jezioro Postaw to 352 osoby. Skontrolowano ponad 3 tys. osób. Większość z nich posiadała karty wstępu, 36% skontrolowanych turystów nie posiadała kart wstępu do parku. Liczba kajakarzy nie posiadających kart z roku na rok maleje.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Tabela 18. Zestawienie dyżurów na wodzie w latach 2006-2008

Lata	Liczba dni dyżurów	Liczba osób skontrolowanych	% osób nie posiadających kart wstępu	Liczba sprzedanych kart ogółem	Wartość (zł)	Liczba sprzedanych kart pełnopłatnych	Wartość (zł)	Liczba sprzedanych kart ulgowych	Wartość (zł)
2006	36	3517	50	1753	3681,00	701	2103,00	1052	1578,00
2007	57	5417	44	2359	5367,00	1219	3657,00	1140	1710,00
2008	34	3230	36,2	1170	2434,50	453	1359,00	717	1075,50

Tabela 19. Liczba sprzedanych kart wstępu i licencji wędkarskich w 2007 i 2008 r.

Lp.	Rodzaj	Lata	
		2007	2008
1	Karty wstępu	35139	35753
2	Licencje wędkarskie	3864	3189

Tabela 20. Zestawienie ilościowe i cenowe sprzedanych kart wstępu w 2007 i 2008 roku [zł]

Rodzaje kart wstępu	Jednodniowe		Tygodniowe		Dwutygodniowe		Ogółem
	Ulgowe	Pełnopłatne	Ulgowe	Pełnopłatne	Ulgowe	Pełnopłatne	
Liczba sprzedanych kart	<i>18090</i> 16897	<i>15906</i> 17429	<i>420</i> 588	<i>536</i> 595	<i>136</i> 190	<i>51</i> 54	<i>35139</i> 35753
Wartość sprzedanych kart	<i>27135,00</i> 25345,00	<i>47718,00</i> 52287,00	<i>2100,00</i> 2940,00	<i>5360,00</i> 5950,00	<i>1 360,00</i> 1900,00	<i>1 020,00</i> 1080,00	<i>84693,00</i> 89502,50

Dane za 2007 rok - kursywa, dane za 2008 rok - pogrubione

Tabele poniżej przedstawiają zestawienia liczb osób odwiedzających wystawy, ścieżki edukacyjne, korzystających ze specjalnych ofert oraz bazy noclegowej parku.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Tabela 21. Liczba osób odwiedzających wystawy, ścieżki edukacyjne oraz korzystających ze specjalnych ofert WPN-u w 2008 r.

Lp.	Wystawa, ścieżka edukacyjna, oferta	Liczba turystów w latach		
		2007	2008	
1	Centrum informacji turystycznej	16500	14000	
2	Wystawa przyrodnicza "Nad Wigrami"	16500	15000	
3	Wystawa etnograficzna "Ocalić od zapomnienia"	11000	9000	
4	Wystawa Historia i tradycje rybactwa i rybołówstwa	2170	2624	
5	Ścieżka "Las"	grupy zorg.	12120	9190
		turyści ind.	5000	6000
6	Ścieżka "Suchary"	grupy zorg.	10000	7000
		turyści ind.	5000	4000
7	Ścieżka "Jeziora"	grupy zorg.	4000	2000
		turyści ind.	7000	7500
8	Ścieżka "Płazy"	grupy zorg.	400	350
		turyści ind.	1000	150
9	Ścieżka "Puszcza"	grupy zorg.	400	100
		turyści ind.	200	500
10	Ścieżka "Dobra Puszczańskie" na trasie Wigierskiej Kolejki Wąskotorowej	12200	40000	
11.	Osoby korzystające z rowerów parkowych	-	216	
12.	Wynajem „Dziupli”	6 razy	8 razy	
13.	Organizacja ognisk	50	62	
14	Oferta " Warsztaty wypieku chleba"	138	90	
15.	Oferta "Przetwórstwo mleka tradycyjnymi metodami"	590	150	
16.	Oferta „Przyrządzenie potraw regionalnych"	-	160	

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Tabela 22. Wykorzystanie obiektów noclegowych i rekreacyjnych w zarządzie WPN-u w 2008 r.

Nazwa obiektu, nr posesji (liczba miejsc noclegowych)	Liczba osób w latach		Liczba osobonocy w latach	
	2007	2008	2007	2008
Pokoje w leśniczówkach				
Lipniak 23 (6 miejsc noclegowych)	34	24	117	137
Mikołajewo 34 (5 m.n.)	57	55	268	255
Leszczewek 40 (5 m.n.)	47	50	216	344
Gawarzec – Gawrych Ruda 58 (5 m.n.)	89	56	507	333
Maćkowa Ruda 57 (6 m.n.)	28	43	148	229
Bryzgiel (3 m.n.)	24	49	183	362
Królówek (4 m.n.)	17	33	54	184
RAZEM	282	310	1434	1844
Pokoje gościnne w dyrekcji parku (8 m.n.) (12m.n. w 2008r)	162	286	784	1156
RAZEM WSZYSTKIE POKOJE	444	596	2221	3000
Pola biwakowe				
Za szkołą, Bindużka, Gremzdówka	727	880	1000	970
Jastrzęby	521	590	2600	2700
Plaża w Krzywem	5000	4500	-	-

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Tabela 23. Wykorzystanie obiektów noclegowych i rekreacyjnych nie będących w zarządzie WPN-u w 2008 r.

Wyszczególnienie		Liczba miejsc	Liczba osób 2007 Liczba osobonoclegów	Liczba osób 2008 Liczba osobonoclegów
Pola biwakowe prywatne (14)		522	3000	ok. 2600
PTTK w Starym Folwarku	Dom wypoczynkowy	44	669 (w tym 36 zagr.*) 1228 os/noc (w tym 45 os/noc zagr.)	453 (w tym 24 zagr.) 1549 os/noc (w tym 42 os/noc zagr.)
	Kemping	200	1787 (374 zagr.) 2636 os/noc (468 os/noc zagr)	1573 (507 zagr.) 2492 os/noc (783 os/noc zagr.)
	Plaża	400	6518	10823 (w tym 3978 dzieci)
	Punkt Informacji Turystycznej w DW PTTK w Starym Folwarku		-	1 000
	XVIII Ogólnopolski Rajd Kajakowy po Wigierskim Parku Narodowym		-	72
	XIV Rowerowy Rajd Sobótkowy		-	17
	Na rowerze z PTTK (2 rajdy)		-	31
	XVI Regaty o Puchar Dyrektora Wigierskiego Parku Narodowego		-	75
	LII Regaty o Błękitną Wstęgę jeziora Wigry		-	102
	Ogólna liczba osób, które przebywały na terenie PTTK		8 974	14 146
Ośrodki wypoczynkowe	Dom Pracy Twórczej Wigry		3264 (w tym 417 zagr.) 7671 os/nocy	3860 (ok. 700 zagr.) 8 468 os/noc
	Apartamenty papieskie, kościół, wieża widokowa		62 000	60 507
	Młodzieżowy Ośrodek Wypoczynkowy Gawrych Ruda		3540 (w tym 1 zagr.) 14307os/noc (w tym zag. 120 os/nocy)	3 610 11 669 os/noc
Baza noclegowa prywatna	Obiekt hotelarski "Holiday" Stary Folwark		10000	Brak danych
	Kompleks Turystyczny "U Jawora" Gawrych Ruda		1 130 osób 2 650 os/noc	1 160 osób (w tym 60 zagr.) 3 480 os/noc (2120 osób było na imprezach)

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

	Gospodarstwo agroturystyczne <i>Camp Leszcz Leszczewek</i>	-	300 1468 os/noc
	Pokoje gościnne B. Łukowski Stary Folwark	-	120 osób 360 os/noc
	Dom Gościnny Azyl Stary Folwark	-	246 1300 os/noc
	“U Zygmunta” Stary Folwark	600	500
	7 domów do wynajęcia	2500	2400
	40 kwater prywatnych	5000	3000
Spływy kajakowe (8 organizatorów)		12500	11000
Ośrodek “Hossa – Wigry” Płociczno	Kolejka wąskotorowa	12200	40 000
	Przejażdżki konne	2000	
Statek		5500	5000

* zagr. – turyści z zagranicy

Szacunkowo Wigierski Park Narodowy odwiedziło około 110 tys. turystów.

4. Udział w projektach i szkoleniach

Szkolenia

1. W siedzibie Dyrekcji Parku odbywał się kurs przewodnicki na teren województwa podlaskiego, zorganizowany przez Towarzystwo Wiedzy Powszechnej. Szkolenie odbywało się od listopada 2007 do lutego 2008 roku. Szkolenie ukończyły 24 osoby, w tym 10 pracowników WPN. Kadra przewodnicka parku wzbogaciła się więc o 10 nowych przewodników:

- 1) Adamczewska Joanna
- 2) Malinowska Wiesława
- 3) Katarzyna Łukowska
- 4) Huszcza Małgorzata
- 5) Adamczewski Jacek
- 6) Korsakowski Karol
- 7) Januszewicz Adam
- 8) Wąsowicz Wojciech
- 9) Koncewicz Józef
- 10) Jeromin Marek

Kurs przewodnicki został dofinansowany (dla pracowników parku) w 50% przez Wigierski Park

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Narodowy.

2. Pracownik zespołu ds. udostępniania Parku wziął udział w szkoleniu organizowanym przez Podlaską Organizację Turystyczną „Nowoczesne metody zarządzania turystyką oraz tworzenie produktów turystycznych”.
3. Pracownik zespołu ds. udostępniania Parku wziął udział w konferencji popularno-naukowej „Turystyka zrównoważona i ekoturystyka” w Zakopanym w dniach 22-24.10.2008 rok, zorganizowanej przez Zarząd Główny PTTK w Warszawie.

Projekty

1. Współdziałł wraz z przedstawicielami branży turystycznej (obsługującej spływy kajakowe) w projekcie Stowarzyszenia Ziemia Sejneńska „Zagospodarowanie szlaku turystycznego rzeki Czarna Hańcza”.
2. Współdziałł w projekcie PTTK „Turystyka dla wszystkich”. Celem projektu było upowszechnienie wśród osób niepełnosprawnych aktywnych form spędzania wolnego czasu poprzez turystykę im krajoznawstwo. Zostały przesłane formularze dotyczące obiektów Wigierskiego Parku Narodowego dostępne dla osób niepełnosprawnych.

5. Promocja

W 2008 roku Wigierski Park Narodowy był promowany na targach turystycznych, w wydawnictwach i portalach internetowych, których zestawienie przedstawiają tabele poniżej.

Tabela 24. Uczestnictwo w targach i festynach

Lp.	Nazwa targów lub festynu	Termin	Uwagi
1	Targi Turystyczne w Berlinie	5-9.03.2008	przekazano materiały do Urzędu Marszałkowskiego
2	Podlaskie Targi Turystyczne w Białymstoku	14-16.03.2008	Uczestnictwo pracowników WPN 2
3	Dzień Ziemi na Polach Mokotowskich	20.04.2008	uczestnictwo pracowników WPN
4	Majówka Wigierska	1-3.05.2008	uczestnictwo pracowników WPN
5	Jarmark Wigierski przy Domu Pracy Twórczej	15-17. 08.2007	uczestnictwo pracowników WPN

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Tabela 25. Wydawnictwa i portale internetowe w których promowano Park w 2008 roku

Lp.	Nazwa wydawnictwa lub portalu
1.	Dobrze opracowana i wysoko oceniana strona własna Parku www.wigry.win.pl
2.	Leśny Przewodnik Turystyczny – wersja papierowa i elektroniczna (promocja pokoi gościnnych w leśniczówkach, wystaw, pól namiotowych, OeŚ, ścieżek edukacyjnych oraz innych)
3.	www.zaplanujurlop.pl (promocja pokoi gościnnych w leśniczówkach, oferty turystycznej)
4.	www.przyroda.mobi (promocja pokoi gościnnych w leśniczówkach, oferty turystycznej w serwisie internetowym dla telefonii komórkowej)
5.	Agencja TD - mapa turystyczna „Czarna Hańcza”
6.	Wydawnictwo <i>Copernicus</i> - mapa turystyczna „Suwalszczyzna”
7.	Przewodnik dot. turystyki wodnej wyd. przez Urząd Marszałkowski (wersja niemiecka)
8.	Nocuj.com.pl - aktualizacja bazy noclegowej
9.	Opis imprez edukacyjno-turystycznych do Informatora Turystycznego Województwa Podlaskiego – wydawca PROT
10.	Wrota Podlasia (oferta turystyczna)
12.	Internetowy System Informacji Turystycznej – 50 wpisów – strona POT www.polska.travel
13.	Informator turystyczny Województwa Podlaskiego – wersja drukowana i elektroniczna
14.	www.europa-gastgeber.com (promocja pokoi gościnnych)

Inne działania promocyjne:

1. Przekazywanie materiałów informacyjnych WPN:

- dla Centrów Informacji Turystycznej w Suwałkach (SIRT, CMIKT), Augustowie, Sejnach, Białymstoku (Podlaska Regionalna Organizacja Turystyczna),
- międzynarodowe Spotkanie *Europarady* w Hanowerze,
- dożynki gminne w Przebrodnie,
- Powiatowe Święto Plonów w Dowspudzie,
- Podlaska Organizacja Turystyczna,
- Polska Agencja Prasowa

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

2. Objazdy terenowe z dziennikarzami Telewizji PULS (7.05.08) oraz Programu I TVP Teleranek (8.05.08).
3. Podlaska Marka Roku – do konkursu organizowanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego został zgłoszony Wigierski Park Narodowy jako miejsce oraz Stacja Edukacyjna Wigry w Starym Folwarku jako pomysł. Promocja parku przed Kapitułą Podlaskiej Marki Roku odbyła się dnia 21.02.08 w Białymstoku w Urzędzie Wojewódzkim. Celem konkursu jest promocja miejsc, produktów i pomysłów na terenie województwa podlaskiego, które ze względu na jakość i unikatowe walory stanowią produkty nieprzeciętne i godne naśladowania. Niestety nie udało się otrzymać ani nominacji ani żadnego miejsca.
4. I Loteria Wigierskiego Parku Narodowego i Adama Wigierskiego. Loteria była adresowana do wszystkich odwiedzających teren Wigierskiego Parku Narodowego. Aby wziąć udział w loterii należało złożyć w siedzibie parku lub wysłać pocztą kartę wstępu do WPN i swoje dane. Konkurs trwał od 1 października 2007 do 31 sierpnia 2008 r. I i II nagrodę ufundował Adam Wigierski - właściciel sklepu SONY w Suwałkach, III nagrodę (3 pobyty w leśniczówkach dla 2 osób każdy) oraz 10 nagród pocieszenia (komplety wydawnictw WPN) ufundował Wigierski Park Narodowy. Szczęśliwym posiadaczem I nagrody został Ryszard Sadoch z Bydgoszczy, II nagrodę otrzymał Mateusz Czerw z Tuszowa, III – Marzena Alicka z Suwałk, Radosław Jachimowicz z Gib i Bohdan Aniszczyk z Wrocławia.

6. Współpraca z ludnością miejscową i innymi podmiotami

Zawarto 11 kolejnych umów o współpracy z podmiotami świadczącymi usługi turystyczne na terenie parku (bazą agroturystyczną, obsługującymi spływy i innymi). W ramach zawartych umów Wigierski Park Narodowy zobowiązał się do bezpłatnego zamieszczenia oferty na stronie internetowej WPN oraz jej aktualizowania, bezpłatnego przekazywania kwartalnika Wigry i innych wydawnictw oraz bezpłatnego promowania ofert podmiotów turystycznych na targach turystycznych, wystawach, festynach, w których Park będzie uczestniczył. Natomiast podmioty turystyczne zobowiązały się do sprzedaży kart wstępu do WPN (niestety nie wszystkie podmioty z tego zobowiązania się wywiązywały), dostarczania materiałów informacyjnych do Centrum Informacji Turystycznej oraz świadczenia usług turystycznych zgodnie z aktualnymi zasadami udostępniania parku.

Dnia 24.06.08 r. zorganizowano spotkanie informacyjno-szkoleniowe dotyczące sezonu turystycznego – lato 2008. Na spotkanie zaproszono około 50 właścicieli kwater agroturystycznych, organizatorów spływów oraz innych obsługujących ruch turystyczny na terenie WPN, a także przedstawicieli „sąsiednich” centrów informacji i biur podróży. W spotkaniu wzięło udział 13 osób. Podczas spotkania przedstawiono walory przyrodnicze i kulturowe WPN, zagospodarowanie turystyczne, omówiono aktualne zasady dotyczące udostępniania Parku oraz ofertę turystyczno-edukacyjną. Przedstawiciele branży turystycznej przedstawili propozycje ewentualnych zmian, jakie widzieliby w turystyce. Ponadto wręczono odznaki przewodnickie „nowym” przewodnikom. Uczestnicy szkolenia zapoznali się wystawą przyrodniczą oraz etnograficzną oraz ścieżką edukacyjną „Las”. Na zakończenie odbyło się ognisko integracyjne.

Zaproszono podmioty turystyczne obsługujące spływy do projektu Stowarzyszenia Ziemia Sejneńska „Zagospodarowanie szlaku turystycznego rzeki Czarna Hańcza”

Razem z firmą „Hobbit” z Maćkowej Rudy i uczniami szkół suwalskich zorganizowano sprzątnięcie rzeki Czarna Hańcza na odcinku Maćkowa Ruda – Sernetki (odcinek rzeki od Czerwonego Folwarku do Maćkowej Rudy pracownicy parku posprzątaли samodzielnie).

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Podpisano 20 umów agencyjnych na sprzedaż kart wstępu do WPN, materiałów informacyjnych.

W wyniku współpracy ze szkołami wyższymi 5 osób odbywało praktyki a 11 studentów piszących prace magisterskie o parku uzyskało informacje. Studenci pochodzili z uczelni:

- Politechnika Białostocka, Wydział Zarządzania, kierunek turystyka;
- Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie;
- Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy,
- Wyższa Szkoła Suwalsko-Mazurska w Suwałkach,
- Uniwersytet Warmińsko-Mazurski.

W ramach współpracy podjętej z Zespołem Szkół Salezjanek w Suwałkach w każdy poniedziałek uczniowie odbywali praktyki w Zespole ds. Udostępnienia Parku.

7. Obsługa ruchu turystycznego, imprezy, kadry, finanse

Obsługa ruchu turystycznego

W 2008 roku w siedzibie parku funkcjonowało Centrum Informacji Turystycznej. Ponadto na parkingu koło siedziby parku działał punkt informacji turystycznej prowadzony przez firmę „Pracownia Pomysłu” z Suwałk. Te dwa punkty odwiedziło w sumie 14000 osób. W 2008 roku centrum odwiedzało średnio dziennie w sezonie turystycznym około 50 osób, po sezonie około 5-10 osób. Udzielono około 800 odpowiedzi na zapytania drogą elektroniczną oraz około 1500 odpowiedzi na zapytania telefoniczne. Turyści pytali najczęściej w Centrum Informacji Turystycznej o:

- tanią bazę noclegową (agroturystykę),
- co warto w Parku w ciągu 1 dnia lub 1 tygodnia zobaczyć,
- szlaki piesze i rowerowe oraz ścieżki edukacyjne,
- miejsca wypożyczenia rowerów i kajaków,
- terminy kursowania kolejki i statku,
- miejsca gdzie można zjeść potrawę regionalną,
- Wilno, Druskienniki, Dzukijski PN,
- inne parki narodowe woj. Podlaskiego,
- gdzie w parku można zobaczyć zwierzęta np. bobra, łosia, bielika i inne,
- co można dostać za darmo,
- rzekę Rospudę.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Imprezy

W 2008 roku na terenie parku odbyły się następujące imprezy:

- 1) 18 Ogólnopolski Rajd Kajakowy po WPN 21-24.05.08 – 72 osoby.
- 2) Regaty o Puchar Prezydenta m. Suwałki w dniach 12-14.07.08 r.
- 3) 16 Regaty o Puchar Dyrektora WPN – 75 osoby.
- 4) 52 Regaty o Błękitną Wstęgę Jeziora Wigry 7.09.08 – 102 osoby.
- 5) Regaty Otwarte Mistrzostwa Województwa Podlaskiego w klasie CADET, OPP-OPE 4-10.08.
- 6) Majówka Wigierska 1-3.05.08.
- 7) Jarmark Wigierski 15-17.08.08.
- 8) Święto Siei 27.09.08.

Podobnie jak w latach ubiegłych dużym zainteresowaniem turystów cieszyły się imprezy organizowane przez Kompleks Turystyczny „U Jawora”:

- 28.06 – Rozpoczęcie lata – pokaz „fire show”,
- 05.07 – Wieczór z gitarą,
- 06.07 – Piknik „U jawora”,
- 11.07 – Karaoke,
- 19.07 – Turniej Plażowej Piłki Siatkowej; wieczór z gitarą,
- 20.07 – Body Painting,
- 25.07 – Karaoke,
- 27.07 – Kiermasz Rękodzieła Ludowego, pokaz fire show,
- 03.08 – Siłowanie na rękę + zabawy zręcznościowe,
- 10.08 – Turniej plażowej piłki siatkowej o puchar dyrektora WPN,
- 05.08 – Wielkie grillowanie, pokaz barmański,
- 17.08 – Turniej plażowej piłki nożnej,
- 24.08 – Turniej Piłki Siatkowej „Old boys”,
- 30.08 – Pożegnanie lata – dyskoteka na plaży.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Kadry

W zespole ds. udostępnienia parku pracowały 4 osoby. Z dniem 31.12.2008 pracę zakończyła Elżbieta Sadkowska – Szkiruć, która przeszła na emeryturę.

Finanse

Łączne koszty jakie Gospodarstwo Pomocnicze poniosło na udostępnienie parku wyniosły 126940,84 zł. Oprócz kosztów poniesionych na infrastrukturę terenową złożyły się na to między innymi następujące pozycje:

1. wypłaty dla przewodników;
2. utrzymanie pokoi gościnnych, pól biwakowych, obiektu „Dziupła” i plaży „Krzywe”, organizacja ognisk (energia, woda i ścieki, naprawy, wyposażenie, prowizje);
3. utrzymanie czystości na szlakach;
4. druk kart wstępu i wypłaty prowizji za ich sprzedaż;
5. przygotowanie materiałów informacyjnych i promocja.

Przychody Gospodarstwa Pomocniczego w zakresie udostępnienia turystycznego wyniosły 215875,02 zł. Złożyły się na nie przede wszystkim następujące pozycje:

1. Sprzedaż kart wstępu (około 90 tys. zł).
2. Wynajem pokoi gościnnych (około 63 tys. zł).
3. Usługi przewodnickie (około 20 tys. zł).
4. Obsługa ruchu turystycznego na 4 polach namiotowych (8800 zł).
5. Obsługa ruchu turystycznego na parkingu w Krzywym (500 zł).
6. Inne (10 tys. zł).

3.6.2. Infrastruktura turystyczna i edukacyjna

Jarosław Borejszo, Piotr Fiedorowicz

We wrześniu 2008 roku Wigierski Park Narodowy zakończył realizację przedsięwzięcia „Budowa i modernizacja infrastruktury turystycznej służącej udostępnianiu obszaru Wigierskiego Parku Narodowego”, dofinansowaną przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Zestawienie zadań zrealizowanych w 2008 roku w ramach tego projektu przedstawia tabela poniżej.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Tabela 26. Terenowa infrastruktura turystyczna – zadania zrealizowane w 2008 roku z dotacji NFOŚiGW

Zakres działań	Koszt [zł]
I. Wykonanie i montaż 80 sztuk drogowyśkazów szlaków turystycznych. Wykonano 41 sztuk tabliczek o wymiarach 45 na 15 cm oraz 39 tabliczek o wymiarach 40x20 cm. Drogowskazy posłużyły do oznakowania szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych na terenie WPN.	3599,00 (NFOŚiGW) 2950,83 (WPN)
II. Remont i konserwacja kładek, platform widokowych i wymiana ogrodzeń na ścieżkach edukacyjnych „Jeziora” i „Las”. Zakres rzeczowy zadania:	21252,58 (NFOŚiGW)
1. O.O. Słupie, oddz. 157b, ścieżka edukacyjna "Jeziora" – kładka nad Sucharem Wielkim. Wymiana i impregnacja pokładu;	1700,00 (WPN)
2. O.O. Słupie, oddz. 157c, ścieżka edukacyjna "Jeziora" – platforma widokowa nad Sucharem Wielkim. Wymiana pokładu, impregnacja pokładu i barierek;	
3. O.O. Słupie, oddz. 150i, ścieżka edukacyjna "Jeziora" - na torfowisku. Impregnacja pokładu i barierek;	
4. O.O. Słupie, oddz. 166b, ścieżka edukacyjna "Jeziora" - nad Sucharem Rzepiskowym. Wymiana barierek i pokładu na platformie, impregnacja całości;	
5. O.O. Słupie, oddz. 150j, ścieżka edukacyjna "Jeziora" – platforma widokowa nad Zatoką Słupiańską. Impregnacja pokładu i barierek;	
6. O.O. Krzywe, oddz. 49n, ścieżka edukacyjna "Las" – pomost nad Sucharem I. Wymiana legarów i pokładu na kładce prowadzącej do platformy widokowej, impregnacja pokładu i barierek;	
7. O.O. Krzywe, oddz. 49c, 49g , ścieżka edukacyjna "Las" – wymiana ogrodzeń przy wejściach na kładki na łącznej długości 70 m. Ogrodzenie na stopach betonowych.	
III. Zagospodarowanie parkingu przy dyrekcji Wigierskiego Parku Narodowego). Zakres rzeczowy zadania:	33608,19 (NFOŚiGW)
1. wykonanie płotu drewnianego (sztachety z drewna modrzewiowego);	
2. wykonanie parkanu osłaniającego kontenery na śmieci;	1900,00
3. wykonanie utwardzonej nawierzchni stanowiska na kontenery na śmieci (kostka betonowa); poszerzenie wjazdu na parking o 2 m, w celu umożliwienia korzystania z niego przez autokary i wymiana nawierzchni wjazdu;	(WPN)
4. wykonanie zadaszanej wiaty z siedziskami i stołem 12-osobowej.	
IV. Zagospodarowanie przystanków na trasie ścieżki edukacyjnej „Eksploracja dóbr puszczańskich”. Zakres rzeczowy zadania:	103192,64 (NFOŚiGW)
1. Przystanek „Binduga” – wykonanie pomostu widokowego i ogrodzeń.	4081,65
2. Przystanek „Powały” – budowa drewnianego pomostu widokowego w kształcie litery T i schodów ze stopnicami o nawierzchni żwirowej, podstopnicami wykonanymi z połowizn tartych dębowych.	(WPN)
3. Przystanek „Bartny Dół” – budowa drewnianego pomostu widokowego w kształcie litery i schodów ze stopnicami o nawierzchni żwirowej.	
V. Zagospodarowanie trasy projektowanej ścieżki edukacyjnej „Krajobrazy”. Pole namiotowe „Jastrzęby”, oddz. 230 d. Zakres rzeczowy zadania:	48733,92 (NFOŚiGW)

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

<p>1. Remont kapitalny pomostu widokowego przy polu biwakowym „Jastrzęby”. Pomost w kształcie litery „T” o wymiarach ramion: – część prostopadła do brzegu dł. 29 m. i szer. 1,5 m., – część równoległa do brzegu dł. 8,0 m. (po 4 m. od osi pomostu na wschód i na zachód), szerokość 3 m.</p> <p>2. Budowa 2 wiat 12-osobowych z siedziskami i stołem.</p>	<p>3256,28 (WPN)</p>
<p>VI. Ustawienie zadaszonych ławostołów w miejscach odpoczynku przy ścieżkach edukacyjnych i szlakach turystycznych. Zakres rzeczowy: 10 zadaszonych wiat z siedziskami i stołem (model „Wrona”). Lokalizacja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. O.O. Krzywe, oddz. 47b, obręb ewidencyjny Leszczewek, działka 123/2, plaża Krzywe – 2 sztuki; 2. O.O. Krzywe, oddz. 64a; 3. O.O. Leszczewek, oddz. 69a; 4. O.O. Gawarzec, oddz. 126c; 5. O.O. Powały, oddz. 379a, przystanek kolejki wąskotorowej „Binduga”; 6. O.O. Powały, oddz. 376c, przystanek kolejki wąskotorowej „Powały”; 7. O.O. Powały, oddz. 388h, przystanek kolejki wąskotorowej „Bartny Dół” – 2 sztuki; 8. O.O. Mikołajewo, oddz. 212a, parking przy dojściu do miejsca odpoczynku Piaski. 	<p>36131,29 (NFOŚiGW)</p> <p>400,00 (WPN)</p>
<p>VII. Zagospodarowanie pól namiotowych na szlaku kajakowym Czarnej Hańczy. Zbudowano 3 pomosty (po jednym na każdym polu biwakowym – „Za Szkołą”, „Gremzdówka”, „Bindużka”). Pomost składa się z poziomego pokładu oraz specjalnego, częściowo zanurzonego w wodzie pochylego pokładu ułatwiającego wodowanie i wyciąganie kajaków z wody.</p>	<p>79800,00 (NFOŚiGW)</p> <p>1706,04 (WPN)</p>
<p>VIII. Zakup i ustawienie stojaków na rowery, na plaży w Krzywym, przy ścieżkach edukacyjnych, oraz przy wystawie etnograficznej. Ustawiono 3 stojaki rowerowe na plaży w Krzywem oraz 1 przy wystawie etnograficznej WPN w Krzywem.</p>	<p>6212,22 (NFOŚiGW)</p> <p>555,96 (WPN)</p>
<p>IX. Odnowienie oznakowań szlaków turystycznych. Odnowiono następujące szlaki:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Żółty: Kaletnik – Krzywe (17,5 km). 2. Zielony: Krzywe – Leszczewo – Krzywe (7 km). 3. Czerwony: Krzywe – Stary Folwark (8 km). 4. Żółty: Danowskie – Sernetki. Zmiana przebiegu szlaku na tym odcinku (12 km). 5. Czarny: PKP Płociczno – Płociczno (2,7 km). 6. Czerwony: Krusznik – Danowskie (8 km). 7. Czarny: Wysoki Most – 19-ty kilometr (2,8 km). 8. Czerwony: Wysoki Most – Sernetki (8,1 km). 9. Czarny: Sobolewo – kładka Droga Łąkową (1,5 km). 10. Czarny: Sobolewo – kładka Droga Bielańską (1,6 km). 11. Ścieżka edukacyjna „Las” (1,5 km). 12. Ścieżka edukacyjna „Suchary” (2,5 km). 13. Ścieżka edukacyjna „Plaży” (4,2 km). 14. Ścieżka edukacyjna „Jeziora” (5,0 km). 	<p>3850,00 (NFOŚiGW)</p> <p>770,67 (WPN)</p>

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

15. Ścieżka edukacyjna „Puszcza” (3,8 km).	
RAZEM	343068,79
W tym	336379,84 (NFOŚiGW) 6688,95 (WPN)

W 2008 roku PTTK Oddział w Suwałkach odnowił też niebieski szlak rowerowy Dowspuda – Suwałki – Stary Folwark.

W minionym roku powstała również nowa trasa: Szlak Papieski „Tajemnice Światła”. Oznakowany żółtym symbolem JP2 i żółto-zielonymi tabliczkami o wymiarach 25x10 cm. Rozpoczyna się w Ełku a kończy przy klasztorze wigierskim. Na terenie parku i jego otuliny biegnie na trasie: Buda Ruska - Maćkowa Ruda - uroczysko Węgżał - Mikołajewo - Czerwony Folwark - Wigry. Długość tego odcinka: 11 km. Szlak dla pieszych i rowerzystów. Całą trasą opiekuje się Centrum Oświatowo Dydaktyczne przy Diecezji Ełckiej.

W 2008 roku trwały konsultacje społeczne koncepcji Rowerowego Szlaku Polski Wschodniej. Projekt ma być realizowany w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013. Zakłada budowę długodystansowej trasy rowerowej przecinającej 5 województw Polski Wschodniej: warmińsko-mazurskie, podlaskie, lubelskie, świętokrzyskie i podkarpackie. Trasa będzie przebiegała przez teren Wigierskiego Parku Narodowego. Ostateczny jej przebieg nie został jeszcze ustalony. Ścierają się dwie koncepcje:

1. Suwałki – Krzywe – Stary Folwark – Magdalenowo – Czerwony Folwark – Mikołajewo – Maćkowa Ruda – Wysoki Most – Głęboki Bród – Sucha Rzeczka i dalej do Augustowa.
2. Suwałki – Sobolewo – Płociczno – Bryzgiel – Tobołowo – Sucha Rzeczka i dalej do Augustowa.

Wigierski Park Narodowy liczy, że w ramach tego projektu zostanie zbudowana ścieżka rowerowa łącząca Suwałki ze Starym Folwarkiem.

W 2008 roku zostały ustawione dwa stalowe szlabany na drogach prowadzących do polany Powały. Zakup i montaż szlabanów sfinansował właściciel Wigierskiej Kolejki Wąskotorowej.

W 2008 roku realizowane były również zadania związane z udostępnieniem parku, których wykonawcami były Zakłady Usług Leśnych a finansowało je Gospodarstwo Pomocnicze WPN. Było to przede wszystkim powiększanie prześwitów dróg i wykaszanie roślinności na szlakach. Wykonywano również drobne prace remontowe i porządkujące infrastrukturę turystyczną. Gospodarstwo Pomocnicze wydatkowało na te cele kwotę 3670 zł.

Nakłady na rozwój infrastruktury turystycznej z podziałem na źródła finansowania przedstawia tabela poniżej. Tabela ta uwzględnia również koszty własne WPN, takie jak wynagrodzenia pracowników zajmujących się realizacją wyżej wymienionych zadań i koszty transportu.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Tabela 27. Koszty działań na rzecz rozwoju infrastruktury turystycznej w 2008 roku [zł]

WPN	NFOŚiGW	Inne (Wigierska Kolejka Wąskotorowa)	Razem
10358,95 (2,97%)	336379,84 (96,46%)	2000,00 (0,57%)	348738,79

Łączne koszty jakie Wigierski Park Narodowy poniósł na udostępnienie parku wyniosły 94845,32 zł. Oprócz kosztów poniesionych na infrastrukturę terenową złożyły się na to między innymi następujące pozycje:

1. wypłaty dla przewodników;
2. utrzymanie pokoi gościnnych, pól biwakowych, obiektu „Dziupła” i plaży „Krzywe”, organizacja ognisk (energia, woda i ścieki, naprawy, wyposażenie, prowizje);
3. druk kart wstępu i wypłaty prowizji za ich sprzedaż;
4. przygotowanie materiałów informacyjnych i promocja.

Przychody Gospodarstwa Pomocniczego WPN w zakresie udostępnienia turystycznego wyniosły 167916,31 zł. Złożyły się na nie przede wszystkim następujące pozycje:

1. sprzedaż kart wstępu (około 78 tys. zł);
2. wynajem pokoi gościnnych i obiektu „Dziupła” oraz organizacja ognisk (około 55 tys. zł);
3. usługi przewodnickie (około 23 tys. zł).

3.7. Działalność naukowa

Lech Krzysztofiak

W minionym roku na terenie parku obce instytucje realizowały 21 tematów badawczych. Większość z nich to prace magisterskie, które realizowane były przy pomocy pracowników parku.

Działalność Pracowni Naukowo-Edukacyjnej w 2008 roku wynikała z programu działalności Pracowni na rok 2008 oraz z regulaminu organizacyjnego Parku.

Pracownicy prowadzili siedem tematów badawczych:

1. Wybrane elementy ekologii i biologii miodokwiatu krzyżowego *Herminium monorchis* i kukuczki kapturkowej *Neotianthe cuculata*.

Była to kontynuacja badań rozpoczętych w trakcie realizacji projektu związanego z przeniesieniem niewielkiej części populacji miodokwiatu krzyżowego i kukuczki kapturkowej z ich siedlisk macierzystych na siedliska zastępcze. Badaniami objęte były wszystkie nowe stanowiska tych gatunków. Badano zarówno ilość rozwijających się roślin, ich formy rozwojowe, ilość i wielkość kwiatów oraz terminy wypuszczenia liści, kwitnięcia i zawiązania owoców.

2. Badania rozmieszczenia i liczebności gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową oraz Europejską Siecią Ekologiczną NATURA 2000.

Ten temat dotyczył inwentaryzacji, z określeniem wielkości poszczególnych stanowisk, gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną ścisłą i częściową oraz gatunków znajdujących się na liście Natura 2000. Lokalizacja stanowisk nanoszona była na mapy za pomocą odbiorników GPS, a stanowisko opisywane i fotografowane.

3. Badania fauny mrówek Formicidae WPN.

Badania fauny mrówek prowadzone były zarówno w środowiskach leśnych parku, jak i na terenach otwartych. Inwentaryzację mrówek kopcowych wykonały służby terenowe parku, a pozostałe badania (zbiór materiału i określenie zebranych mrówek do gatunku) pracownicy Pracowni.

4. Strategia rozwoju populacji mszarnika jutta *Oeneis jutta* w północno-wschodniej Polsce i perspektywy ochrony w Wigierskim Parku Narodowym.

Temat dotyczył badań nad motylem mszarnikiem jutta. Pracownia otrzymała grant z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na przeprowadzenie badań morfologicznych ekologicznych i genetycznych populacji tego motyla, znajdujących się na terenie Polski (Puszcza Augustowska). Do badań fenotypowych w 2006 roku odłowiono 23 motyle z torfowiska „Suche Bagno” oraz 5 motyli z torfowiska koło Skieblewa. Motyle po wykonaniu dokumentacji fotograficznej zostały wypuszczone w miejscu ich odłowu. Zebrany materiał jest obecnie opracowywany. Pod koniec okresu aktywnego lotu mszarnika jutta odłowiono kilka osobników z obu stanowisk i przekazano je do badań genetycznych. Ze wszystkich osobników wyizolowano genomowy DNA, wykorzystując do tego celu tkankę mięśniową z pojedynczych odnóży owadów. Do oceny zmienności genetycznej na poziomie wewnątrzgatunkowym wybrano marker najczęściej stosowany w tego rodzaju badaniach u owadów tzn. fragment mitochondrialnego genu kodującego podjednostkę I enzymu oksydazy cytochromowej (COI). Na torfowisku „Suche Bagno” przeprowadzono obserwacje żerujących gąsienic mszarnika jutta. Pozwoliły one ustalić, że jedynym dotąd stwierdzonym gatunkiem rośliny pokarmowej tego motyla jest wełnianka pochwowata *Eriophorum vaginatum*. Aby stwierdzić w jakiej fazie rozwojowej i w jakich warunkach zimuje motyl, sporządzono woliere połączone z plastikowym koszem, w której umieszczono gąsienicę mszarnika pod koniec jej okresu żerowania. Następnie co kilka tygodni obserwowano jej zachowanie.

5. Badania rozmieszczenia obcych gatunków roślin na terenie WPN oraz zagrożeń, jakie stanowią dla rodzimej przyrody.

Kontynuowane były badania dotyczące obcych gatunków roślin, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków inwazyjnych. Nowe stanowiska obcych gatunków zostały wprowadzone do bazy danych. W badaniach wykorzystano również informacje dostarczone przez służbę terenową Parku. Rezultatem badań jest m.in. wykrycie nowego stanowiska barszczu sosnowskiego przy wschodniej granicy Parku.

6. Zróżnicowanie genetyczne, morfologiczne i preferencji ekologicznych dwóch bliźniaczych gatunków *Lasius niger* (L.) i *L. platythorax* Seifert (Hymenoptera, Formicidae).

Kontynuowano badania dotyczące różnic między dwoma bliźniaczymi gatunkami mrówek: *Lasius niger* i *Lasius platythorax*. Przygotowano do druku pracę, zawierającą wyniki badań, w tym również analiz genetycznych wykonanych na UG.

7. Badania grzybów, śluzowców i mszaków Wigierskiego Parku Narodowego.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Rozpoczęto badania grzybów, śluzowców i mszaków WPN w ramach projektu prowadzonego przez Stowarzyszenie „Człowiek i Przyroda”, a finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Już w pierwszym roku badań udało się utworzyć długie listy gatunków z trzech wymienionych grup organizmów oraz zgromadzić bogatą dokumentację fotograficzną.

Pracownicy Pracowni Naukowo-Edukacyjnej brali udział w szkoleniach, warsztatach, konferencjach i sympozjach naukowych. W marcu uczestniczyli w konferencji zorganizowanej przez LOP, gdzie wygłosili referat na temat czynnej ochrony roślin i zwierząt w WPN. W maju brali udział w 1 sympozjum ZMŚP i w 2 konferencjach organizowanych przez PKPR, dotyczących współpracy przy realizacji projektów transgranicznych oraz problemów związanych z budową ferm wiatrowych. We wszystkich 3 imprezach przedstawili referaty. W sierpniu 1 pracownik PNE uczestniczył w konferencji firmy Garmin, gdzie szeroko dyskutowano zastosowanie GPS w ratownictwie, turystyce i nauce. We wrześniu dwoje pracowników wygłosiło referat na temat biologii zagrożonego gatunku motyla - mszarnika jutta, a w październiku 2 osoby brało udział w szkole monitoringu. W grudniu dwie osoby przedstawiły referat na konferencji zorganizowanej na Litwie przez Park Krajobrazowy Puszczy Rominckiej.

Pracownia brała czynny udział w przygotowaniu wniosków do NFOŚiGW o dofinansowanie systemu Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego oraz do EkoFunduszu na dofinansowanie czynnej ochrony zagrożonych gatunków roślin i zwierząt w WPN. Stosowała też czynną ochronę rodzimej flory przed ekspansją gatunków obcych w ramach kontynuacji projektu rozpoczętego w roku 2007 (środki przyznane przez EkoFundusz i GEF) oraz uczestniczyła w szeregu przedsięwzięć edukacyjnych.

Wspólnie z Akademią Górniczo-Hutniczą oraz Uniwersytetem Szczecińskim kontynuowane były badania dotyczące osadów jeziora Wigry i kilku mniejszych jezior parku. Wspólnie opracowano wniosek grantowy do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego dot. rozwoju doliny Czarnej Hańczy w strefie ujścia do jeziora Wigry.

3.8. Monitoring środowiska i przyrody

Lech Krzysztofiak

W ramach prac monitoringowych w roku hydrologicznym 2008 Pracownia prowadziła prace dotyczące następujących programów pomiarowych:

1. meteorologia,
2. zanieczyszczenie powietrza,
3. chemizm opadów atmosferycznych,
4. chemizm opadu podkoronowego,
5. chemizm roztworów glebowych,
6. gleby
7. wody podziemne,
8. wody powierzchniowe - rzeki,
9. chemizm opadu organicznego,
10. flora i roślinność zlewni reprezentatywnej,
11. epifity nadrzewne
12. fauna epigeiczna.

Badania prowadzono na terenie zlewni badawczej, na wybranych powierzchniach i w

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

wyznaczonych punktach kontrolno-pomiarowych.

Zakres pomiarowy

Meteorologia

Pomiary meteorologiczne prowadzone były na terenie ogródka meteorologicznego zlokalizowanego w Sobolewie. Do badań wykorzystano automatyczną stację meteorologiczną Milos 500 firmy Vaisala.

Tabela 28. Zakres i metodyka badań w punktach pomiarowych Stacji Bazowej WIGRY w roku hydrologicznym 2008

Podprogram ZMŚP	Nazwa parametru	Liczba stanowisk pomiarowych	Częstość pomiaru
Meteorologia A1	<ul style="list-style-type: none"> - kierunek wiatru - prędkość wiatru - temperatura powietrza (2 m) - temperatura powietrza nad gruntem (5 cm) - temperatura gruntu (5, 20, 50, 100 cm) - wysokość opadu - wilgotność powietrza - usłonecznienie - promieniowanie 	1	pomiar ciągły
Zanieczyszczenie powietrza B1	<ul style="list-style-type: none"> - dwutlenek siarki, - dwutlenek azotu 	1	12/rok
Chemizm opadów atmosferycznych C1	<ul style="list-style-type: none"> - objętość opadu - przewodność elektrolit. - odczyn pH - chlorki - siarka siarczanowa - azot azotanowy - azot amonowy - sól - potas - wapń - magnez 	3	12/rok
Chemizm opadu podkoronowego C2	<ul style="list-style-type: none"> - objętość wody - przewodność elektrolit. - odczyn pH - chlorki - siarka siarczanowa - azot azotanowy - azot amonowy - sól - potas 	10	12/rok

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

	<ul style="list-style-type: none"> - wapń - magnez 		
Chemizm roztworów glebowych F1	<ul style="list-style-type: none"> - objętość wody - przewodność elektrolityczna - odczyn (pH) - siarka siarczanowa - azot azotanowy - azot amonowy - fosfor ogólny - chlorki - sól - potas - twardość ogólna - wapń - zasadowość 	3	12/rok
Wody podziemne F2	<ul style="list-style-type: none"> - stan wód - temperatura wody - przewodność elektrolit. - odczyn pH - sól - potas - wapń - magnez - wodorowęglany - chlorki - siarka siarczanowa - azot azotanowy - azot amonowy - fosfor ogólny - BZT5 - tlen rozpuszczony 	1	4/rok
Wody powierzchniowe - rzeki H1	<ul style="list-style-type: none"> - stan wody - prędkość przepływu - temperatura wody - przewodność elektrolit. - odczyn pH - sól - potas - wapń - magnez - wodorowęglany - chlorki - siarka siarczanowa - azot azotanowy - azot amonowy - fosfor ogólny - BZT5 	2	12/rok

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

	- tlen rozpuszczony		
Chemizm opadu organicznego G2	- opad organiczny (masa świeża) - opad organiczny (masa sucha) - całkowity węgiel organiczny - S og. - N og. - P og. - Ca - Mg - Na - K	15	12/rok
Flora i roślinność zlewni J1	- skład gatunkowy - zdrowotność - rozmieszczenie	Zlewnia eksperymentalna	cały sezon wegetacyjny
Epifity nadrzewne M1	skład gatunkowy porostów, powierzchnia plech i ich zdrowotność	13	Od roku 2007 – 1/rok
Fauna epigeiczna O1	- struktura troficzna - struktura dominacji - aktywność	3	1/m-c w sezonie wegetacyjnym (V-IX)

Zanieczyszczenie powietrza

Zanieczyszczenie powietrza badane było na jednym stanowisku w Sobolewie. Zastosowano metodą pasywną, z ekspozycją trzech próbników na wysokości 1,6 m nad poziomem gruntu. Czas ekspozycji próbników wynosił 1 miesiąc. Metody oznaczania zanieczyszczeń powietrza zostały opracowane w Zakładzie Chemii Analitycznej Politechniki Krakowskiej, a analizy zanieczyszczeń wykonała firma Propagator z Krakowa.

Chemizm opadów atmosferycznych

Wody opadowe do badań właściwości fizycznych i chemicznych zbierane były na terenie ogródka meteorologicznego w Sobolewie. Poboru prób opadu mokrego dokonywano w okresach tygodniowych, w każdy wtorek o godz. 800, za pomocą kolektora UNS 130/S firmy Eigenbrodt. Tygodniowe próby były zlewane i przechowywane w temperaturze 6° C. Analizy jakości opadu wykonywane były w laboratorium Wigierskiego Parku Narodowego (WPN) i w laboratorium Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku Delegatura w Suwałkach (WIOŚ), z próby zbiorczej na koniec każdego miesiąca.

Chemizm opadu podkoronowego

Wody opadowe przechodzące przez warstwę koron drzew (sosna, świerk) zbierane były z leśnej powierzchni badawczej zlokalizowanej w pobliżu ogródka meteorologicznego w Sobolewie. Poboru prób opadów dokonywano w okresach tygodniowych, a następnie przenoszono je do laboratorium, gdzie były przechowywane w temperaturze 6° C. Badania jakości wód wykonywane były przez laboratoria WPN i WIOŚ, z próby zbiorczej na koniec każdego miesiąca.

Chemizm spływu po pniach

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Wody spływające po pniach drzew (sosna, świerk) zbierane były z leśnej powierzchni badawczej zlokalizowanej w pobliżu ogródka meteorologicznego w Sobolewie. Poboru prób dokonywano w okresach tygodniowych, a następnie przenoszono je do laboratorium, gdzie były przechowywane w temperaturze 6° C. Badania jakości wód wykonywane były przez laboratoria WPN i WIOŚ, z próby zbiorczej na koniec każdego miesiąca.

Chemizm roztworów glebowych

Badania roztworów glebowych prowadzone były na powierzchni leśnej w Sobolewie, na trzech stanowiskach. Roztwory pobierane były z lizymetrów zainstalowanych na trzech głębokościach: 30, 50 i 100 cm, na koniec każdego miesiąca. Badania jakości roztworów wykonywane były przez laboratoria WPN i WIOŚ.

Wody podziemne

Właściwości fizyczne i chemiczne wód podziemnych badano czterokrotnie w ciągu roku hydrologicznego: w grudniu, marcu, czerwcu i wrześniu. Przed każdym pobraniem prób z otworów piezometrów wypompowywano około cztery objętości słupa wody stagnującej w otworach. W próbach określono stężenia parametrów z zakresu podstawowego programu pomiarowego ZMŚP. Wszystkie analizy fizyczne i chemiczne wykonano w laboratorium WPN.

Poziom zwierciadła wody w otworach piezometrycznych w Sobolewie badany był w każdy poniedziałek o godz. 800 za pomocą taśmy mierniczej z „świstawką”.

Wody powierzchniowe - rzeki

Badania wód powierzchniowych dotyczyły pomiarów poziomu i prędkości przepływu wód w rzece Czarna Hańcza – w punkcie kontrolno-pomiarowym w Sobolewie oraz właściwości fizycznych i chemicznych wód rzeki w punktach w Sobolewie i przy ujściu rzeki do jeziora Wigry. Próby wody do badań pobierane były z nurtu rzeki jeden raz w miesiącu. Pomiar stanu wód prowadzony był w sposób ciągły przy wykorzystaniu limnigrafu typu L-861. Z zapisu limnigrafu określano średnie, maksymalne i minimalne stany dobowe. Pomiaru prędkości przepływu wody w rzece dokonano 11-krotnie, przy pomocy młynka hydrometrycznego firmy SEBA, starając się uchwycić jak największe zróżnicowanie stanów wody.

Chemizm opadu organicznego

Na jednym stanowisku w lesie w Sobolewie zbierany był opad organiczny. Kolektory opadu, w ilości 15 szt., rozmieszczone zostały w regularnej siatce co 5 m, a materiał z nich był wybierany na koniec miesiąca. Materiał po przywiezieniu do laboratorium był segregowany na kilka części (igły, liście, kwiatostany, gałęzie, porosty, kora, inne), a następnie ważony. Po wysuszeniu materiał ponownie zważono i zmielono w młynku. W tak przygotowanym materiale na koniec roku wykonano analizy chemiczne z trzech frakcji – liście, igły i pozostałe części.

Flora i roślinność zlewni eksperymentalnej

Prowadzone były badania florystyczne o charakterze inwentaryzacyjnym na terenie całej zlewni, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków chronionych, rzadkich i gatunków obcych w naszej florze.

Epifity nadrzewne

Badania składu gatunkowego porostów, powierzchni ich plech i zdrowotności przeprowadzono na

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

13 stanowiskach, na których w roku 1998 wyznaczono na pniach powierzchnie monitoringowe. Do obserwacji wytypowano 12 gatunków porostów nadrzewnych (epifitycznych), w tym 5 taksonów o plechach krzaczkowatych, 5-listkowatych i 2 – skorupiastych.

Fauna bezkręgową

Badania prowadzono w dwóch typach siedliskowych lasu – w borze bagiennym i lesie mieszanym. Na każdym siedlisku wytypowano po trzy stanowiska oddalone od siebie o około 250 m, na których zainstalowano po 5 pułapek rozmieszczonych liniowo w trzy metrowych odstępach. Pułapki (słoiki o pojemności 0,33 l i średnicy otworu 56 mm) zostały wkopane równo z powierzchnią gruntu i osłonięte daszkami. Jako płynu konserwującego użyto roztworu glikolu etylowego. Pułapki były eksponowane w terenie przez 5 miesięcy, od maja do końca września, a materiał był wybierany z nich w odstępach miesięcznych. Po wybraniu z odłowionego materiału chrząszczy należących do rodziny Carabidae zakonserwowano je i przesłano do oznaczenia do Zakładu Zoologii Instytutu Biologii Akademii Świętokrzyskiej.

3.9. Ochrona krajobrazu

3.9.1. Zagospodarowanie przestrzenne

Janina Kamińska

W roku 2008 Wigierski Park Narodowy uczestniczył w procesie tworzenia:

- planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego,
- miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Suwałki (części wsi Krzywe i Płociczno-Tartak) i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Krasnopol (wsi Piotrowa Dąbrowa, Żubronajcie, Jegliniec i Wysoka Góra),
- aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Suwałki w zakresie eksploatacji złóż kruszywa i komunikacji,

poprzez przedstawienie swojego stanowiska w formie wniosków i postulatów do realizowanych opracowań.

Wnioski do planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego dotyczyły zagadnień odnoszących się do terenu parku i otuliny i określały zasady gospodarowania tą przestrzenią. Zasady gospodarowania dotyczyły przestrzeni rolniczej, stosunków wodnych, budownictwa i estetyki krajobrazu, komunikacji, infrastruktury technicznej oraz fauny i flory.

Propozycje parku dotyczące miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin odnoszące się do terenu strefy ochronnej WPN zawierały postulaty prowadzące do zabezpieczenia obszaru parku narodowego przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka (w szczególności określenia zasad prowadzenia melioracji czy innych działań powodujących osuszenie terenu). WPN zwracał też uwagę na zasadność wprowadzania do planów zapisów uwzględniających cechy budownictwa regionalnego. W przypadku planowania elektrowni wiatrowych w otoczeniu parku i otuliny została wskazana konieczność wykonania ekspertyz uwzględniających wpływ realizacji wiatraków na awifaunę.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Generalnym postulatem do aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Suwałki był wniosek o nie wyznaczanie nowych terenów eksploatacji kruszywa w rejonie WPN i otuliny ze względu na fakt iż obecnie obserwuje się podsuszanie terenów leśnych i bagiennych parku w wyniku dotychczasowej eksploatacji kruszywa w okolicy parku. Park wnosił również o to by przy planowaniu przyszłych tras komunikacyjnych omijać teren parku narodowego i aby planowane lotnisko było lokalizowane w miejscu na tyle oddalonym od WPN by kierunki przelotów a w szczególności startów i lądowań omijały teren parku i jego otulinę.

Prace nad miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego dla terenu parku i otuliny prowadzone są przez gminy Suwałki i Krasnopol. Gmina Nowinka i Giby nie rozpoczęły dotąd czynności związanych z wykonaniem takich planów.

Dla terenów, dla których nie ma obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszarze parku i otuliny inwestycje prywatne realizowane są na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. Projektowane inwestycje są uzgadniane przez dyrektora parku, zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W 2008 roku w Wigierski Park Narodowy zajmował się 119 sprawami dotyczącymi zagospodarowania przestrzennego parku i otuliny, w tym 56 spraw dotyczyło uzgodnień decyzji o warunkach zabudowy. Inne sprawy dotyczące zagospodarowania terenu parku dotyczyły tak jak w latach poprzednich:

- opiniowania zgłaszanych do starostwa inwestycji nie wymagających pozwoleń na budowę,
- informacji o samowolach budowlanych kierowanych do inspektoratów nadzoru budowlanego,
- stanowisk parku i odpowiedzi na zapytania zainteresowanych stron o możliwościach inwestowania na terenie parku,
- inwestycji realizowanych przez WPN.

1. Uzgodnienia decyzji o warunkach zabudowy w otulinie parku

W sprawach o wydanie decyzji o warunkach zabudowy na terenie strefy ochronnej parku WPN przedstawiał swoje stanowisko w 38 przypadkach. Uzgodnione inwestycje położone były na obszarze gmin Suwałki, Krasnopol i Giby. Przedmiotem uzgodnień były:

- a) rozbudowa siedliska o budynek gospodarczy we wsi Buda Ruska w gminie Krasnopol i o budynek mieszkalny we wsi Okuniowiec w gminie Suwałki;
- b) budowa budynku gospodarczego we wsi Jeziorki w gminie Krasnopol;
- c) budowa, rozbudowa lub przebudowa budynku mieszkalnego we wsiach Aleksandrowo, Buda Ruska, Głuszyn, Mikołajewo (4) i Żubrówka Stara w gminie Krasnopol; we wsiach Bobrowisko, Burdeniszki (2), Krzywe, Magdalenowo, Mała Huta, Nowa Wieś, Piertanie, Płociczno (3), Ryżówka i Sobolewo (3) w gminie Suwałki oraz we wsi Studziany Las (2) w Gminie Giby;
- d) rozbudowa szkoły o pomieszczenie gospodarcze w Płocicznie, budowa szamba w Krzywem, budowa zjazdu na działkę w Płocicznie, budowa zbiornika retencyjnego w Sobolewie, budowa linii energetycznej w Lipniaku i światłowodu w Okuniowcu w gminie Suwałki oraz budowa stawu rybnego w Mikołajewie i domu letniskowego we wsi Jeziorki w gminie Krasnopol.

2. Uzgodnienia decyzji o warunkach zabudowy w granicach parku

W roku 2008 Park zajmował stanowisko w 18 sprawach, związanych z uzgodnieniem decyzji o warunkach zabudowy w granicach swojego obszaru. Dotyczyły one terenu gmin Suwałki, Nowinka i Krasnopol.

Wydano 2 postanowienia, w których nie uzgodniono inwestycji dotyczących lokalizacji siedliska rolniczego i budynku gospodarczego na terenie parku. Sprawa dotycząca lokalizacji siedliska została zaskarżona do Ministra Środowiska i dotychczas jest nierozstrzygnięta. Odmowa uzgodnienia inwestycji wynikała z konieczności ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych parku. W przypadku budynku gospodarczego sprawa dotyczyła samowolnie postawionego obiektu. Postanowienie parku zostało zaskarżone do Ministra Środowiska ale z uchybieniem terminu. Do chwili obecnej urząd gminy nie wydał decyzji w tej sprawie.

Uzgodnienia wydano w 16 sprawach, z czego:

- 8 spraw dotyczyło budynków mieszkalnych: - budowy budynku mieszkalnego w Rosochatym Rogu (2) i Maćkowej Rudzie oraz zmianie sposobu użytkowania budynku gospodarczego na mieszkalny w Mikołajewie w gminie Krasnopol; - budowy budynku mieszkalnego Leszczewie (2) w gminie Suwałki; - budowie budynków mieszkalnych w Bryzglu i Kruszniku (2) w gminie Nowinka;
- 4 sprawy dotyczyły budowy siedliska we wsi Bryzgiel i Krusznik (3) w gminie Nowinka; oraz w Leszczewie i Czerwonym Folwarku w gminie Suwałki;
- po jednej sprawie dotyczącej: zmiany sposobu użytkowania budynku garażowo – gospodarczego na mieszkalny w Mikołajewie, budowie budynku gospodarczo garażowego w Czerwonym Krzyżu i budowie budynku gospodarczego w Rosochatym Rogu w gminie Krasnopol, budowie budynku gospodarczego we wsi Bryzgiel w gminie Nowinka i budowie stodoły we wsi Wigry w gminie Suwałki.

Zgodnie z zapisami ustawy o ochronie przyrody tereny wykorzystywane gospodarczo na obszarach parków narodowych objęte są ochroną krajobrazową. Zarówno po uzgodnieniu decyzji o warunkach zabudowy jak i po wejściu w życie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dyrektor parku nie ma możliwości wypowiedzenia się, na etapie wydawania pozwolenia na budowę, na temat powstających inwestycji (np. w sprawie szczegółowej lokalizacji, formy i skali realizowanych obiektów, zastosowanych detali architektonicznych itp.).

3.9.2. Zadrzewienia

Wojciech Kamiński

W 2008 roku Dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego rozpatrzył 20 wniosków dotyczących wycinki drzew z zadrzewień, w tym:

- pozytywnie – 13 wniosków,
- częściowo pozytywnie – 2 wnioski,
- negatywnie – 1 wniosek,

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

- oddalił lub przekazał wg właściwości, w związku z brakiem uzasadnienia do podjęcia czynności w trybie art. 83 ust. 1 pkt. 5 ustawy o ochronie przyrody – 3 wnioski,
- zawiesił do czasu ustalenia prawnego właściciela gruntu, na którym rośnie zadrzewienie – 1 wniosek.

Ponadto, w jednym przypadku Dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego uzyskał od Wójta Gminy Suwałki pozytywną decyzję na wycinkę 8 drzew z zadrzewień znajdujących się na gruntach stanowiących własność Parku.

Tabela 29. Drzewa wyznaczone w 2008 r. do wycinki na terenie Wigierskiego Parku Narodowego

Gmina	Gatunek drzewa, liczba sztuk lub powierzchnia										
	Ol	Kl	Lp	So	Wb	Brz	Js	Db	Sw	głóg	krzewy /m ² /
Suwałki	81	6	3	11	4	2	5	9	1	3	300
Nowinka	4		1				1				

Łącznie dokonano wycinki 131 szt. drzew oraz krzewów na powierzchni 300 m². Główne przyczyny usunięcia drzew i krzewów z zadrzewień to zabiegi pielęgnacyjne, zagrożenie istniejących obiektów budowlanych oraz projektowane inwestycje budowlane. Większość wydanych decyzji zezwalających na wycinkę drzew nakładała na właścicieli nieruchomości obowiązek zasadzenia nowego zadrzewienia z gatunków drzew rodzimych.

W 2008 roku w miejscu o nazwie *Binduga* (południowy brzeg Zatoki Wigierki) otwarto widok na jezioro Wigry. Przez blisko 70 lat wyciągano tu pnie drzew z jeziora Wigry. Skarpa była całkowicie pozbawiona roślinności na znacznie większej szerokości niż obecnie. Oprócz otwarcia widoku, celem wycinki drzew w tym miejscu była poprawa warunków bytowania rzadkiej rośliny należącej do rodziny storczykowatych, gatunku który do życia potrzebuje dużo światła. Wzrost drzew i postępujące zacienienie spowodowałyby koniec jego egzystencji w tym miejscu.

3.10. Ochrona wartości kulturowych

Maciej Ambrosiewicz, Jacek Adamczewski

W roku 2008 zrealizowano następujące działania na rzecz ochrony walorów kulturowych w WPN:

1. Restauracja kapliczki nadrzewnej w pobliżu wsi Czerwony Krzyż.

Kapliczka została wykonana najprawdopodobniej na początku XX wieku i była w złym stanie. Dno od niej odpadło, z wyposażenia wnętrza (krzyż lub figurka) nie zachowało się nic. Na podstawie relacji mieszkańców kapliczka wisiała na drzewie przy drodze prowadzącej ze wsi Cz. Krzyż do wsi Sarnetki, w pobliżu tego miejsca we wrześniu i październiku 1944 roku toczyły się walki pomiędzy wojskami niemieckimi i radzieckimi, śladem po tych walkach są okopy obu armii. Zgodnie z informacją uzyskaną od mieszkańców, w pobliżu kapliczki została zastrzelona rosyjska dziewczyna, według jednej wersji

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

pochodząca z zwiadu spadochronowego i przypadkowo zastrzelona przez „swoich”, czyli żołnierzy radzieckich, w wersji drugiej rozstrzelana jako podejrzana za współpracę z Niemcami. Mieszkańcy starali się dbać o tę kapliczkę, chociaż po likwidacji wsi Cz. Krzyż droga, przy której stała przestała być używana. Kapliczka została zdemontowana w sierpniu 2007 roku dzięki inicjatywie pani podleśniczyny Joanny Bednarek. Kapliczka została poddana zabiegom restauracyjnym przez Macieja Ambrosiewicza. Wróciła na swoje miejsce w czerwcu 2008 roku. Koszt prac w kwocie 50 zł (materiały: impregnat, papier ścierny, wkręty i klej stolarski) pokrył WPN.

2. Wymiana krzyża drewnianego stanowiącego część instalacji autorstwa profesora Gustawa Zemły w Czerwonym Krzyżu.

Wigierski Park Narodowy zlecił wymianę zniszczonego krzyża wykonanego z drewna sosnowego na krzyż dębowy. Prace zostały wykonane w porozumieniu z autorem instalacji Gustawem Zemłą oraz osobą asystującą przy tych pracach w roku 1994 – Zdzisławem Jaroszkiem. Prace wykonywali cieśle – Buczyńscy z Czerwonego Krzyża pod nadzorem pracownika parku Macieja Ambrosiewicza oraz Zdzisława Jaroszka. Prace zostały zakończone we wrześniu 2008 roku. Koszt Prac w kwocie 2000 zł pokrył WPN (robocizna cieśli, zakup farby antykorozyjnej do malowania metalowych elementów instalacji).

3. Działalność w zakresie bartnictwa.

W dniu 10 maja przy ścieżce edukacyjnej „Eksploracja dóbr puszczańskich” na uroczysku Bartny Dół została powieszona na dębie jedna kłoda bartna. Obok niej umocowano kukłę bartnika siedzącego na leżiwie. Jest to kolejna kłoda na terenie WPN-u w ramach projektu „Barcie wigierskie”. Wykonana została przez pracownika Parku - Jacka Adamczewskiego. Kukłę ufundował Pan Stanisław Huryn – właściciel Wigierskiej Kolei Wąskotorowej.

W dniach 27- 28 sierpnia odbyła się w Spale pierwsza międzynarodowa konferencja bartnicza „Bartnictwo – odrodzenie staropolskiej tradycji”. Uczestniczył w niej Jacek Adamczewski. Wygłosił referat pt. „Powrót barci na Suwalszczyznę”.

3.11. Ochrona przed szkodnictwem

Antoni Ignatowicz

Głównymi przestępstwami i wykroczeniami z jakimi ma do czynienia Straż Wigierskiego Parku Narodowego, są naruszenia prawa polegające przede wszystkim na:

- kłusownictwie rybackim (art. 27a. ust. 1, ustawy z dnia 18.04.1985 r. z późn. zm. o rybactwie śródlądowym), przez które rozumie się nielegalne połowy ryb sieciami, przy użyciu prądu i przy użyciu ościeni, oraz amatorski połów ryb wędkami bez wymaganego zezwolenia (art. 27; ust. 1 cytowanej ustawy);
- zaborze mienia (art.278 §1 kk i art.290 ust. 1 kk.), polegającym na kradzieży drewna ze stosów, oraz innych rzeczy ruchomych jak również nielegalnym wyrębie i kradzieży drewna;
- kłusownictwie na zwierzynę łowną (marginalnie zdarza się wnykarstwo);
- “dzikiej turystyce” i biwakowaniu poza miejscami do tego celu wyznaczonymi.(art.15, ust. 1, pkt. 23; ustawy z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody), jak również paleniu ognisk w miejscach nie

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

wyznaczonych (art.15, ust. 1, pkt.10 cytowanej ustawy);

- ruchu pojazdów poza drogami publicznymi (art.15 ust.1 pkt.18 ustawy jw.);
- parkowaniu pojazdów w miejscach do tego nie przeznaczonych (art.161 kw.);
- zaśmiecaniu lasu (art.162 §1 kw).

Stan osobowy Straży Parku w 2008 r. wynosił 5 osób.

Funkcjonariusze Straży Parku w 2008 roku uczestniczyli w 462 patrolach na terenie Wigierskiego Parku Narodowego, z czego 15 to patrole prowadzone wspólnie z funkcjonariuszami policji z KMP Suwałki, KPP Sejny i KPP Augustów. W wyniku tych patroli strażnicy:

- a) wylegitymowali 336 osób, z czego pouczonych zostało 87 osób;
- b) dokonali kontroli 30 transportów drewna wywożonego z lasu WPN, nie stwierdzono przy tym nieprawidłowości prawnych i formalnych;
- c) znaleźli w wodach WPN, przejęli i zabezpieczyli następujący sprzęt kłusowniczy:

92 wontony,

- 1 żak,
 - sieci typu „ganta”
 - sznury na węgorze,
 - pęczki na węgorze;
- d) ujęli na gorącym uczynku:
 - kłusowników łowiących sieciami – art. 27a ust.1 pkt 1 ustawy jw.;
 - małoletnich kłusowników, których wraz z zatrzymanym przy nich sprzętem przekazano funkcjonariuszom z KMP Suwałki,
 - cofnięto 6 zezwoleń na połów ryb w wybranych wodach WPN, za nie przestrzeganie regulaminu amatorskiego połowu ryb (najczęściej naruszonymi punktami w/w regulaminu były punkty 5,8 i 16);
 - e) wzięli udział w 6 zasadzkach na kłusowników, z czego 2 zakończyły się ujęciem sprawców oraz w 2 zasadzkach na złodziei drewna, bez spodziewanego efektu.

Od czerwca do listopada 2008 roku w weekendy miały miejsce wspólne patrole z Policją, w ramach opracowanego rocznego programu pod kryptonimem “Bezpieczna woda”. Funkcjonariusze Straży Parku uczestniczyli wspólnie z funkcjonariuszami z KMP w Suwałkach, KPP w Augustowie i KMP w Sejnach w 15 patrolach, w trakcie których:

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

- ujawniono 4 wykroczenia,
- pouczone 91 osób,
- wylegitymowano 134 osoby,
- ukarano grzywnami w drodze mandatu karnego 3 osoby na łączną sumę 900,00 złotych
- przeprowadzono 2 interwencje,
- skontrolowano 12 placówek wypoczynku, miejsc biwakowych i kąpielisk,
- skontrolowano 35 jednostek pływających,
- skontrolowano 163 wędkarzy.

Współdziałanie Straży Parku z Policją polegało głównie na działaniach prewencyjnych, ale były również przypadki podjęcia natychmiastowej interwencji. Na skutek szybkiego działania funkcjonariuszy Straży Parku i Policji ujęto 1 kłusownika podczas połowu ryb sieciami w jeziorze Klonek, oraz 1 złodzieja drewna z lasu WPN.

W 2008 roku Komendant Straży Parku przeprowadził 4 kontrole wewnętrzne Straży Parku pod kątem prawidłowego i zgodnego z Książką Ewidencji Patroli realizowania wyznaczonych zadań przez funkcjonariuszy Straży Parku, oraz kontroli notatników służbowych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

W czerwcu funkcjonariusze Straży Parku uczestniczyli w nagrywaniu programu TV1 dotyczącego problemu kłusownictwa.

Tabela 30. Szkodnictwo i ochrona przed szkodnictwem w 2008 r.

Liczba funkcjonariuszy Straży Parku	Windykacja należności w zł	Kradzieże drewna			Liczba przypadków kłusownictwa
		liczba przypadków w	skradzione drewno		
			Masa w m ³	Wartość w zł	
5	3867,72	3	7,7	1322,7	8

4. FINANSE

Marta Kopiczko

4.1. Budżet

Dochody i wydatki budżetowe w 2008 roku przedstawiono w tabelach poniżej.

Tabela 31. Dochody budżetowe w 2008 r.

Dział 925, Rozdział 92501			
Lp.	Nazwa paragrafu	Paragraf	Kwoty [zł]
1.	Grzywny, mandaty i inne kary pieniężne od osób fizycznych	0570	3 867,72
1.	Dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa	0750	30 150,30,00
2.	Wpływy z różnych dochodów	0970	411,74
Dział 925, Rozdział 92597			
1.	Wpływy do budżetu części zysku gospodarstwa pomocniczego	2380	26 674,57
Razem			61 104,33

Tabela 32. Wydatki budżetowe w 2008 r.

Dział	Nazwa paragrafu	Paragraf	Kwota [zł]
1	2	3	5
Dział 925, Rozdział 92501			
1.	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	3020	140 338,76
2.	Wynagrodzenia osobowe	4010	2 596 000,00
3.	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	4040	143 214,06
4.	Składki na ubezpieczenia społeczne	4110	418 962,18
5.	Składki na Fundusz Pracy	4120	66224,05
6.	Wpłaty na PFRON	4140	53 441,00
7.	Zakup materiałów i wyposażenia	4210	25 159,87
8.	Zakup energii	4260	38 241,75

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

9.	Zakup usług zdrowotnych	4280	1 761,00
10.	Zakup usług pozostałych	4300	39 499,69
11.	Podróże służbowe krajowe	4410	994,90
12.	Różne opłaty i składki	4430	1 764,00
13.	Odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	4440	62 404,97
14.	Pozostałe podatki na rzecz budżetów gmin	4500	124 266,43
15.	Szkolenie pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	4700	1 825,00
16.	Zakup akcesoriów komputerowych, w tym programów i licencji	4750	1 363,60
17.	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	6050	191 826,57
18.	Wydatki inwestycyjne – finansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej	6058	2 997 670,62
19.	Wydatki inwestycyjne – współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej	6059	2 208 444,85
	Razem rozdział 92501	RAZEM:	9 133 403,30

W 2008 r. ze środków inwestycyjnych w Wigierskim Parku Narodowym wykonano następujące zadania:

1) „Wymiana instalacji odgromowej na zespole budynków Krzywe 82”.

Wykonano uziomy z bednarki wokół zespołu budynków w Krzywem 82. Wykonano pomiary instalacji. Plan 20.000,00 Wykonanie 19 934,57.

2) „Naprawa i wymiana instalacji elektrycznych i odgromowych w budynkach mieszkalnych i gospodarczych będących własnością Skarbu Państwa, pozostających w zarządzie Parku”.

Wykonano i zmodernizowano instalacje odgromową oraz wykonano uziomy instalacji odgromowej. Plan 127.000,00 Wykonanie 127 000,00.

3) „Usunięcie awarii pompy ciepła w Wigierskim Parku Narodowym”.

Usunięto awarię pompy ciepła polegającej na wymianie dwóch parowników oraz dwóch kompresorów wraz ze zmianą czynnika chłodniczego. Plan: 44 892,00 Wykonanie: 44 892,00.

4) "Stacja Edukacyjna WIGRY - Muzeum Wigierskiego Parku Narodowego w Starym Folwarku, etap I"

Realizacja projektu Z/2.20/I/1.4/353/05 na podstawie umowy Z/2.20/I/1.4/353/05/U/23/07 zawartej w Białymstoku w dniu 14 czerwca 2007 r. o dofinansowanie zadania w ramach ZPORR 2004-2006, Priorytetu I *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów*, Działanie 1.4 *Rozwój turystyki i kultury*, współfinansowanego ze środków EFRR. W roku 2008 r. zakończono realizację I etapu budowy Muzeum Wigierskiego Parku Narodowego. Nowopowstały obiekt mieści się w odrestaurowanym i zaadaptowanym na cele muzealne budynku dawnej Stacji Hydrobiologicznej w Starym Folwarku. Muzeum pełniąc funkcję ośrodka edukacji środowiskowej służyć ma upowszechnianiu wiedzy na temat różnorodności biologicznej, zagrożeń środowiska przyrodniczego,

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

zasad rozwoju zrównoważonego oraz metod ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych. Projekt był finansowany ze środków budżetu państwa, Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Wartość całego projektu realizowanego w latach 2007-2008 wyniosła 9 342 685,87 zł

4.2. Gospodarstwo pomocnicze

W 2008 roku Wigierski Park Narodowy Gospodarstwo Pomocnicze w Krzywem osiągnęło przychód ze sprzedaży drewna, ryb, licencji wędkarskich, kart wstępu, usług turystycznych i edukacyjnych oraz pozostałej działalności.

Tabela 33. Przychody i rozchody gospodarstwa pomocniczego według typów działalności w 2008 r.

Lp.	Wyszczególnienie działalności	m ³ pozysk. drewna	Przychody w zł. plan wykonanie	m ³ sprzedaż. drewna	Rozchody w zł plan wykonanie
1	2	3	4	5	6
I	Ochrona przyrodniczych i kulturowych				
	zasobów parków narodowych		1 693 000,00		911 000,00
	razem (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)		1 576 022,58		904 482,63
	z tego:				
	1. Ochrona przyrody nieożywionej i gleb				
	2. Ochrona ścisła				
	3. Ochrona ekosystemów wodnych		260 000,00		365 000,00
			264 661,64		363 063,83
	4. Ochrona ekosystemów leśnych		1 415 000,00		427 000,00
	(a+b+c)		1 292 199,18		425 812,91
	a) cięcia przebudowy, pielęgnacyjne	11 587,00	1 415 000,00	11 587,00	405 000,00
	i sanitarne (zagospodarowanie drewna)	9 494,01	1 292 199,18	9 493,01	404 746,30
	b) hodowla lasu				8 000,00
					7 390,53
	c) ochrona ekosystemów leśnych przed czynnikami abiotycznymi i biotycznymi				14 000,00
					13 676,08
	5. Ochrona nieleśnych ekosystemów lądowych				3 000,00
					2 550,17
	6. Ochrona zwierząt		18 000,00		43 000,00
	(a+b+c)		19 161,76		41 756,19
	a) ochrona zwierząt rzadkich		3 000,00		3 000,00
			2 459,02		2 467,16
	b) ochrona zwierzyny łownej		15 000,00		40 000,00

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

			16 702,74		39 289,03
	c) ochrona ptaków				
	7. Ochrona roślin				
	8. Ochrona walorów widokowych (krajobrazu)				10 000,00
					9 374,83
	9. Ochrona dziedzictwa kulturowego i histor.				3 000,00
					2 067,33
	10. Ochrona przed pożarami i szkodnictwem				60 000,00
					59 857,37
II	Działalność naukowo-badawcza, edukacyjna i turytyczna		217 000,00		195 000,00
	razem (1+2+3+4+5)		224 875,19		189 777,36
	z tego:				
	1. Działalność naukowo-badawcza				32 000,00
					31 342,65
	2. Edukacja w zakresie ochr. przyr. i par. nar.		17 000,00		32 000,00
			8 681,24		31 454,56
	3. Wydawnictwa		12 000,00		1 000,00
			11 672,59		39,31
	4. Udostępnianie parku dla turystyki		188 000,00		130 000,00
			204 521,36		126 940,84
	5. Monitoring przyrodniczy i techniczny				
III	Pozostała działalność		327 000,00		881 000,00
	razem (1+2+3+4+5+6+7)		365 838,25		880 838,92
	z tego:				
	1. Plan ochrony i jego rewizja				1 000,00
					884,94
	2. Regulacja stanu posiadania				6 000,00
					5 828,25
	3. Naprawy budynków, budowli i innych środków trwałych				52 000,00
					51 118,89
	4. Remonty dróg parku				
	5. Transport i gospodarka warsztatowa		5 000,00		237 000,00
			5 373,86		254 910,91
	6. Administracja budynków		70 000,00		365 000,00

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

			88 568,62		350 766,95
	7. Inne: dopłaty, amortyzacja		252 000,00		220 000,00
			271 895,77		217 328,98
IV	Koszty zarządu		0,00		250 000,00
	w tym:		3 876,52		234 553,42
	1. Szkolenia zawodowe				1 500,00
					1 048,90
	Ogółem (I+II+III+IV)	11 587,00	2 237 000,00	11 587,00	2 237 000,00
		9 494,01	2 170 612,54	9 493,01	2 209 652,33

4.3. Dochody i wydatki własne

W 2008 r. Wigierski PN otrzymał 305,00 zł darowizn pieniężnych, pochodzących od osób fizycznych i instytucji. Przeznaczone one zostały na wykonanie napisów na znakach informacyjnych. Bank naliczył odsetki w wysokości 0,04 zł.

Tabela 34. Dochody własne Wigierskiego Parku Narodowego w 2008 r.

Dział 925, Rozdział 92501

Lp.	Nazwa Paragrafu	§§	Dochód [tys. zł]
1.	Pozostałe odsetki	0920	0,04
2.	Otrzymane darowizny w postaci pieniężnej	0960	305,00
3.	Stan środków pieniężnych na początek okresu sprawozdawczego		0,86
Razem			305,90

Tabela 35. Wydatki rachunku dochodów własnych w 2008 r.

Dział 925, Rozdział 92501

Lp.	Nazwa Paragrafu	§§	Wydatki [zł]
1.	Zakup usług pozostałych	4300	305,90
Razem			305,90

4.4. Fundusze celowe

Zestawienie zadań finansowanych z NFOŚiGW i innych źródeł w 2008 roku przedstawia załącznik nr 6.

5. INWESTYCJE I REMONTY

Marek Wrona

W 2008 roku Wigierski Park Narodowy zrealizował następujące zadania remontowo-budowlane.

- 1. Wykonanie uziomów instalacji odgromowej, usunięcie usterek instalacji elektrycznej** w osadach: Maćkowa Ruda 54 budynek mieszkalny, maszt radiostacji i budynki gospodarcze; Maćkowa Ruda 55 budynek mieszkalny dwurodzinny i gospodarczy; Maćkowa Ruda 56 budynek mieszkalny dwurodzinny i budynek gospodarczy; Maćkowa Ruda 57 budynek mieszkalny i budynek gospodarczy; Buda Ruska budynek mieszkalny i gospodarczy; Wysoki Most budynek mieszkalny i budynki gospodarcze 2 szt.; Krusznik budynek mieszkalny i gospodarczy; Samle I budynek gospodarczy; Samle II budynek gospodarczy, Sobolewo I budynek mieszkalny i gospodarcze 2 szt.; Sobolewo II gospodarczy 2 szt.; Lipniak budynek gospodarczy z pokojami gościnnymi; Leszczewek budynki gospodarcze 2 szt.; wylęgarnia ryb Tartak 3 budynki; Krzywe obiekt „Dziupla”; Krzywe osada leśniczego budynek mieszkalny; Krzywe osada leśniczego budynek gospodarczy; Krzywe siedziba Dyrekcji Parku i budynek mieszkalny wielorodzinny; Lipowe I maszt radiostacji; Leśniczówka Mikołajewo maszt radiostacji; Czerwony Folwark 8 budynek mieszkalny; Czerwony Folwark 9 budynek mieszkalny; Czerwony Folwark 10 budynek mieszkalny; Mikołajewo-Budzisko budynek mieszkalny; Bryzgiel budynek mieszkalny; Królówek budynek mieszkalny, Czerwony Folwark magazyn ryb; Czerwony Folwark garaż; Gawarzec budynek mieszkalny i gospodarcze. Koszt zadania – 146 000 zł, środki z Budżetu Państwa.
- 2. Wymiana kotłów centralnego ogrzewania** w budynkach mieszkalnych Mikołajewo-Budzisko, Sobolewo 1, Lipniak i Wysoki Most. Koszt 33 tys. zł, środki Gospodarstwa Pomocniczego WPN.
- 3. Ośrodek Edukacji Środowiskowej Słupie:** wykonanie zasilania budynku edukacyjnego w energię elektryczną, koszt 78 000 zł; wykonanie schodów terenowych z betonowych płytek i obrzeży chodnikowych, koszt 4600 zł. Środki z dotacji NFOŚiGW.
- 4. Remonty kapitalne i budowa nowej terenowej infrastruktury turystycznej.** Szczegółowe zestawienie robót z kosztami i źródłami finansowania znajduje się w rozdziale 3.6.2 „Infrastruktura turystyczna i edukacyjna”.
- 5. Budynek dawnej Stacji Hydrobiologicznej w Starym Folwarku** – remont kapitalny, renowacja, modernizacja i adaptacja w celu utworzenia Muzeum Wigier. Obiekt o kubaturze 5877 m³ i pow. całkowitej 1051,23 m². Ściany zewnętrzne oraz fundamenty zostały odsłonięte, osuszone, wzmocnione oraz zaizolowane cieplnie i przeciwwilgociowo. Ze względu na bardzo zły stan budynku wszystkie wewnętrzne elementy konstrukcyjne, tj. ściany nośne i działowe, posadzki, stropy i więźba dachowa zostały rozebrane i zastąpione nowymi. W ramach robót wykończeniowych zainstalowano nowoczesną, posiadającą wysokie parametry izolacyjne i jakościowe, aluminiową stolarkę okienną i drzwiową. W obiekcie założono wszelkie niezbędne instalacje, tj.: elektryczną 230 i 400 V oraz odgromową, instalacje alarmowe - przeciwpożarowe, sygnalizacji napadu i włamania, instalacje wodno-kanalizacyjne. W budynku zainstalowano dwa systemy ogrzewania – tradycyjny grzejnikowy i ogrzewanie gorącym powietrzem. Jako źródło ciepła wykorzystano dwie pompy ciepła, które zasilają zarówno instalację grzejnikową jak i centrale wentylacyjne ogrzewające powietrze, które jest następnie rozprowadzane za pośrednictwem systemu rur do poszczególnych pomieszczeń. Centrale wentylacyjne przystosowane są również do schładzania powietrza za pomocą zimnej wody tłoczony bezpośrednio ze studni głębinowej. Do istniejącej bryły dobudowano pomieszczenie recepcyjne, w

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

którym znalazł się punkt kasowy oraz zaplecze sanitarne wraz z toaletą przystosowaną dla osób niepełnosprawnych. Pomieszczenie wykonano w konstrukcji szkieletu aluminiowego z wypełnieniem panelami szklanymi. Dojście do budynku oraz całe wnętrze pozbawione jest barier architektonicznych utrudniających poruszanie się osób niepełnosprawnych ruchowo, dla umożliwienia komunikacji pomiędzy poziomami zainstalowano dźwig osobowy.

Zagospodarowano również najbliższe otoczenie budynku poprzez wykonanie trawników, drogi dojazdowej oraz chodników z kostki i płyt betonowych. Uzbrojenie terenu obejmuje także wybudowanie stacji transformatorowej wraz z linią zasilającą budynek w energię elektryczną oraz wykonanie przyłączy do wiejskich sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

Koszt robót modernizacyjnych wyniósł:

1. Dla firmy KONS-BUD wykonawcy robót budowlanych 7 475 737,72 zł.
2. Dla firmy Tomas Consulting za nadzór i rozliczenie inwestycji 143 960 zł.
3. Dla firmy Atelier Zetta za sprawowanie nadzoru autorskiego nad realizacją projektu budowlanego 140 300 zł.

Zadanie finansowane było ze środków Unii Europejskiej – ZPORR, Budżetu Państwa i NFOŚiGW.

Wewnątrz wyremontowanego budynku urządzono wystawę i wyposażono w sprzęt niezbędny do obsługi muzeum. Opis wnętrza Muzeum Wigier znajduje się w rozdziale 3.5 „Działalność edukacyjna”.

6. INFORMATYKA

Maciej Łapiński

WPN używa następującego sprzętu komputerowego:

- zestawy komputerowe: 68 szt. (53 stacjonarnych i 15 przenośnych);
- drukarki: 43 szt. (z czego 28 atramentowe, 2 igłowe, 13 laserowych);
- plotery: 2 szt.;
- skanery: 6 szt.;

Park używa następującego oprogramowania:

- systemy operacyjne MS Win 2003 Serwer – 1 szt., MS Win98 – 26 szt., MS WinXP – 28 szt., MS Win2000 – 10 szt.;
- oprogramowanie biurowe: MS Office 2007 – 7 szt., MS Office 2003 Prof. – 11 szt., MS Office XP Stand – 12 szt., MS Office XP Prof. – 18 szt., MS Office 97 Prof. – 4 szt., MS Office 7.0 Prof. – 7 szt.;
- oprogramowanie graficzne: Corel 10 – 3 szt., Corel Clasic – 5 szt., Corel 9 PL – 5 szt., Corel 11 PL – 10 szt.; Adobe CS 2 – 1 szt., Adobe PC 11 CE – 1 szt., Adobe Photoshop CS 2 – 1 szt.;
- oprogramowanie baz danych i GIS: ArcView 9.2 – 2 szt., Mapinfo 9.2 – 5 szt., GeoMedia – 1 szt., MS Acces – 59 szt. (w ramach MS Office Prof.);
- oprogramowanie antywirusowe: Kaspersky Anti Virus
- system informacji prawnej LEX - 1 szt.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

WPN jest wyposażony w sieć komputerową o topologii gwiazdy, serwer MS Win 2003 SERWER i 41 stanowisk w sieci. Park ma dostęp do usług internetowych poprzez łącze DSL500, obsługiwane przez TP SA.

Park użytkuje dwa systemy bankowości elektronicznej (NBP i Kredyt Bank).

Park wykorzystuje następujące media elektroniczne do świadczenia usług informacyjnych dla społeczeństwa:

- Strona WWW Parku – zawiera wiadomości ogólne, o edukacji środowiskowej, informacji turystycznej, przewodniki, aktualności, ogłoszenia i galerię zdjęć;
- BIP WPN – strona internetowa zawierająca informacje publiczne: struktura organizacyjna parku, podstawy prawne funkcjonowania parku, zarządzenia i decyzje, ogłoszenia o przetargach itp.;
- Strona WWW – “Kwartalnik Wigry” jest wersją elektroniczną czasopisma o parku;
- Internet – wydzielone stanowisko komputerowe w Punkcie Informacji Turystycznej zapewnia dostęp do Internetu dla turystów (dostępne w godzinach pracy parku).

7. ANALIZA STANU BHP

Wojciech Kamiński

1. Struktura zatrudnienia

Przeciętna liczba zatrudnionych w WPN w 2008 roku wynosiła 88 osób, w tym:

- a. Wigierski Park Narodowy - Gospodarstwo Pomocnicze – 22 osoby,
- b. Wigierski Park Narodowy – 66 osób.

2. Wypadki przy pracy

Nie zarejestrowano.

3. Choroby zawodowe

Nie stwierdzono.

4. Zagrożenia czynnikami szkodliwymi, stan na 31.12.2008 r.

Stały kontakt z wodą mają 4 osoby – rybacy jeziorowi.

Poza wymienionymi wyżej występują również zagrożenia spowodowane przez:

- a. odczynniki chemiczne i trucizny (7 osób) – 2 pracowników laboratorium, 4 pracowników wylęgarni, 1 pracownik obsługi ośrodka rehabilitacji zwierząt;
- b. hałas i wibracje (2 osoby) – operatorzy ciągnika.

Przeprowadzone badania natężenia czynników szkodliwych (hałasu i wibracji) nie wykazały przekroczenia obowiązujących normatywów. W przypadku stężenia czynników chemicznych nie zachodziła potrzeba wykonywania pomiarów. Ryzyko związane z występowaniem czynników chemicznych oceniono jako

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

„małe”, nie wymagające podejmowania dodatkowych działań, poza standartowymi czynnościami profilaktycznymi, jak stosowanie odzieży ochronnej i zachowanie szczególnej ostrożności podczas wykonywania pracy.

5. Zagrożenie czynnikami biologicznymi w środowisku pracy

W wyniku przeprowadzonej w WPN w 2005 r. oceny zagrożenia pracowników czynnikami biologicznymi stwierdzono występowanie dwóch czynników zaliczonych do “3” (wysokiej) grupy zagrożenia (stan na 31.12.2008 r.):

- a. wirus wścieklizny (2 osoby) – Ośrodek Rehabilitacji Zwierząt w Maćkowej Rudzie,
- b. wirus kleszczowego zapalenia mózgu – wariant środkowoeuropejski (64 osoby, w tym 10 zatrudnionych w WPN-GP) – pracownicy wykonujący czynności służbowe w terenie leśnym i przyleśnym.

6. Kontrole

6.1 Kontrole zewnętrzne

W analizowanym okresie przeprowadzona została 1 kontrola przez jednostkę zewnętrzną – Powiatową Stację Sanitarno - Epidemiologiczną w Suwałkach. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

6.2 Kontrole wewnętrzne

W 2008 roku pracownik służby bhp w WPN Wojciech Kamiński przeprowadził 2 kontrole stanowisk pracy w WPN i WPN-GP:

- a. kontrola warunków pracy na stanowisku rybak jeziorowy. W wyniku kontroli wymieniono pracownikom indywidualne środki ochrony (kamizelki ratunkowe),
- b. kontrola natężenia oświetlenia na stanowiskach biurowych. Usuwanie nieprawidłowości związanych z niewłaściwym oświetleniem stanowisk pracy zostanie przeprowadzone w 2009 roku.

7. Szkolenia

W analizowanym okresie przeprowadzono szkolenia:

- a. z zakresu ratowania tonących (rybacy),
- b. podstawowe bhp i p-poż. dla nowozatrudnionych pracowników,
- c. okresowe bhp i p-poż. dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych, administracyjno-biurowych i osób kierujących pracownikami.

8. Profilaktyka

W związku z istniejącymi zagrożeniami pracowników ze strony czynników szkodliwych i niebezpiecznych, w WPN i WPN-GP prowadzone były następujące działania profilaktyczne w celu ograniczenia stopnia zagrożenia:

- a. wydawanie posiłków profilaktycznych pracownikom uprawnionym do ich otrzymywania,

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

- b. dostarczanie napojów chłodzących w okresie letnim oraz napojów ciepłych w okresie zimowym (pracownicy przygotowują posiłki i ciepłe napoje we własnym zakresie z dostarczonych przez zakład produktów),
- c. wydawanie według bieżących potrzeb odzieży ochronnej i roboczej oraz obuwia roboczego,
- d. wydawanie pracownikom środków czystości oraz wypłacanie ekwiwalentu za pranie odzieży,
- e. prowadzenie badań lekarskich,
- f. prowadzenie szczepień ochronnych przeciwko kleszczowemu zapaleniu mózgu i wścieklicznie (dotyczy osób narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne zaliczone do 3 grupy zagrożenia).

9. Inne działania

- a. Na zlecenie gospodarstwa pomocniczego Laboratorium Higieny Pracy „Pryzmat” wykonało w 2008 r. pomiary natężenia wibracji i hałasu w użytkowanych ciągnikach rolniczych. W wyniku pomiarów nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych norm.
- b. Przeprowadzono ocenę ryzyka zawodowego na wszystkich stanowiskach w WPN i WPN-GP.

10. Plan działań w zakresie bhp w 2009 roku

W 2009 roku planuje się realizację obowiązków pracodawcy w następującym zakresie:

- prace modernizacyjne, związane z dostosowaniem oświetlenia biurowych stanowisk pracy do obowiązujących norm,
- wyznaczenie pracowników odpowiedzialnych za: udzielanie pierwszej pomocy, organizację ochrony przeciwpożarowej, przeprowadzania ewakuacji,
- aktualizacja szczegółowych programów szkolenia z zakresu bhp i p-poż (instruktażu stanowiskowego),
- wydawanie odzieży roboczej oraz środków ochrony indywidualnej,
- szkolenie okresowe z zakresu bhp i p-poż.,
- badania profilaktyczne pracowników,
- szczepienia ochronne przeciwko KZM,
- badania kontrolne pracowników zagrożonych w kierunku wykrycia boreliozy,
- wydawanie posiłków profilaktycznych uprawnionym pracownikom,
- prowadzenie badań czynników szkodliwych (NDN) na stanowisku operatora ciągnika,
- kontrole warunków pracy na stanowiskach.

8. RADA NAUKOWA WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO

Anna Krzysztofiak

W roku 2008 odbyły się dwa posiedzenia Rady Naukowej WPN.

Pierwsze posiedzenie odbyło się 13 maja. Wzięło w nim udział 12 członków rady oraz 7 pracowników parku. Na początku prof. dr hab. B. Poskrobko poinformował obecnych o powołaniu dr inż. Jacka Łozińskiego na stanowisko dyrektora parku. Zebrani pogratulowali nowemu dyrektorowi nominacji. Następnie przedstawiono założenia projektu „Ochrona siedlisk i gatunków w Ostoi Wigierskiej – Specjalnym Obszarze Ochrony Siedlisk PLH 20004”. Projekt miał być złożony do Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Po dyskusji Rada Naukowa Wigierskiego Parku Narodowego poparła przedstawione założenia projektu. W drugiej części obrad mgr I. Borkowska przedstawiła prezentację multimedialną, zawierającą scenariusze wystaw w Stacji Edukacyjnej Wigry w Starym Folwarku. Projekt wystaw obejmuje 2 piętra budynku i zakłada kilka działów tematycznych: historycznych, związanych z jeziorem Wigry i dotyczącym jego biologii. W dalszej kolejności prelegentka omówiła szczegółowo poszczególne scenariusze wszystkich wystaw w przyszłym muzeum. Rada Naukowa Wigierskiego Parku Narodowego z zainteresowaniem wysłuchiwała informacji o scenariuszach wystaw w Stacji Edukacyjnej Wigry – Muzeum WPN.

Drugie posiedzenie RN WPN odbyło się 29 września. Wzięło w nim udział 10 członków rady oraz 7 pracowników parku. Na początku Dyr. Z. Bogusławski przypomniał w skrócie najważniejsze założenia projektu planów działań ochronnych na rok 2009. Rada Naukowa Wigierskiego Parku Narodowego, po zapoznaniu się z treścią projektu zadań ochronnych w Wigierskim Parku Narodowym na rok 2009, pozytywnie zaopiniowała treść tego planu. W przeprowadzonym głosowaniu wszyscy członkowie rady opowiedzieli się za przyjęciem uchwały. Ponadto Rada Naukowa Wigierskiego Parku Narodowego poparła stanowisko dyrektora parku w sprawie kormorana, uważając za konieczne zredukowanie liczebności tego gatunku ptaka. Wywiera on bowiem niekorzystny wpływ na ekosystemy wodne parku, przyspieszając gwałtownie eutrofizację jezior i zaburzając proporcje w ichtiofaunie. Obie uchwały zostały przyjęte jednogłośnie. Następnie dr L. Krzysztofiak przedstawił informacje o projektach przygotowywanych do realizacji na terenie parku na rok 2009. Najszerszy zasięg posiada projekt dotyczący poprawy komunikacji między polskimi parkami narodowymi, złożony do PO Infrastruktura i Środowisko. Drugi projekt, złożony do tego samego źródła finansowania, dotyczy czynnej ochrony jeziora Wigry, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów i gatunków objętych siecią Natura 2000. Część środków na konferencję, przewidzianą w tym projekcie, pokryje NFOŚiGW, który zatwierdził właśnie złożony wcześniej projekt edukacyjny. Wkrótce też podpisana zostanie umowa z EkoFunduszem na aplikację dotyczącą czynnej ochrony gatunków w WPN. Rada Naukowa Wigierskiego Parku Narodowego przyjęła do wiadomości informacje na temat projektów przygotowanych przez pracownię naukowo-edukacyjną na rok 2009, gratulując jednocześnie szerokiej, twórczej wizji czynnej ochrony przyrody parku. Na koniec Dyr. J. Łoziński przedstawił przygotowania do obchodów 20-lecia WPN.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1,

Zestawienie powierzchni według kategorii użytkowania w 2008 r. (stan na 31 grudnia 2008 roku zgodnie ze sprawozdaniem do GUS)

Lp.	Wyszczególnienie	Własność Skarbu Państwa		Inna własność		Razem	%
		w zarządzie parku	w innym zarządzie ^x	prywatna	pozostałe		
1.	Powierzchnia ogółem	12 337,0	5,6	2453,0	203,9	14 999,5	100
2.	Grunty leśne ogółem	9 020,9		374,2	15,3	9 410,4	62,
	w tym niezalesione	47,0				47,0	
3.	Grunty rolne ogółem	302,2		1931,2	66,3	2 299,7	15,
	w tym do zalesienia						
4.	Grunty orne ogółem	188,3		1535,4	39,6	1763,3	11,
	w tym na cele parku	26,0					
	Użytkowane	103,3					
	Nie użytkowane	85,0					
	Wydzierżawione	77,3					
5.	Łąki i pastwiska ogółem	113,9		395,8	26,7	536,4	3,6
	w tym na cele parku	11,2					
	Użytkowane	35,5					
	Nie użytkowane	78,4					
	Wydzierżawione	24,3					
6.	Wody ogółem	2805,6		-	-	2 805,6	18,
7.	Grunty zadrzewione i zakrzaczone	0,5		7,3	0,9	8,7	0,1
8.	Użytki ekologiczne	-		-	-	-	-
9.	Nie użytki	180,2		133,3	5,1	318,6	2,1
10.	Tereny pozostałe	27,6	5,6	7,0	116,3	156,5	1,1

^x – w zarządzie Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych

Sporządziła Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Tabela 1a.

Podział administracyjny Wigierskiego Parku Narodowego i zatrudnienie w 2008 r.

Lp.	Obręb Ochronny	Obwód Ochronny	Pow. w ha	Pow. ochrony ścisłej	Liczba zatrudnionych	Stanowisko	Wykształcenie	Liczba lat pracy / w tym w Parku
1	WIGRY	Lipniak	923	70	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	23/20, 13/12
		Krzywe	974	38	3	Leśniczy, 2 podleśniczych	średnie leśne	30/20, 35/16, 20/17
		Leszczewek	870	56	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	20/20, 22/20
		Gawarzec	906	48	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	14/11, 14/13
		Słupie	980	56	2	Leśniczy, podleśniczy,	wyższe leśne, średnie leśne,	14/13, 16/16
2	M. RUDA	Powały	599	-	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	35/20, 23/20
		Krusznik	1098	40	2	Leśniczy, podleśniczy	wyższe leśne	5/5, 22/15
		Mikołajewo	1117	37	2	Leśniczy, podleśniczy	wyższe leśne, średnie leśne	9/8, 42/20
		Lipowe	1012	25	2	Leśniczy, robotnik gospodarczy	średnie leśne, podstawowe	30/22, 34/20
		Wysoki Most	1129	20	2	Leśniczy, podleśniczy	wyższe leśne, średnie leśne	17/17, 35/20
3.	Wydzielony Wodny Obwód Ochronny WIGRY		2696	233	2	Konserwator, st. Strażnik	wyższe rybackie	15/15, 15/14
Ogółem:			12.304	623	23	<i>Sporządziły Dorota Zaborowska i Anna Narkiewicz</i>		

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Załącznik 2.

Zestawienie powierzchni według kategorii ochronności (stan na 31 grudnia 2008 roku)

Lp.	Wyszczególnienie	Własność Skarbu Państwa		Inna własność		Razem	%
		w zarządzie parku	w innym zarządzie	prywatna	pozostała		
1.	Powierzchnia ogółem	12337,0	5,6	2 453,0	203,9	14999,5	100,0
2.	Powierzchnia objęta ochroną ścisłą	623,2	-	-	-	623,2	4,2
	w tym leśna	283,0	-	-	-	283,0	
3.	Powierzchnia objęta ochroną częściową	11445,6	-	-	-	11445,6	76,3
	w tym leśna	8709,5	-	-	-	8 709,5	
4.	Powierzchnia objęta ochroną krajobrazową	268,2	5,6	2453,0	203,9	2930,7	19,5
	w tym leśna	28,4	-	374,2	15,3	417,9	

Sporządziła Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Załącznik 3.

Zestawienie powierzchni wg województw i gmin (stan na 31 grudnia 2008 roku) [ha]

wojew. podlaskie, gmina	Ogółem	Własność Skarbu Państwa											Inna własność												
		w zarządzie parku						w innym zarządzie					prywatna						pozostałe						
		razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe	razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe	razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe	razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe
Suwałki	7 946,9	6675,6	4108,5	164,8	2294,0	105,9	2,4	3,6					3,6	1142,3	174,8	917,8		42,3	7,4	125,4	9,3	55,7		4,9	55,5
Krasnopol	1 445,9	801,7	700,9	53,4	37,0	6,4	4,0	1,7					1,7	624,6	102,5	454,4		61,1	6,6	17,9	0,1	2,4			15,4
Nowinka	1 826,4	1173,9	654,6	22,6	449,0	41,3	6,4							610,2	84,9	500,9		24,1	0,3	42,3	5,9	7,9		0,2	28,3
Giby	3 780,3	3685,8	3556,9	61,4	25,6	26,6	15,3	0,3					0,3	75,9	12,0	58,1		5,8		18,3		0,3			18,0
Ogółem	14 999,5	12 337,0	9020,9	302,2	2805,6	180,2	28,1	5,6					5,6	2453,0	374,2	1931,2		133,3	14,3	203,9	15,3	66,3		5,1	117,2

Sporządziła Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Załącznik. 4.

Działalność edukacyjna w 2008 roku

Tabela. 4a.

Edukacja w 2008 r.

Lp.	Park Narodowy	Muzeum (liczba zwiedzających)	Liczba ścieżek edukacyjnych	Biblioteka (liczba pozycji)	Ośrodek Edukacyjny (dotyczy wyłącznie wyodrębnionych)
					Rok utworzenia
1.	Wigierski	Brak muzeum	6	3715	Ośrodek Edukacji Środowiskowej – od roku 1995

Sporządziły Katarzyna Łukowska, Aleksandra Mackiewicz

Tabela 4b.

Tematy imprez edukacyjnych w 2008 r.

Lp.	Temat	Liczba imprez (zajęć) spotkań	Liczba uczestników
1.	Zajęcia w OeŚ, na ścieżkach edukacyjnych WPN, w siedzibie WPN	59	1500
2.	Zajęcia i prelekcje prowadzone w szkołach	30	800
3.	Koło ekologiczne „Wigierski Tropiciel”	9	10
4.	Zajęcia z regionalizmu	15	310
5.	Dzień Ziemi w WPN	1	500
6.	Dzień Ziemi na Polach Mokotowskich	1	2500 ¹
7.	Majówka przy Domu Pracy twórczej w Wigrach – organizacja i obsługa stoiska, prowadzenie gier i zabaw	2	100
8.	Jarmark Wigierski – organizacja i obsługa stoiska, prowadzenie gier i zabaw	2	150
9.	Konkurs ekologiczny “Nasze działania na rzecz Ziemi – czyli ekozespoły w naszej szkole”	1	150
10.	Konkurs „Bioróżnorodność i formy ochrony przyrody w Polsce”	5	235
11.	Warsztaty dla nauczycieli pt. „Znam i chronię”	2	40
12.	Piknik Ekologiczny w Przedszkolu Nr 3 w Suwałkach	1	50
13.	Akcja „Sprzątanie Świata”	1	600
14.	Święto Siei	1	50
15.	Inne wydarzenia (m.in. regaty, stoiska WPN, etc)	15	2000
		Razem	8995

¹ Liczba osób, które odwiedziły stoisko WPN

Sporządziła Joanna Adamczewska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Tabela 4c.

Wydawnictwa edukacyjne, popularno-naukowe i naukowe własne w 2008 r.

Lp.	Tytuł	Autor	Nakład [szt.]
1.	Broszura „Wśród lasów i jezior”	Redakcja: J. Adamczewska	2000
2.	Zestaw broszur informacyjnych do wystaw w Muzeum Wigier, 4 wersje językowe: Wigierski Park Narodowy – kraina jezior Stacja Hydrobiologiczna na Wigrach Zrozumieć lodowce Kształtowanie się krajobrazu nad Wigrami Wigierski Park Narodowy – osady dennego jezior Wigierski Park Narodowy - plankton Wigierski Park Narodowy - ryby Wigierski Park Narodowy - bobry Wigierski Park Narodowy - lasy Wigierski Park Narodowy - ptaki	Zespół	17 000 kompletów

Sporządzili Joanna Adamczewska

Tabela 4d.

Wystawy stałe i czasowe w 2008 r.

Lp.	Tytuł i miejsce wystawy	Stała/ czasowa	Liczba zwiedzających
1.	„Nad Wigrami” w Krzywem	Stała	
2.	„Ocalić od zapomnienia” wystawa etnograficzna w Krzywem	Stała	
3.	„Historia i tradycje rybołówstwa nad Wigrami” w Czerwonym Folwarku	Stała	Około 2000 osób
4.	„Nadwigierskie militaria” w Czerwonym Folwarku	Czasowa	Około 200 osób
5.	Wystawy pokonkursowe i powarsztatowe w holu budynku dyrekcji WPN w Krzywem: „Wśród lasów i jezior”, Poznajemy sejneńską Amazonię, Letnia Akademia Przyrody	Czasowe	Około 10000 osób

Tabela 4e.

Ceny kart wstępu w 2008 r.

Park	Wystawy stałe	Ośrodek edukacyjny	Inne
Cena karty (N/U)	Cena biletu (N/U)	Cena biletu (N/U)	Cena biletu (N/U)
1-dniowa 3zł / 1,5zł 1-tygodniowa 10zł/5zł 2-tygodn. 20zł/10 zł	Odwiedzający powinni wykupić kartę wstępu do WPN. Ceny jak obok.	Zajęcia w Ośrodku – 6 zł od osoby	Karta wstępu dla załóg jednostek żaglowych 30 – 80 zł zależnie od terminu ważności i typu jednostki (odkryta lub kabinowa)

Sporządziła Barbara Perkowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Załącznik 5.

Działalność naukowa parku w 2008 r.

Tabela 5a.

Wykaz projektów naukowo-badawczych realizowanych siłami parku w 2008 r.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Lp.	Tytuł projektu *	Kierownik i wykonawcy	Instytucje spoza parku biorące udział w realizacji projektu	Czas trwania projektu	Źródła finans.
1.	<u>Wybrane elementy ekologii i biologii miodokwiatu krzyżowego <i>Herminium monorchis</i> i kukuczki kapturkowej <i>Neotianthe cuculata</i></u>	M. Romański		2003-2010	WPN
2.	Badania rozmieszczenia i liczebności gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową oraz Europejską Siecią Ekologiczną NATURA 2000	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak M. Romański		1996-2009	WPN
3.	Badania fauny mrówek <i>Formicidae</i> WPN	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak		2005-2007	WPN
4.	<u>Strategia rozwoju populacji mszarnika jutta <i>Oeneis jutta</i> w północno-wschodniej Polsce i perspektywy ochrony w Wigierskim Parku Narodowym</u>	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak M. Romański	Uniwersytet Gdański, Biebrzański Park Narodowy	2006-2009	WPN, Ministerstwo NiSW
5.	Zróżnicowanie genetyczne, morfologiczne i preferencji ekologicznych dwóch bliźniaczych gatunków <i>Lasius niger</i> (L.) i <i>L. platythorax</i> Seifert (Hymenoptera, Formicidae)	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak	Uniwersytet Gdański,	2007-2009	WPN
6.	<u>Badania grzybów, śluzowców i mszaków Wigierskiego Parku Narodowego</u>	M. Romański L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak	Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet w Ostrawie	2008-2010	CKPŚ, Stowarzyszenie „Człowiek i Przyroda”
7.	<u>Badania rozmieszczenia obcych gatunków roślin na terenie WPN oraz zagrożeń, jakie stanowią dla rodzimej przyrody</u>	M. Romański L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak	Uniwersytet Wrocławski	2007-2010	EkoFundusz , GEF, Stowarzyszenie „Człowiek i Przyroda”

podkreślenie oznacza, że fundusze na finansowanie projektów naukowych zdobyli pracownicy naukowci WPN

Sporządziła Anna Krzysztofiak

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Tabela 5b.

Wykaz projektów naukowo-badawczych realizowanych przez instytucje zewnętrzne w 2008 r.

Lp.	Tytuł projektu	Instytucje realizujące projekt	Kierownik Projektu	Współwykonawcy z parku	Czas trwania Projektu
1.	Osady jeziora Wigry	Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie	Prof. Jacek Rutkowski	Lech Krzysztofiak	1998-2009
2.	Badania torfowisk WPN	Akademia Świętokrzyska	Prof. Sławomir Żurek	Lech Krzysztofiak	2004-2008
3.	Rozwój doliny Czarnej Hańczy w strefie ujścia do jeziora Wigry	AGH Kraków	Prof. dr hab. Jacek Rutkowski	L. Krzysztofiak	2007-2009
4.	Ocena elementów typologicznych siedlisk zniekształconych i zdegradowanych w aspekcie przywrócenia zgodności biocenozy z biotopem	IBL Warszawa			Stałe powierzchnie badawcze
5.	Flora Oedogoniales jezior WPN	Instytut Botaniki UW,	Agnieszka Krzyk		2001 - 2009
6.	Badania torfowisk	Warszawa	Prof. Sławomir Żurek		2004 2008
7	Różnorodność genetyczna gatunków z rodziny Orchidaceae jako miara ich potencjału ewolucyjnego i podstawa działań konserwatorskich,	Uniwersytet w Białymstoku	Izabela Tatałaj Adam Hermaniuk		2001
8	Badania nad storczykami,	Uniwersytet w Białymstoku	Adam Hermaniuk		2006
9.	Badania glonów,	Uniwersytet Warszawski	Hanna Szymańska		2006
10.	Odłowy drobnych ssaków,	Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża	Magdalena Niedziałkowska		2006
11.	Badania porostów	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski Olsztyn,	Anna Zalewska		2006
12.	Badania Jeziora Pietronaję	U. im. A. Mickiewicza w Poznaniu	prof. M. Stankowski		2006
13.	Badania ryb i raków	Instytut Rybactwa Śródlądowego Giżycko,	Tadeusz Krzywosz		2006

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

14	Badania płazów	Uniwersytet Łódzki,	Dr Mariusz Głubowski		2006
15	Badania chruścików występujących na terenie WPN	Katedra Zoologii Doświadczalnej Biologii Ewolucyjnej Uniwersytet Łódzki,	Dr Janusz Majecki		2006
16	Badania jeziora. Białego		Maciej Wódkiewicz		2006
17	Badanie zooplanktonu	PAN Warszawa	Maria Hołdyńska		2006
18	Badania nad fauną Kuczmanów	Uniwersytet Gdański,	Patrycja Dominiak		2005
19	Badania i pomiary hydrogeologiczne	AGH,	Mgr Justyna Niewiarowicz		2006
20	Mikrosporogeneza i rozwój pyłku u bagnicy torfowej	Zakład Botaniki, Inst. Biologii Uniwersytet w Białymstoku.	dr Joanna Leśniewska		2008
21	Badania fizykochemiczne J. Wigry	Instytut Nauk Geologicznych PAN,	mgr Anna Paprocka		2008

Sporządziła Anna Krzysztofiak

Tabela 5c.

Spis publikacji naukowych, popularno-naukowych i edukacyjnych opublikowanych i złożonych do druku przez pracowników parku (samodzielnie bądź w charakterze współautorów) w 2008 r.

Lp.	Autor (autorzy)	Rok	Tytuł publikacji	Czasopismo	Strony
1.	Rutkowski J., Prosowicz D., Aleksander-Kwarczak U., Krzysztofiak L.	2008	Profundal sediments of Wigry lake (NE Poland).	Anthropogenic and Natural Transformations of Lakes, 2, Gdańsk	
2.	Rutkowski J., Aleksander-Kwarczak U., Prosowicz D., Żurek S., Piotrowska N., Krzysztofiak L.	2008	On Paleo-Wigry lake (NE Poland) and its sediments covered contemporary by peats	Anthropogenic and Natural Transformations of Lakes, 2, Gdańsk	
3.	Krzysztofiak L., Krzysztofiak A.	2008	Czynna ochrona zagrożonych gatunków roślin i zwierząt w Wigierskim Parku Narodowym	LOP, Warszawa	2-5
4.	A. Krzysztofiak	2008	Tajemniczy świat mrówek	Jaćwież	

Sporządzili Lech Krzysztofiak

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Tabela 5d.

Wykaz konferencji i seminariów naukowych zorganizowanych przez park (lub na terenie parku przez instytucje zewnętrzne) w 2008 r.

Brak.

Tabela 5e.

Wykaz konferencji, seminariów i szkoleń, w których wzięli udział pracownicy parku w 2008 r.

Lp.	Tytuł	Organizator	Kraj, miejsce, termin	Kto był ?
1.	Motyle ekosystemów bagiennych – 15 lat Biebrzańskiego Parku Narodowego	Biebrzański Park Narodowy	Polska Osowiec 12-13.09.2008	Anna Krzysztofiak, Lech Krzysztofiak
2.	Symposium ZMSP	Stacja Bazowa Szymbark ZMSP	Polska Szymbark 14-16.05.2008	Anna Krzysztofiak, Lech Krzysztofiak
3.	Szkoła monitoringu	Stacja Bazowa Św. Krzyż ZMSP	Polska, Mąhocice Kapitulne 6-9.10.2008	Lech Krzysztofiak
4.	Konferencja LOP-u	LOP	Polska, Warszawa 15.03.2008	Anna Krzysztofiak, Lech Krzysztofiak
5.	Ochrona przyrody ponad granicami	Park Krajobrazowy Puszczy Rominckiej	Polska, Gołdap 27.05.2008	Anna Krzysztofiak, Lech Krzysztofiak
6.	Kompromis podstawą zrównoważonego rozwoju - blaski i cienie energii odnawialnej ze szczególnym uwzględnieniem problemów wynikających z lokalizacji elektrowni wiatrowych	Park Krajobrazowy Puszczy Rominckiej, EkoFundusz	Polska, Gołdap 28-29.05.2008	Anna Krzysztofiak, Lech Krzysztofiak
7.	Konferencja Garmina	Garmin	Polska, Warszawa 666.08.2008	Lech Krzysztofiak
8.	Konferencja na Litwie	Park Krajobrazowy Puszczy Rominckiej, EkoFundusz	Litwa, Wisztyniec 11-12.12.2008	Anna Krzysztofiak, Lech Krzysztofiak
9.	Pierwsza międzynarodowa konferencja bartnicza „Bartnictwo – odrodzenie staropolskiej tradycji”.	LKP „Lasy Spalskie”	Polska, Spała 27- 28.08.08	Jacek Adamczewski
10.	Konferencja „Edukacja na terenach chronionych”. Referat: „Budowanie akceptacji społecznej dla form i metod ochrony przyrody - 20 lat doświadczeń Wigierskiego Parku Narodowego”	Kampinoski Park Narodowy	Kampinoski Park Narodowy, Izabelin, 20-21 listopada	Elżbieta Perkowska

Sporządzili J. Borejszo, Lech Krzysztofiak

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Tabela 5f.

Zakres monitoringu środowiska w 2008 r.

Monitorowane parametry	Od kiedy	Z jaką częstotliw.	Osoba (instytucja) odpowiedzialna.	Źródła finans.
Meteorologia: kierunek wiatru, prędkość wiatru, temperatura powietrza, temperatura powietrza nad gruntem (5 cm), temperatura gruntu (5, 20, 50, 100 cm), wysokość opadu, wilgotność powietrza, usłonecznienie, promieniowanie, grubość pokrywy śnieżnej.	2002	Pomiary automatyczne	L. Krzysztofiak	NFOŚiGW, WPN
Chemizm powietrza atmosferycznego: stężenie dwutlenku siarki w powietrzu, stężenie dwutlenku azotu w powietrzu.	2002	Co miesiąc	J. Danilewicz	NFOŚiGW, WPN
Chemizm opadów atmosferycznych: objętość opadu, przewodność elektrolit., odczyn pH, fosfor fosforanowy, chlorki, siarka siarczanowa, azot azotanowy, azot amonowy, sód, potas, wapń, magnez.	1995	Co tydzień	J. Danilewicz	NFOŚiGW, WPN
Chemizm opadu podokapowego: objętość wody, przewodność elektrolit., odczyn pH, fosfor fosforanowy, chlorki, siarka siarczanowa, azot azotanowy, azot amonowy, sód, potas, wapń, magnez.	1995	Co miesiąc	J. Danilewicz	NFOŚiGW, WPN
Chemizm spływu po pniach: objętość wody, przewodność elektrolit., odczyn pH, fosfor fosforanowy, chlorki, siarka siarczanowa, azot azotanowy, azot amonowy, sód, potas, wapń, magnez.	1995	Co miesiąc	J. Danilewicz	NFOŚiGW, WPN
Chemizm roztworów glebowych: objętość wody, przewodność elektrolityczna, odczyn (pH), siarka siarczanowa, azot azotanowy, azot amonowy, fosfor ogólny, chlorki, sód, potas, twardość ogólna, wapń, zasadowość, żelazo, mangan, glin ruchomy.	2004	Co miesiąc	J. Danilewicz	NFOŚiGW, WPN
Metale ciężkie i siarka w <i>Hypogymnia physodes</i> - stężenia Pb, Cd, Cu i Zn; - stężenia S.	1999	Co 2 lata	L. Krzysztofiak	NFOŚiGW, WPN
Wody podziemne: temperatura wody, przewodność elektrolit., odczyn pH, sód, potas, wapń, magnez, mangan, zasadowość, chlorki, siarka siarczanowa, azot azotanowy, żelazo, azot amonowy, fosfor ogólny, BZT ₅ , O ₂ .	1995	4 razy w roku	A. Mackiewicz	NFOŚiGW, WPN
Wody powierzchniowe – rzeki: stan wody, prędkość przepływu, temperatura wody, przewodność elektrolit., odczyn pH, zawiesina ogólna, sód, potas, wapń, magnez, zasadowość, chlorki, siarka siarczanowa, azot azotanowy, azot	1994	Co miesiąc	A. Mackiewicz	NFOŚiGW, WPN

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

amonowy, fosfor ogólny, BZT5, O ₂ .				
Chemizm opadu organicznego: opad organiczny (masa świeża), opad organiczny (masa sucha), siarka ogólna, azot ogólny, fosfor ogólny, wapń, magnez, sód, potas.	2005	Co miesiąc	A. Mackiewicz	WPN

Sporządził Lech Krzysztofiak

Tabela 5f.

Zakres monitoringu przyrodniczego w 2008 r.

Monitorowane obiekty	Od kiedy	Z jaką częstotliwością	Osoba (instytucja) odpowiedzialna	Źródła finansowania
Flora i roślinność zlewni: skład gatunkowy, zdrowotność, rozmieszczenie	1999	Cały sezon wegetacyjny	M. Romański	WPN
Struktura i dynamika szaty roślinnej na powierzchniach stałych: skład gatunkowy, żywotność, pierśnica drzew, wysokość drzew, pokrycie warstwy.	1998	Co 5 lat	M. Romański	WPN
Epifity nadrzewne - skład gatunkowy porostów, powierzchnia plech i ich zdrowotność	2007	1/rok	A. Krzysztofiak	WPN
Fauna epigeiczna: struktura troficzna, struktura dominacji, aktywność.	2004	1/m-c w sezonie wegetacyjnym (V-IX)	A. Krzysztofiak	WPN

Sporządził Lech Krzysztofiak

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Załącznik 6.

Zestawienie zadań finansowanych z NFOŚiGW i innych źródeł w 2008 r. [zł]

Nazwa zadania	Źródło finans.	Nr i data zawarcia umowy będącej podstawą realizacji zadania	Limit wydatków na realizację zadania wg umowy	Wykonanie od początku realizacji zadania do 31.XII.2007	Wykonanie w 2008 r.	Planowane wydatki do poniesienia w 2009 r.	Czy realizacja zadania jest zakończona (TAK/NIE)	Zakres rzeczowy dotychczas zrealizowanych zadań ze środków pochodzących z podpisanej umowy
1	2	3	4	5	6	7	8	9
"Strategia rozwoju populacji mszarnika jutta <i>Oeneis jutta</i> w północno-wschodniej Polsce i perspektywy ochrony w WPN"	Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (KBN)	0714/PO1/2006/30 z dnia 01.06.2006r.	124 070,00	90 125,56	16 721,44	17 223,00	NIE	zakup aparatury naukowo - badawczej, prace terenowe (inventaryzacja stanowisk mszarnika jutta, opis jego środowiska, pobranie materiału do prób)
Ochrona rzadkich i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt przed ekspansją obcych gatunków w Wigierskim Parku Narodowym	Fundacja EkoFundusz w Warszawie	1284/429/IV/06 z dnia 14-02-2007	52 382,00	42 266,98	9 769,00	0,00	TAK	likwidacja barszczu mantegazyjskiego, usługa transportowa, prace ziemne, głęboka orka, wapnowanie gleby, karczowanie roślin
"Czynna ochrona zespołów ryb w ekosystemach wodnych Wigierskiego Parku Narodowego w roku 2007"	NFOŚiGW w Warszawie	182/2007/Wn50/OP-WK/D z dnia 24-08-2007	64 000,00	33 712,88	29 559,82	0,00	TAK	zakup narybku siei, zestawu regeneracyjnego sondy tlenowej, impregnatu, granulatu do złoża szafkowego i fluidalnego
"Ochrona walorów krajobrazowych Wigierskiego Parku Narodowego - wykup	NFOŚiGW w Warszawie	203/2007/Wn50/OP-WK/D z dnia 11-09-2007	595 000,00	182 466,12	407 255,88	0,00	TAK	Zadanie dotyczy wykupu gruntów

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

gruntów"								
"Budowa i modernizacja infrastruktury turystycznej służącej udostępnianiu obszarów chronionych w Wigierskim Parku Narodowym"	NFOŚiGW w Warszawie	388/200/Wn50/O P-PO-LZ/D z dnia 14-11-2007	364 929,99	19 819,99	332 780,84	0,00	TAK	wykonano pomosty, ławostoły, ogrodzenia, tablice informacyjne, drogowskazy, zakupiono znaki drogowe, ustawiono impregnowane konstrukcje tablic
"Letnia Akademia Przyrody"	WFOŚiGW w Białymstoku	007/08/B-EE/PO-319/B z dnia 09-05-2008	12 095,00	0,00	11 801,52	0,00	TAK	organizacja warsztatów dla nauczycieli, zakup pomocy dydaktycznych i materiałów biurowych, nagrody w konkursach wiedzy
"Ochrona ekosystemów lądowych Wigierskiego Parku Narodowego w 2008 r."	NFOŚiGW w Warszawie	130/2008/Wn-50/OP-WK/D z dnia 27-08-2008	262 000,00	0,00	261 400,87	0,00	TAK	wykładanie pułapek, rozdrabnianie gałęzi, zakup pułapek i feromonów wystawianie pułapek klasycznych, wyznaczanie drzew trocinkowych
"Przebudowa drzewostanów Wigierskiego Parku Narodowego - etap III"	Fundacja EkoFundusz w Warszawie	1491/477/IV/08 z dnia 22-09-2008	129 670,00	0,00	62 846,40	66 521,00	NIE	porządkowanie powierzchni, niszczenia chwastów poprawki i uzupełnienia, pielęgnacja upraw, zakup sadzonek, przygotowanie gleby

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

								do odnowień, przekopywanie gleby na talerzach
"Czynna ochrona ryb w ekosystemach wodnych Wigierskiego Parku Narodowego"	NFOŚiGW w Warszawie	197/2008/Wn50/ OP-WK/D z dnia 24-09-2008	36 000,00	0,00	34 000,00	0,00	TAK	zakup narybku jesiennego siei i suma
"Stacja Edukacyjna Wigry - Muzeum Wigierskiego Parku Narodowego w Starym Folwarku"	NFOŚiGW w Warszawie	248/2008/Wn- 10/EE-BS/D z dnia 21-10-2008	371 640,00	0,00	371 610,68	0,00	TAK	roboty budowlane, prace wykończeniowe oświetleniowe, modele ryb, przyłącze energetyczne, materiały reklamowe.
"Czynna ochrona zagrożonych gatunków roślin i zwierząt w Wigierskim Parku Narodowym"	WFOŚiGW w Białymstoku	026/08/B- OP/PO-319/B z dnia 09-12-2008	23 000,00	0,00	0,00	23 000,00	NIE	-
"Edukacja w Wigierskim Parku Narodowym 2008-2009"	WFOŚiGW w Białymstoku	030/08/B- EE/WD-319/B z dnia 09-12-2008	60 000,00	0,00	0,00	60 000,00	NIE	-
"Wydanie materiałów edukacyjnych do Muzeum Wigier"	WFOŚiGW w Białymstoku	031/08/B- EE/WD-319/B z dnia 09-12-2008	11 500,00	0,00	11 500,00	0,00	TAK	wydanie ulotek do Muzeum Wigier
"Modernizacja i rozbudowa infrastruktury turystycznej Wigierskiego Parku Narodowego"	NFOŚiGW w Warszawie	456/2008/WN- 10/OP-PO/D z dnia 19-12-2008	599 930,00	0,00	10 200,00	589 730,00	NIE	wykonanie drogowskazów, wykonanie szlabanu
"Edukacja w Wigierskim Parku Narodowym 2008-2009"	NFOŚiGW w Warszawie	469//2008/Wn50/ EE-BS/D z dnia 23.12.2008	390 648,00	0,00	189 510,39	198 610,00	NIE	modernizacja ośrodka na Słupiu, zakup pomocy dydaktycznych, zakup

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

								sprzętu komputerowego
Dochody własne	darczyńcy - bieżące wpłaty	Decyzja 4/2005 z dnia 09.02.2005 r. Aneks nr 1/2006 z dnia 19.12.2006	20 885,99	20 509,21	376,78	0,00	NIE	organizacja wystawy "Nad Wigrami" w PKiN w Warszawie, utrzymanie infrastruktury turystycznej i edukacyjnej WPN, naprawa szlaku turystycznego, prace projektowe (dokumentacja), zakup materiałów do remontu infrastruktury turystycznej
RAZEM	X	X	3 117 750,98	388 900,74	1 749 333,62	955 084,00	X	X

Sporządziła Marta Kopiczko

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Tabela 6a.

Projekty realizowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2008 r.

Lp.	Tytuł projektu	Czas realizacji	Organizacja wiodąca	Źródła finansowania	Kwota dotacji [zł]	Liczba osób uczestniczących projekcie
1.	Rodzime rasy zwierząt gospodarskich pomagają zwiększyć dochód rolników z terenu WPN	11.2005 – 06.2012	Stowarzyszenie Konferencja Służb Ochrony Przyrody Zielonych Płuc Polski	Fundacja Heifer Project International	104 080	A – 1 B – 20
2.	Europejski Tydzień Lasów 2007. Terenowe zajęcia edukacyjne, badanie czystości wód, gleby i powietrza na wybranych obszarach zalesionych i zurbanizowanych.	Wrzesień 2007	Stowarzyszenie Konferencja Służb Ochrony Przyrody Zielonych Płuc Polski	WFOŚiGW w Białymstoku	16 770	A*:10 B*:300
				Kuratorium Oświaty w Białymstoku	21800	
3.	Zwalczanie obcych gatunków roślin jako element czynnej ochrony rodzimej flory w Wigierskim Parku Narodowym” był wykonywany wspólnie ze Stowarzyszenie wniosło wkład finansowy wielkości zł.	2007	Stowarzyszenie „Człowiek i Przyroda”.	GEF	28390	30

A* - liczba pracowników WPN zaangażowanych w projekt

B* - liczba uczestników działań związanych z projektem

Sporządzili Joanna Adamczewska, Joanna Górecka i Lech Krzysztofiak

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Załącznik 7. Szkółki w 2008 r.

Brak szkółek w Wigierskim Parku Narodowym.

Załącznik 8.

Zalesienia i zabiegi hodowlane w ekosystemach leśnych w 2008 r.[ha]

Lp.	Wyszczególnienie	Wg proj. planu och. (na 20 lat)	2008 r.		Plan na 2009 r.	Uwagi
			plan	wykon.		
1.	Odnowienia		-	-	-	
2.	Zalesienia		-	-	-	
3.	Poprawki i uzup./ Dolesienia luk		0,49/4,49	0,49/4,49	0,37/3,50	
4.	Pielęgnowanie gleby, niszczenie chwastów na uprawach		24,72	24,72	21,45	
5.	Czyszczenia wczesne		14,17	14,17	19,57	
6.	Czyszczenia późne		5,08	5,08	9,27	
7.	Wprowadzanie podszytów		-	-	-	
8.	Trzebieże wczesne		61,69	38,79	60,43	
9.	Trzebieże późne		93,85	93,85	110,19	

Sporządził Piotr Pieczyński

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Załącznik 9.

Ochrona lasu w 2008 r.

Lp.	Wyszczególnienie		j.m.	2008 r.		Plan na 2009 r.	Uwagi
				plan	wykonanie		
1.	Próbne poszukiwanie owadów w ściółce		Liczba prób	57	57	57	
2.	Wykładanie pułapek	tradycyjne	szt.	14	14	14	
		feromonowe	szt.	267	267	267	
3	Skrzynki Lęgowe	nowe	szt.	0	0	0	
		stare	szt.	1040	1040	1050	
4.	Zabezpieczanie upraw przed zwierzyną	chemiczne	ha	81,53	81,53	76,23	
		mechaniczne	ha	6,5	6,5	13,54	
		grodzenie	ha	2,95	2,95	3,80	
5.	Pasy ppoż.	nowe	km				
		istniejące	km	0,1	0,1	0,1	
6.	Liczba pożarów Lasu		szt./ha	-	1/-	-	zasięg punktowy
	szacunek strat		tys. zł		-		

Sporządzili Dorota Zaborowska, Piotr Pieczyński

Załącznik 10.

Pozyskanie drewna w 2008 r. [tys. m³]

Lp.	Wyszczególnienie		wg operat. urządz.	2008 r.		Plan na 2009 r.	Uwagi	
				Plan	wykon.			
1.	Pozyskanie	ogółem		10,70	9,49	10,22	So – 5,43	
	w tym	grubizna		10,44	9,23	10,01	So – 5,30	
2.	Grubizna iglasta	ogółem		9,78	8,65	9,00	So – 5,30	
		w tym z cięć	przebudowy		-	-	-	-
			przygodnych i sanitarnych		7,39	6,22	6,29	posusz – 5,77 wiatroł. – 0,45
		trzebieży/ czyszczeń		2,39	2,43	2,71	So – 2,22	
3.	Grubizna liściasta	ogółem		0,66	0,58	1,01	Brz – 0,39	
		w tym z cięć	przebudowy		-	-	-	-
			przygodnych i sanitarnych		0,32	0,20	0,42	posusz – 0,12 wiatroł. – 0,08
		trzebieży/ czyszczeń		0,34	0,38	0,59	Brz- 0,30	

Sporządził Wojciech Kamiński

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Tabela 10a.

Sprzedż drewna w 2008 r. [m³]

Lp.	Wyszczególnienie	Drewno iglaste						Drewno liściaste					Ogółem
		tartaczne	papierówka i użytkowe	kopalniaki i stemple budowl.	opał	pozostałe	razem	tartaczne	Papierówka i użytkowe	opał	pozostałe	razem	
1.	Stan na 1.01.2008 r. remanent w lesie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.	Pozyskanie	3410	2500	191	2541	246	8888	47	231	302	26	606	9494
3.	Sprzedż	3410	2500	191	2541	246	8888	46	231	302	26	605	9493
4.	Stan na 31.12.2008 r. remanent w lesie	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1

Sporządził Wojciech Kamiński

Tabela 11a.

Liczebność wybranych gatunków zwierząt w 2008 r.

Lp.	Gatunek	Liczba ^{x/}	Uwagi
1.	Bóbr	250	Inwentaryzacja z 2008 r.
2.	Wilk	7	Inwentaryzacja 2007 r.
3.	Ryś	1	Obserwacje
4.	Wydra	ok. 45	Dane szacunkowe
5.	Borsuk	ok. 45	Dane szacunkowe
6.	Lis	ok. 130	Dane szacunkowe
7.	Orlik krzykliwy	<i>a</i>	Obserwacje
8.	Bielik	6 <i>d</i>	3 pary lęgowe
9.	Kania ruda	2	Para lęgowa
10.	Kania czarna	<i>a</i>	Obserwacje

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

11.	Trzmielojad	<i>a</i>	Obserwacje
12.	Bocian czarny	<i>a</i>	Obserwacje

a Pojawiające się przechodnie, migrujące, *b* Występują, brak danych liczbowych (w 2008 r. nie inwentaryzowano).

c Tylko ślady bytowania, *d* Wyznaczone strefy ochronne.

Sporządził: Wojciech Misiukiewicz

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Tabela 11b.

Ochrona zwierząt łownych w 2008 r.

Lp.	Wyszczególnienie	j.m.	Teoretyczna pojemność parku	2008						2009	
				stan na pocz. roku	przewid. przyrost	redukcja			wskaźnik poziomu redukcji w % ²⁾	przewid. stan na pocz. roku	plan redukcji
						plan	wykonanie ¹⁾	% wykonania planu			
1.	Łosie ogółem	szt.	45	31	6	-	-			37	-
	w tym: byki	szt.		11		-	-			11	-
	kłępy	szt.		20		-	-			20	-
	łośzaki	szt.		x	6	-	-			6	-
2.	Jelenie ogółem	szt.	135	139	28	26	19	73,1	13,7	148	30
	w tym: byki	szt.		45		8	6			39	11
	łanie	szt.		94		15	12			82	15
	cielęta	szt.		x	28	3	1			27	4
3.	Sarny ogółem	szt.	270	199	40	15	8	53,3	4,0	231	20
	w tym: rogacze	szt.		94		8	5			89	9
	kozy	szt.		105		5	2			103	9
	koźłeta	szt.		x	40	2	1			39	2
4.	Daniele ogółem	szt.		-	-	-				-	-
5.	Dziki ogółem	szt.	140	120	120	50	44	88,0	36,7	196	70
6.	Wydatki na ochronę zwierząt łownych ogółem	zł				39.000	38.986				39.000
	w tym: zagospodarowanie	zł				2.000	4.242				2.000
	groźnienie pól	zł				-	-				-
	odszkodowania	zł				35.000	33.094				35.000
	koszty redukcji	zł				2.000	1.650				2.000
7.	Wpływy z ochrony zwierząt	zł				20.000	16.703				20.000
	w tym: z redukcji	zł				20.000	16.703				20.000

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

8.	Pow. zreduk. szkód	ha				30,0	24,86				30,0
9.	Pow. istotnych uszkodzeń d- stanów	ha				60,0	30,41				50,0

Sporządziła Dorota Zaborowska

¹⁾ wykonanie obejmuje redukcję i upadki zwierzyny

²⁾ odstrzał redukcyjny/liczebność stada podstawowego % - redukcja następuje, gdy wskaźnik ten jest wyższy niż wskaźnik przyrostu zrealizowanego (zwierzyna płowa – 20%, dziki – 100%)

Załącznik 11.

Czynna ochrona nieleśnych ekosystemów lądowych w 2008 r.

Rodzaj zabiegu	Powierzchnia (ha)	Termin (miesiące wykonania)	Uwagi
Wykaszenie	Łąki podmokłe i bagna – 7,30 ha	wrzesień	Pokos wywieziono poza powierzchnię i pozostawiono do naturalnego rozkładu.
Wykaszenie zarośli tojeści amerykańskiej	0,50 ha	czerwiec, sierpień	Zabieg wykonano dwukrotnie w celu usunięcia ekspansywnego gatunku rośliny obcego pochodzenia.
Odkrzaczanie łąk, otwartych terenów podmokłych itp.	2,93 ha	wrzesień	Biomasę usunięto z powierzchni.
Wypas a) krowy b) owce c) konie d) inne	Łąki i pastwiska wydzierżawione rolnikom - 34,03 ha	maj -wrzesień	Ekstensywny wypas.

Sporządziła Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Załącznik 12.

Czynna ochrona ichtiofauny w 2008 r.

Jezioro (rzeka) – pow. lustra wody w ha	Odłowy (regulacyjne, kontrolne, tarlaki) w kg							Intens. odłow u [kg/ha]	Zarybienia		Uwagi: w jakim okresie dokonywano zarybień	
	sortyment								stadium – szt.	intensywno ść zarybień [szt./ha]		
Gatunek	B	DS	D	S	M	BEZ SORT.	Razem					
I. Wigry – 2098,66	Odłowy regulacyjne oraz odłowy tarlaków: w okresie IV - XI sprzętem stawnym, w XII sprzętem ciągnionym.											
sieja						28	28		wylęg – 225 000	107,2	w okresie 31.03 - 17.04	
sielawa						9703,5	9703,5		wylęg – 29 180 000	13 904	w okresie 31.03 – 17.04	
węgorz		66,5					66,5					
szczupak	59	1495					1554		wylęg – 1 822 500	868,4	w okresie 24.04 – 08.05	
lin			579,5				579,5		kroczek – 10 000	4,8	w dniu 31.10	
okoń				477,5	295		772,5					
leszcz			526	43,5	2		571,5					
płoc				1459	1244		2703					
drobnica nietowarowa						164	164					
sum									narybek jesienny – 4000	1,9	w dniu 22.09	
rak	Odłowy kontrolne: w dniu											
Razem	59	1561,5	1105,5	1980	1541	9895,5	16 142,5	7,7				
II. Pierty – 233,28												
szczupak									wylęg – 200 000	857,3	w dniu 07.05	
lin									kroczek - 2500	10,7	w dniu 31.10	
sum									narybek jesienny – 1000	4,3	w dniu 22.09	
III. Mulaczysko – 18,19												
sielawa									wylęg – 500 000	27487,6	w dniu 17.04	
sum									narybek jesienny –	27,5	w dniu 22.09	

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

									500		
IV. Postaw – 15,77	Odłowy regulacyjne w m-cu XII										
szczupak		3					3				
okoń					2		2				
Razem		3			2		5				
V. Suchar I – 1,32	odłowy kontrolne ryb sprzętem stawnym										
VI. Suchar II – 2,88	odłowy kontrolne ryb sprzętem stawnym										
VII. Suchar III – 0,46	odłowy kontrolne ryb sprzętem stawnym										
VIII. Suchar IV – 1,26	odłowy kontrolne ryb sprzętem stawnym										
IX. Suchar V – 0,74	odłowy kontrolne ryb sprzętem stawnym										
X. Suchar VI – 0,31	odłowy kontrolne ryb sprzętem stawnym										
XI. Suchar VII – 0,3	odłowy kontrolne ryb sprzętem stawnym										
XII. Gałęziste – 3,66	odłowy kontrolne raków										
XIII. Białe Wigierskie - 101,5	odłowy kontrolne raków										
sieja								narybek jesienny – 5000	49,2	w dniu 15.09	
XIV. Czarna Hańcza											
pstrąg potokowy								narybek jesienny – 4000	ok. 2 000 szt./1 km cieku	w dniu 20.10., na 2-kilometrowym odcinku rzeki pomiędzy Wysokim Mostem i Studzianym Lasem.	
Ogółem – 2478,33 ha	59	1564,5	1105,5	1980	1543	9895,5	16 147,5	7,63			

Sortyment:

B – bardzo duży

DS – duży średni

D – duży

S – średni

M – mały

Sporządził Michał Osewski

Załącznik 13.

Turystyka i komunikacja w 2008 r.

Lp.	Wyszczególnienie		j.m.	Stan na 31.12. 2007	Stan na 31.12. 2008	Uwagi
1.	Długość dróg	ogółem	km	605	605	Według mapy topograficznej wykonanej na podstawie zdjęcia lotniczego
	w tym	publicznych	km	375	375	
		zakładowych	km	230	230	Wyliczono z powierzchni dróg leśnych na mapie numerycznej
		wewnętrznych	km	—		
2.	Obiekty inżynieryjne	mosty	szt.	8	8	
		przepusty	szt.	23	23	
		zapory	szt.	—		
		Inne - jazy	szt.	1	1	
3.	Obiekty turystyczne	schroniska	szt.	1	1	PTTK w St. Folwarku
		w tym własne	szt.	-	-	
		Schrony, daszki tur.	szt.	45	45	
		kempingi i biwaki	szt.	18	18	
4.	Domy wczasowe		szt.	3	3	
	w tym	własne	szt.	-	-	
5.	Szlaki turystyczne		km	229,0	245,0	
6.	Nartostrady		km			
7.	Obiekty sportowe	stadiony	szt.			
		kolejki linowe	szt.			
		wyciągi	szt.			
		trasy wyczynowe				
		inne	szt.			

Sporządził Jarosław Borejszo

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Załącznik 14.

Zatrudnienie i wynagrodzenia w 2008 r.

Lp.	Wyszczególnienie	j.m.	2007		2008	
			budżet	gosp. pomocnicze	budżet	gosp. pomocnicze
1.	Zatrudnienie stan na 31.XII. <u>ogółem</u>	osób	65	22	66	22
	w tym: stanowiska robotnicze	osób	-	17	-	19
	w biurze dyrekcji	osób	18	4	19	3
	prac. inż.-techn.:	osób	42	1	42	-
	<u>W tym w terenie</u>	osób	32	-	32	-
	pozostałe stanow. nierobotn.	osób	5	-	5	-
	pracownicy sezonowi	osób	-	-	-	-
2.	średnia płaca <u>ogółem:</u>	tys.zł.	2,3	1,5	3,2	2,1
	<u>w tym robotnicy</u>	tys.zł.	-	1,5	-	1,5
	<u>nierobotnicy</u>	tys.zł.	2,3	1,5	2,3	1,5
3.	Wykształcenie stan na 31.XII. <u>wyższe</u>	osób	38	3	35	-
	<u>średnie</u>	osób	27	8	31	9
	<u>zawodowe</u>	osób	1	7	-	8
	<u>podstawowe</u>	osób	-	5	-	5

Sporządziła: Anna Narkiewicz

Tabela 15a.

Wykaz pracowników i pełnionych funkcji w 2008 r. Stan na 31.XII.2008 r.

BUDŻET

Lp.	Nazwisko i imię	Funkcja
1.	Łoziński Jacek Karol	Dyrektor (od dnia 13.03.2008 r.)
2.	Bogusławski Zbigniew	Z-ca Dyrektora (od dnia 17.03.2008r.)
3.	Kamiński Maciej	Z-ca dyrektora
4.	Kopiczko Marta	Główna księgowa
5.	Aleksandrowicz Waldemar	Podleśniczy
6.	Adamczewska Joanna	Kierownik działu Edukacji
7.	Adamczewski Jacek	Specjalista ds. ekosystemów wodnych
8.	Ambrosiewicz Maciej	p.o. kierownika muzeum WIGIER
9.	Stankiewicz Marek	Referent ds. monitoringu wód
10.	Bartczak Maciej	Podleśniczy
11.	Bednarek Jerzy	Leśniczy

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

12.	Bednarek Joanna	Podleśniczy
13.	Bielawski Zbigniew	Nadleśniczy
14.	Borejszo Jarosław	Kierownik działu ochrony przyrody
15.	Bulkowski Krzysztof	Starszy strażnik
16.	Butkiewicz Andrzej	Podleśniczy
17.	Cichanowicz Zenon	St. inspektor ds. transportu
18.	Cichocka Halina	Starszy księgowy
19.	Fiedorowicz Piotr	Specjalista ds. udostępniania Parku
20.	Górecka Joanna	Specjalista ds. edukacji
21.	Gwaj Andrzej	Leśniczy
22.	Gwiazdowski Paweł	Strażnik w Straży Parku
23.	Huszczka Tomasz	Leśniczy
24.	Huszczka Małgorzata	Specjalista ds. wydawnictw i promocji Parku
25.	Huszczka Zdzisław	Starszy strażnik
26.	Ignatowicz Antoni	Komendant Straży Parku
27.	Januszewicz Adam	Specjalista ds. udostępniania parku
28.	Jeromin Marek	Leśniczy
29.	Juskiewicz Marek	Leśniczy
30.	Kamińska Janina	Specjalista ds. ochrony przyrody
31.	Kamiński Wojciech	Specjalista ds. ochrony przyrody
32.	Kolenkiewicz Mieczysław	Podleśniczy
33.	Kołodziejowski Sławomir	Podleśniczy
34.	Korsakowski Karol	Strażnik Straży Parku
35.	Koncewicz Beata	Starszy księgowy
36.	Koncewicz Józef	Leśniczy
37.	Kowalewska Małgorzata	Starszy referent ds. administracyjnych
38.	Krzysztofiak Anna	Adiunkt – pracownik naukowy
39.	Krzysztofiak Lech	Kierownik pracowni naukowo - edukacyjnej
40.	Mackiewicz Aleksandra	Specjalista ds. ochrony przyrody
41.	Mackiewicz Stefan	Kierownik Zespołu administracyjno-gospodarczego
42.	Malinowska Wiesława	Specjalista ds. edukacji
43.	Milewski Jan	Podleśniczy
44.	Misiukiewicz Wojciech	Specjalista ds. edukacji
45.	Myszkowski Jan	Podleśniczy
46.	Łukowska Katarzyna	Specjalista ds. edukacji
47.	Narkiewicz Anna	Starszy asystent

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

48.	Osewski Michał	Konserwator wydzielonego obwodu wodnego
49.	Perkowska Barbara	Kierownik zespołu ds. udostępnienia parku
50.	Perkowska Elżbieta	Specjalista ds. edukacji
51.	Pieczyński Piotr	Specjalista ds. ochrony przyrody
52.	Polakowski Paweł	Podleśniczy
53.	Rogała Piotr	Leśniczy
54.	Romański Maciej	Asystent – pracownik naukowy
55.	Barszczewski Marek	Starszy strażnik
56.	Sobota Alicja	Specjalista ds. finansowo-księgowych
57.	Steczkowski Krzysztof	Starszy strażnik Straży Parku
58.	Szejder Romuald	Starszy strażnik Straży Parku
59.	Świacki Leszek	Leśniczy
60.	Tarlecki Zbigniew	Leśniczy
61.	Wąsowicz Wojciech	Podleśniczy
62.	Łapiński Maciej	Specjalista ds. informatyki
63.	Wrona Marek	St. inspektor ds. remontowo-budowlanych
64.	Makowska Danuta	sekretarka
65.	Zaborowska Dorota	Referent techniczno-leśny
66.	Zaborowski Zdzisław	Leśniczy

GOSPODARSTWO POMOCNICZE

Lp.	Nazwisko i imię	Funkcja
1.	Budrowska Barbara	Sprzątaczką
2.	Ignatowicz Elżbieta	Magazynier
3.	Buczyński Jan	Robotnik gospodarczy
4.	Chiliński Sławomir	Operator ciągników
5.	Daniłowicz Andrzej	Robotnik gospodarczy
6.	Sadkowska Szkiruć Elżbieta	Asystent ds. udostępniania parku
7.	Hołubowicz Antoni	Robotnik gospodarczy
8.	Kisłowski Radosław	Robotnik gospodarczy
9.	Korsak Jerzy	Rybak
10.	Korsakowski Jan	Rybak
11.	Maliszewski Andrzej	Kierowca
12.	Opanowski Antoni	Robotnik gospodarczy
13.	Szuszko Wiesław	Rybak
14.	Szczęsny Mariusz	Laborant

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

15.	Kuczkowski Krzysztof	Konserwator
16.	Wasilewski Janusz	Robotnik gospodarczy
17.	Wąsowicz Dorota	Sprzątaczką
18.	Wiszniewski Jarosław	Robotnik gospodarczy
19.	Wasilewska Bożena	Robotnik gospodarczy
20.	Topolska Anna	Sprzątaczką
21.	Warakomski Michał	Robotnik Gospodarczy
22.	Żukowski Jarosław	Robotnik gospodarczy

Załącznik 15.

Wypadki przy pracy w 2008 r.

Rok	Ogółem	w tym zwolnienia lekarskie				
		1-3 dni	4-28 dni	ponad 28 dni	ciężkie uszk. ciała	śmiertelny
2007	0	0	0	0	0	0
2008	0	0	0	0	0	0

Sporządził Wojciech Kamiński

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2008 ROKU

Załącznik 16.

Majątek parku w 2008 r.

Lp.	Wyszczególnienie		Stan na 31.12.2006 r. [szt.]	Stan na 31.12.2008 r.				Szacunkowa Wartość w tys. zł	Uwagi (zakup, wybud. w 2008 r.)
				ogółem	dobry	do remontu	do kasacji		
1.	Budynki w tym:	ogółem ^x	108	107	45	53	10	6 380	
		mieszkalne	34	34	25	7	2	2 512	
		gospodarcze	49	49	7	41	1	1 019	
		administracyjne	1	1	1	-	-	1 369	
		muzeum	1	1	-	1	-	233	
		warsztaty	-	-	-	-	-	-	
		magazyny	4	4	1	3	-	100	
		inne	14	3	-	3	-	1 147	
2.	Osady leśne teren. ^{xx}		23	23	13	10		704	
3.	Pokoje gościnne		18	18	18	-	-	-	
4.	Ważniejsze maszyny i urządzenia:								
		sam. osobowe	5	4		5	-	167	
		sam. ciężarowe	3	3	1	2	-	176	
		sam. terenowe	14	14	7	7	-	774	
		ciągniki	2	2	2		-	176	
		pilarki	14	14	14		-	21	
		kserografy	5	5	5		-	93	
5.	Wartość środków trwałych [zł]		12 861	12 763	X	X	X	X	

Sporządzili Małgorzata Kowalewska i Zenon Cichanowicz